Jubileos nisqa

1 kaq RAKI

1 Israelpa mirayninkuna Egiptomanta lloqsimusqanku qallariy watapi, kinsa kaq killapi, killapa chunka soqtayoq p’unchayninpi, [2450 Anno Mundi] Diosqa Moisesta nirqan: ‘Orqo pataman wichamuway, hinaspan iskay rumi tablakunata qosqayki kamachikuy simimanta kamachikuymantawan, chaykunatan qelqarqani paykunaman yachachinaykipaq’, nispa.
2 Moisestaq Diospa orqonman wicharqan, Señor Diospa k'ancharisqantaq Sinaí orqopi qheparqan, soqta p'unchaytaq phuyu llanthuykusqa.
3 Qanchis kaq p’unchaypi phuyu ukhumanta Moisesta waqyamurqan, Señor Diospa k’ancharisqanqa orqo patapi nina rawray hinan karqan.
4 Moisestaq tawa chunka p’unchay tawa chunka tuta orqo patapi kasharqan, Diosmi yachachirqan ñawpaqpi, qhepamanpas, kamachikuy simiq llapa p’unchayninkunaq t’aqanakuyninmantawan.
5 Hinaspataq nirqan: ‘Sonqoykita k’umuykuy kay orqopi sapa simi rimasqayman, hinaspataq huk libropi qelqay, mirayninku rikunankupaq imaynatas mana saqerparirqanichu tukuy mana allin ruwasqankumanta, chaytan ruwarqani rimanakuyta p’akispa ñoqawan qanwan kunan p’unchay Sinaí orqopi mirayninkupaq.
6 Chhaynataq kanqa llapan kay imaymanakuna paykunaman hamuqtin, paykunan reqsinqaku paykunamanta aswan chanin kasqayta llapan taripayninkupi llapan ruwayninkukunapiwan, paykunawantaq cheqaqtapuni kasqayta reqsinqaku.
7 Qan kikiykipaq qelqay, kunan p’unchay kay willasqay simikunata, yachanin hatarisqankuta, k’ullu kunkankutawan, manaraq ñawpaq taytankuman, Abrahamman, Isaacman, Jacobman ima jurarqani hallp’aman pusashaqtiy: ‘ Mirayniykimanmi qosaq lechewan mielwan puriq hallp’ata’, nispa.
8 Mikhunqaku, saksasqataq kanqaku, wak dioskunamanmi kutirinqaku, ñak’ariyninkumanta mana imamantapas kacharichikuq dioskunaman, kay testigotaq uyarisqa kanqa paykunaq contranpi testigo kananpaq. Llapa kamachikuyniykunata qonqapunqaku, (hasta) llapan kamachisqayta, hinaspan mana judío runakunaq qhepanta purinqaku, qhelli kayninkuman hina, p’enqayninkuman hina, diosninkutataqmi yupaychanqaku, chaykunan paykunapaqqa huchallikunqaku, ñak’ariytapas, ñak’ariytapas, toqllatapas.
9 Askha runakunan wañunqaku, presochasqataqmi kanqaku, awqaq makinmanmi urmanqaku, kamachikuyniykunata, kamachikuyniykunata, rimanakuyniypa rayminkunata, samana p’unchayniykunata, ch’uya cheqasniytawan, paykunaq chawpinkupi ch’uyanchasqayrayku, hinallataq karpayta, ch’uya wasiytawan, chaykunatan ñoqapaq ch’uyancharqani hallp’a chawpipi, chaykunatan churanay karqan sutiy chaypi, tiyananpaqpas (chaypi).
10 Hinaspan paykuna kikinkupaq alto cheqaskunata, arboledakunata, grabasqa idolokunatawan ruwanqaku, sapankankutaqmi yupaychanqaku, chhaynapi chinkanankupaq, wawankutataq supaykunaman sacrificanqaku, sonqonkupi pantasqa ruwaykunamanpas.
11 Paykunamanmi testigokunata kachasaq, paykuna contra testigo kanaypaq, ichaqa manan uyarinqakuchu, testigokunatapas wañuchisaqmi, kamachikuy simita maskhaqkunatataq qatiykachanqaku, tukuy imatapas chinkachinqaku, t’ikranqaku ima, ñawiypa ñawpaqenpi mana allinta ruwanankupaq.
12 Uyaytataq paykunamanta pakasaq, mana judío runakunaq makinmantaq qosaq preso kanankupaq, hap’inankupaq, mikhunankupaqwan, hallp’a chawpimantataq horqosaq, mana judío runakuna ukhupitaq ch’eqechisaq.
13 Hinaspan qonqapunqaku llapa kamachikuyniykunata, llapan kamachikuyniykunata, llapan taripayniykunata, hinaspan pantanqaku mosoq killakunata, samana p’unchaykunata, fiestakunata, jubileokunata, ordenanzakunatapas.
14 Kay qhepatataq mana judío runakunamanta noqaman kutirimunqaku tukuy sonqonkuwan, tukuy almankuwan, tukuy kallpankuwan ima, llapan mana judío runakunamantataq huñusaq, maskhawanqakutaq, paykunamanta tarisqa kanaypaq, tukuy sonqonkuwan tukuy almankuwan maskhawaqtinku.
15 Paykunamanmi paykunaman willasaq chanin kaywan askha thak kayta, chanin kay plantatataq paykunaman horqosaq, tukuy sonqoywan llapan almaywan, saminchaypaqtaqmi kanqaku manataq ñakaypaqchu, umataqmi kanqaku manataq chupachu.
16 Paykunaq chawpinpitaq santuarioyta hatarichisaq, paykunawantaq tiyasaq, paykunaq Diosninku kasaq, paykunataq llaqtay kanqaku cheqaq-kaypi chanin kaypiwan.
17 Manataqmi paykunata saqesaqchu, manataqmi saqesaqchu; Ñoqan Señor Diosninkuqa kani’, nispa.
18 Hinan Moisesqa uyanta k’umuykuspa mañakurqan, nirqantaq: ‘Señor Diosniy, ama saqeychu llaqtaykita, herenciaykitapas, sonqonkupi pantasqa purinankupaq, manataq awqankuq makinman qoychu, mana judío runakunaq makinman, ama paykunata kamachinankupaq, qan contra huchallikunankupaqpas’, nispa.
19 Khuyapayakuyniyki, Wiraqocha, llaqtaykiman hoqarisqa kachun, paykunapitaq huk chanin espirituta kamachun, amataq Beliarpa espiritun paykunata kamachichuchun ñawpaqeykipi paykunata huchachananpaq, hinallataq llapan chanin ñankunamanta toqyachinanpaq, uyaykiq ñawpaqenmanta chinkanankupaq.
20 Ichaqa paykunan kanku llaqtayki, herenciaykipas, chaykunatan Egipto runakunaq makinmanta hatun atiyniykiwan qespichirqanki, paykunapi ch'uya sonqota ch'uya espiritutawan paqarichiy, amataq huchankumanta hap'ichikuchunku kunanmanta wiñaykama’, nispa.
21 Hinan Señor Diosqa Moisesta nirqan: ‘Yachanin contranpi kasqankuta, yuyaykusqankutapas, k’ullu kunka kasqankutapas, manan kasukunqakuchu huchankuta, taytankuq huchankutapas willanankukama.

22 Kay qhepatataq ñoqaman kutirinqaku tukuy chanin kaypi, llapan (sonqonkuwan) llapan (almankuwan ima, sonqonkupa ñawpaq qaranta, mirayninkuq sonqonpa ñawpaq qarantawan señalasaq, paykunapitaq ch'uya espirituta kamasaq, ch'uyanchasaqtaq ch'uyanchasaq chay p'unchaymanta wiñaypaq mana karunchakunankupaq.
23 Almankutaq Ñoqaman, llapan kamachikuyniykunamanpas k'askakunqaku, kamachikuyniykunatataq hunt'anqaku, ñoqataq Yayanku kasaq, wawaykunapas kasaqku.
24 Llapallankun kawsaq Diospa wawankuna sutichasqa kanqaku, sapa angelpas sapa espiritupas yachanqaku, ari, yachanqakun kaykunaqa wawaykuna kasqankuta, chanin kaypi chanin kaypitaq Yayanku kasqayta, munakusqaytapas.
25 Qan kikiykipaq qelqay kay orqopi willasqay llapa simikunata, ñawpaq kaqpas qhepa kaqpas, chaykunan hunt'akunqa llapa p'unchaykunaq t'aqanakuyninpi kamachikuy simipi, testimoniopi, semanakunapi, jubileo p'unchaykunapi wiñaypaq, uraykamunaykama, paykunawan wiñaypaq tiyanaypaqpas', nispa.
26 Paytaq kay angelman nirqan: Moisespaq qelqay, kamasqa qallariymantapacha, paykuna ukhupi ch'uya wasiy wiñay-wiñaypaq hatarichisqa kanankama.
27 Wiraqochataq llapa runakunaq ñawinman rikhurimunqa, llapankutaqmi yachanqaku Israelpa Diosnin kasqayta, Jacobpa llapa wawankunaq Yayan kasqayta, Sion orqopitaq wiñaypaq Rey kasqayta. Sionpas Jerusalén llaqtapas ch'uya kanqa', nispa.
28 Israelpa campamentonpa ñawpaqninpi riq angelmi, kamachikuy simiq, jubileo semanakunaq testimonionpa, watakunaq t'aqakuyninpa tablankunata hap'irqan, sapa wata jubileokunaq yupayninman hina [sapa wataman hina], [mosoq] kamasqa p'unchaymantapacha hanaq pachapas kay pachapas mosoqyachisqa kanankumanta llapan kamasqanku hanaq pachaq atiyninkunaman hina, hinallataq kay pachaq llapa kamasqakunaman hina, Sion orqopi Jerusalén llaqtapi Wiraqochaq ch'uya cheqasnin ruwasqa kanankama, llapa k'anchaykunapas mosoqyachisqa kanankukama, Israelpa llapa akllasqankunapaq qhaliyachinapaq, thak kaypaq, saminchanapaqwan, chhayna kananpaqpas.

2 kaq RAKI

1 Hinataq chay qayllapi kaq angelqa Wiraqochaq siminman hina Moisesta rimarirqan: Kay kamasqakunaq hunt'asqa willakuyninta qelqay, imaynatas soqta p'unchaypi Wiraqocha Dios llapa ruwayninkunata tukuy kamasqankunatapas tukurqan, qanchis kaq p'unchaypitaq samana p'unchayta waqaycharqan, tukuy wiñaypaqtaq ch'uyancharqan, chaytataq churarqan llapa ruwayninkunapaq señal hina.
2 Ñawpaq p'unchaymi hanaq pachata kamarqan hanaq pachata, kay pachata, unukunata, ñawpaqninpi serviq llapa espiritukunatapas -kaypi kaq angelkunata, ch'uyanchakuy angelkunata, wayrakunaq espiritunpa [nina espirituq angelninkunaq] angelninkunata, phuyukunaq espiritunpa angelninkunata, tutayaqpa espiritunpa angelninkunatawan, rit'imanta granizomanta, qaqa chirimantawan, angelkunamantawan kunkakunamanta, t'oqyaymanta, llipyamanta, hinallataq chirimanta, ruphaymanta espiritukunaq angelninkunamanta, hinallataq chirimanta, primaveramanta, tarpuymanta, chirimanta, hinallataq hanaq pachapi, kay pachapi kaq llapa kamasqankunaq espiritunkunamantawan, (Paymi kamarqan) chinkay-chinkay ukhukunata, tutayaqtapas, ch'isiyay <hinallataq tuta>, hinallataq k'anchayta, pacha illarimuyta, p'unchaytapas, chaykunatan payqa wakichirqan sonqonpa yachayninpi.
3 Chaymantataq ruwayninkunata rikurqayku, payta yupaycharqayku, ñawpaqenpi yupaycharqaykutaq llapa ruwayninkunamanta; imaraykuchus qanchis hatun ruwaykunatan ñawpaq p'unchaypi kamarqan.
4 Iskay kaq p'unchaypitaq unukunaq chawpinpi hanaq pachata kamarqan, chay p'unchaytaq unukuna t'aqanakurqan -kuskantaq wichayman wicharirqan kuskantaq uraykamurqan hawaman (chayqa karqan) chawpipi llapan hallp'aq hawanpi. Hinaspa kaylla llamk'ay (Dios) iskay kaq p'unchawpi kamasqa karqan.
5 Kimsa p'unchaypitaq kamachirqan unukunata kay pachamanta huk cheqasman pasananpaq, ch'aki hallp'ataq rikhurimunanpaq.
6 Yakukunapas kamachisqanman hinan ruwarqanku, kay pachamantataq kay hanaq pachamanta hawaman huk cheqasman kutipurqanku, ch'aki hallp'ataq rikhurimurqan.
7 Chay p'unchaytaq paykunapaq kamarqan llapa lamar-qochakunata sapaq huñunakusqankuman hina, hinallataq llapan mayukunata, hinallataq unukunaq huñunakuyninkunata orqokunapi hinallataq llapan hallp'api, hinallataq llapan qochakunata, hinallataq llapan hallp'a runtukunata, hinallataq tarpusqa muhutapas, hinallataq llapan t'ikarimuq imaymanakunata, hinallataq ruruq sach'akunata, hinallataq sach'a sach'akunata, hinallataq Edén huertatapas, Edén llaqtapi hinallataq llapanta yurakuna rikchayninman hina.
8 Kay tawa hatun ruwaykunatan Diosqa kinsa p'unchaypi kamarqan. Tawa kaq p'unchaypitaq intita, killata, ch'askakunatapas kamarqan, hanaq pachaq hawanman churarqan, llapan kay pachaman k'anchayta qonanpaq, p'unchaytapas tutatapas kamachinanpaq, k'anchaytataq tutayaqmanta t'aqananpaq.
9 Diosmi churarqan intita kay pachapi hatun señal kananpaq, p'unchaykunapaq, samana p'unchaykunapaq, killakunapaq, fiestakunapaq, watakunapaq, samana p'unchaykunapaq, jubileo p'unchaykunapaq, tukuy watakunapaqpas.
10 Chaymi k'anchayta tutayaqmanta t'aqan, allin kawsaypaqpas, kay pachapi llapa t'oqyachiqkuna wiñaqkunapas allinta wiñananpaq.
11 Kay kinsa layataqa tawa kaq p'unchaypin ruwarqan. Pichqa p'unchawpitaq unu ukhupi hatun lamar qochapi monstruokunata kamarqan, kaykunaqa karqan makinwan kamasqa aychaq ñawpaq kaqninkuna, challwakuna hinallataq unupi tukuy ima kuyukuqkunapas, hinallataq tukuy phawaqkunapas, pisqukunapas, tukuy rikch'ayninkunapas.
12 Intitaq paykunaq hawanman lloqsimurqan allinta wiñananpaq, kay pachapi tukuy ima kaqkunamantapas, kay pachamanta t'oqyamuqkunamantapas, llapa ruruq sach'akunamantapas, llapa aychakunamantapas.

13 Kay kinsa layakunatan pishqa p’unchaypi kamarqan. Soqta kaq p’unchaypitaq kay pachapi llapa uywakunata, llapa uywakunatapas, kay pachapi tukuy ima kuyukuqkunatapas kamarqan.
14 Tukuy kay qhepatataq runata kamarqan, qharitapas warmitapas kamarqan, hinaspataq kamachirqan kay pachapi llapa kaqkunapi, lamar-qochakunapipas, tukuy phawaykunapipas, uywakunapipas, uywakunapipas, kay pachapi tukuy ima puriqkunapipas, llapan hallp’akunapipas, llapan kaykunapipas kamachikuyta qorqan.
15 Kay tawa layakunataq soqta kaq p’unchaypi kamarqan. Llapanpiqa iskay chunka rikchaqmi karqa.
16 Soqta kaq p’unchaypitaq tukuy llank’ayninta tukurqan - hanaq pachapi, kay pachapi, lamar-qochakunapi, ukhu pachakunapi, k’anchaypi, tutayaqpi, tukuy imapipas.
17 Paymi huk hatun señalta qowarqanchis, samana p’unchayta, soqta p’unchay llank’ananchispaq, ichaqa qanchis kaq p’unchaypi samana p’unchayta llapa llank’anamanta waqaychananchispaq.
18 Llapan hanaq pacha angelkunapas, ch'uyanchasqa llapa angelkunapas, kay iskay hatun t'aqa -Paymi kamachiwarqanchis hanaq pachapi, kay pachapipas samana p'unchayta paywan kuska waqaychananchispaq.
19 Paytaq niwarqanku: ‘Qhawariy, llapa llaqtakunamanta huk llaqtata t’aqasaq, kaytaq samana p’unchayta waqaychanqa, llaqtay hinataq ch’uyanchasaq, saminchasaqtaq; imaynan samana p’unchayta ch’uyancharqani, ch’uyancharqanitaq (chayta) ñoqa kikiypaq, chay hinallataqmi paykunata saminchasaq, paykunan llaqtay kanqaku, ñoqataq Diosninku kasaq.
20 Jacobpa miraynintataq akllarqani tukuy rikusqaykunamanta, hinaspan qelqarqani piwi churiyta hina,wiñaypaq wiñaypaqtaq ch’uyancharqani; Samana p'unchaytan yachachisaq, chay p'unchaypi samana p'unchayta mana llapa llank'anata waqaychanankupaq’, nispa.
21 Chhaynataqmi chaypi huk señalta kamarqan, chayman hinataqmi qanchis kaq p’unchaypi ñoqanchiswan samana p’unchayta waqaychananku karqan, mikhunankupaq, ukyanankupaqwan, hinallataq saminchanankupaq, paymi tukuy imaymanata kamarqan, imaynan Pay kikinpaq samincharqan, ch’uyancharqan ima, llapan llaqtakunamanta aswan sapaq llaqtata, hinallataq ñoqanchiswan kuska samana p’unchayta waqaychanankupaq.
22 Kamachikuyninkunatataq tukuy p'unchay ñawpaqenpi chaskisqa misk'i q'apay hina wicharichirqan . . .
23 Adanmanta Jacobkama iskay chunka iskayniyoq umallikuna, iskay chunka iskayniyoq imaymana llank’aykunapas qanchis kaq p’unchaykama ruwasqa karqan; kayqa saminchasqa, ch’uyataqmi; ñawpaq kaqpas saminchasqa ch’uyataqmi; kaytaq chaywan kuska ch’uyanchanapaq, saminchanapaqwan servin.
24 Kaymanpas (Jacob mirayninmanwan) qosqa karqan, ñawpaq testigomanta kamachikuy simimantawan saminchasqa ch’uya kaqkuna sapa kuti kanankupaq, imaynan qanchis kaq p’unchaypi samana p’unchayta ch’uyancharqan, samincharqan hinata.
25 Hanaq pachata, kay pachata, tukuy kamasqankunatapas soqta p’unchayllapin kamarqan, qanchis kaq p’unchaytataq ch’uyaman tukuchirqan, llapa ruwayninkunapaq; chayraykun paypa rantinpi kamachirqan, pipas chaypi ima llank’ayta ruwaqpas wañunqa, chayta qhellichaqtaq cheqaqtapuni wañunqa.
26 Chayraykun Israelpa mirayninkunata kamachinki kay p'unchayta yuyarinankupaq, ch'uyata waqaychanankupaq, ama ima ruwaytapas ruwanankupaq, ama qhellichanankupaq, llapa p'unchaykunamanta aswan ch'uya p'unchay hina.
27 Pipas qhellichaqqa wañunqapunin, chaypi ima llank’ayta ruwaqpas wiñaypaqmi wañunqa, Israelpa mirayninkuna kay p’unchayta mirayninkupi hunt’anankupaq, manataq hallp’amanta saphichasqachu kanqaku; Ch'uya p'unchawmi, saminchasqa p'unchawpas.
28 Pipas chayta hunt’aq, samana p’unchayta hunt’aq, tukuy ima ruwasqanmantapas, noqanchis hina tukuy p’unchay ch’uya, saminchasqa ima kanqa.
29 Israelpa mirayninkunaman kay p’unchay Kamachikuy Simita willay, chay p’unchaypi samana p’unchayta hunt’anankupaq, manataq sonqonkupi pantaspa saqerparinankupaq. (hinallataq) mana allinchu kanman chaypi ima llank’aypas mana allin kaqta ruway, chaypi ruway munasqankuta, manataqmi chaypi mikhunankupaq otaq ukyanankupaq imatapas wakichinankupaq, hinallataq (mana kamachiyman hinachu) unuta horqonankupaq, otaq punkunkumanta ima q’epitapas apamunankupaq otaq horqonankupaq, chaytaqa manan paykuna kikinkupaq wakichirqankuchu soqta kaq p’unchaypi tiyasqankupi.
30 Chay p’unchaypiqa manan wasin-wasiman haykunqakuchu nitaq horqonqakuchu. Chay p'unchawqa aswan ch'uya, saminchasqa ima Jubileo p'unchawmantapas. hanaq pachapi samana p'unchawta waqaycharqanchik, manaraq mayqin runamanpas kay pachapi samana punchawta waqaychanankupaq.
31 Tukuy imatapas kamaqmi samincharqan, ichaqa manan llapa llaqtakunata nacionkunatachu ch'uyancharqan samana p'unchayta hunt'anankupaq, aswanpas Israel llaqtallatan, paykunallatan saqerqan kay pachapi mikhuyta ukyayta, samana p'unchaytapas hunt'anankupaq.
32 Tukuy imaymanata kamaqtaq kay p’unchayta samincharqan, kay p’unchayta saminchananpaq, ch’uya kaypaq, llapan p’unchaykunamanta aswan hatunchasqa kananpaqwan.
33 Kay kamachikuy simita, testigotapas Israelpa mirayninkunaman qosqa karqan, wiñaypaq mirayninkupaq kamachikuy hina.

3 RAKI

1 Iskay kaq semanaq soqta p’unchayninpitaq, Diospa siminman hina, Adanman apamurqayku llapa animalkunata, llapa uywakunata, llapa p’isqokunata, kay pachapi tukuy ima puriqkunatapas, unupi puriqkunatapas, imaymana rikch’ayninkuman hina, rikch’anachiyman hina ima: ñawpaq p’unchaypi animalkunata. iskay kaq p’unchawpi wakakuna; kimsa punchawpi pisqukuna; Tawa kaq p'unchawpi kay pachapi tukuy ima puriqkunapas; Pichqa kaq punchawpi yakupi kuyukuqtapas.
2 Adanmi llapankuta sutinkuwan suticharqan, sutinkupas suticharqan.
3 Chay phisqa p’unchaypin Adanqa kay pachapi tukuy imaymana kaqkunata rikurqan qharitapas warmitapas,

ichaqa sapallanmi kasharqan, manataqmi ima yanapaqnintapas tarirqanchu.
4 Wiraqochataq niwarqanku: ‘Manan allinchu runa sapallan kasqanqa, paypaq yanapakuqta ruwasun’, nispa.
5 Wiraqocha Diosninchistaq sinchita puñuchirqan, hinan payqa puñurqan, hinaspan warmipaq huk costillata hap’irqan costillankunamanta, kay costillataq warmiq paqarimuynin karqan costillankunamanta, hinaspan chaypa rantinpi aychata hatarichirqan, hinaspan warmita hatarichirqan.
6 Hinaspan Adanta rikch’arichirqan puñusqanmanta, rikch’ariqtintaq soqta kaq p’unchaypi hatarirqan, hinaspan payman pusamurqan, hinaspan payta reqsirqan, hinaspan nirqan: ‘Kayqa kunanqa tulluypa tullunmi, aychaymanta aychataqmi; payqa [warmiy] nispa sutichasqa kanqa; qosanmanta qechusqa kasqanrayku’, nispa.
7 Chayraykun qharipas warmipas huklla kanqaku, chaymi qhariqa taytanta mamantawan saqepunqa, hinaspan warminman k’askakunqa, chhaynapin huk aychalla kanqaku.
8 Ñawpaq kaq semanapin Adan kamasqa karqan, costillantaq -warmintapas: iskay kaq semanapin payman rikuchirqan, chayraykun kamachikuy qosqa karqan qhellichasqa kasqankupi, qharipaq qanchis p’unchay, warmipaqtaq iskay kuti qanchis p’unchay.
9 Adan kamasqa kasqan hallp’api tawa chunka p’unchay hunt’asqan qhepamantaq, Edén huertaman pusamurqayku tarpunanpaq, waqaychananpaq ima, warmintataq pusaq chunka p’unchaypi pusamurqanku, kay qhepatataq Edén huertaman haykurqan.
10 Chayraykun hanaq pacha tablakunapi qelqasqa kashan wachakuq warmimanta: ‘Qhari wawata wachakuqtinqa, qanchis p’unchaymi qhelli kayninpi qhepakunqa, ch’uyanchakunanpaq yawarninpi, kinsa chunka kinsa p’unchaytaq ch’uyanchananpaq yawarpi qhepakunqa, manataqmi ch’uyanchasqa kaqtapas llamiykunqachu, nitaq ch’uya cheqasmanpas haykunqachu, chay p’unchaykuna hunt’anankama kamachisqa) qhari wawa kaqtin.
11 Warmi wawa kaqtinqa iskay semana p'unchaymi qhelli kayninpi qhepakunqa, ñawpaq iskay semanaman hina, soqta chunka soqtayoq p'unchaytaq ch'uyanchasqa kananpaq yawarpi, pusaq chunka p'unchaypitaq kanqa’, nispa.
12 Chay pusaq chunka p’unchayta tukuqtintaq Edén huertaman pusarqayku, chay huertaqa llapa hallp’amantapas aswan ch’uya, chaypi tarpusqa sach’akunapas ch’uyapunin.
13 Chhaynaqa, qhari wawata otaq warmi wawata wachakuqqa chay p’unchaykunapi kamachikuykunatan ordenarqanku, ama ch’uyata llamiykunanpaq, nitaq santuarioman haykunanpaq, kay p’unchaykuna qhari otaq warmi wawa hunt’akunankama.
14 Kaymi Israel runakunapaq qelqasqa kamachikuy simipas, testimoniopas, tukuy p’unchay hunt’anankupaq.
15 Ñawpaq kaq jubileo p’unchaypa ñawpaq semananpi, [1-7 AM] Adanwan esposanpiwan qanchis wata Edén huertapi llank’asharqanku, chaykunatataq llank’ayta qorqayku, kamachirqaykutaqmi chakra llank’anapaq hina tukuy imata ruwananpaq.
16 Hinan (huerta) llank’arqan, q’ala kaspataq mana reqsirqanchu, manataqmi p’enqakurqanchu, huertatataq p’isqokunamanta, uywakunamanta, uywakunamantawan hark’arqan, rurunkunatapas huñuspa mikhurqan, puchuqnintataq huk ladoman churarqan paypaq warminpaqpas [waqaychasqa kaqtataq huk ladoman churarqan].
17 Chaypi qanchis wata hunt’akuqtintaq, qanchis watatapuni, [8 AM] iskay kaq killapitaq chunka qanchisniyoq p’unchaypi (killapi) mach’aqwayqa chay warmiman asuykuran, mach’aqwaytaq warmita nirqan: ‘¿Dioschu kamachisurqanki: Huertapi llapa sach’akunata mana mikhunkichischu?’, nispa.
18 Hinan payta nirqan: ‘Huertapi sach’akunaq llapa rurunkunamantan Dios niwanchis: Mikhuychis, nispa. Huertapa chawpinpi kaq sachapa rurunmantam ichaqa Dios niwarqanchik: Amam mikunkichikchu, amataq llaminkichikchu, mana chayqa wañunkichikmi’, nispa.
19 Mach’aqwaytaq warmita nirqan: ‘Manan wañunkichischu, Diosqa yachanmi chay mach’aqwayta mikhunaykichis p’unchaypi ñawiykichis kicharikunanta, dioskuna hinaña kankichis, allin kaqta mana allin kaqtapas reqsinkichis,’ nispa.
20 Hinaqtinmi warmiqa chay sach’ata rikuran, chay sach’aqa sumaq sonqon, sumaqmi, rurunpas mikhunapaq allin kasqanta.
21 Ñawpaqta p'enqayninta higos raphikunawan tapaykukuspataq, Adanman qorqan mikhunanpaq, ñawin kicharikuspataq q'ala kashaqta rikurqan.
22 Higos raphikunata hap’ispataq sirarqan, delantaltataq ruwarqan, p’enqaynintataq taparqan.
23 Diostaq mach'aqwayta ñakarqan, wiñaypaqtaq phiñakurqan . . .
24 Chay warmiqa phiñakurqanmi mach'aqwaypa kunkanta uyarispa mikhusqanrayku. hinaspan payta nirqan: ‘Llakikuyniykitapas nanayniykitapas anchatan mirachisaq: llakikuypin wawakunata wachakunki, kutimusqaykitaq qosaykiman kanqa, paymi kamachisunki’, nispa.
25 Adanmanpas nillarantaqmi: ‘Esposaykiq kunkanta uyarisqaykirayku, mana mikhunaykipaq kamachisqay sach’amanta mikhusqaykirayku, hallp’a ñakasqa kachun qanrayku, kichkakunata, cardokunatawan paqarichimusunki, uyaykiq sudorninwantaq t’antaykita mikhunki, kutimunaykikama”, nispa Maymantachus horqosqa kasqayki kay pachaman; Kay pacham kanki, kay pachamanmi kutimunki’, nispa.
26 Paykunapaqtaq qaramanta p’achakunata ruwaspa p’achachirqan, Edén huertamantataq kacharqan.
27 Huertamanta Adan lloqsisqan p’unchaypin ofrendata, inciensota, galbanota, estacta nisqatapas, q’apayniyoq q’apaytapas haywarqan, p’enqayninta tapasqan p’unchaymantapacha inti lloqsimusqanwan.
28 Chay p'unchaytaq llapa animalkunaq, uywakunaq, pisqukunaq, puriqkunaq, kuyukuqkunaq simin wisq'asqa kasharqan, chaymi manaña rimayta atirqankuñachu.
29 Edén huertamantataq Edén huertapi kaq llapa aychakunata kacharqan, llapa aychataq imaymana rikch’ayninman hina ch’eqechisqa karqan, rikch’anachiyninman hinataq paykunapaq kamasqa cheqaskunaman.
30 Adanmanmi qorqan (imapas) p’enqayninta pakananpaq, llapa animalkunamanta, uywakunamantawan.

31 Chayraykun hanaq pacha tablakunapi kamachikun kamachikuy simiq taripayninta llapa yachaqkunaman, p’enqayninkuta pakanankupaq, mana judío runakunaq sut’inchakusqankuman hinachu mana pakakunankupaq.
32 Tawa kaq killa mosoq killa p’unchaypitaq, Adan esposanpiwan Edén huertamanta lloqsirqanku, hinaspan Elda hallp’api tiyarqanku kamasqanku hallp’api.
33 Adanmi warminta Eva sutiwan suticharqan.
34 Ñawpaq kaq jubileo p’unchaykamaqa manan qhari wawayoqchu karqanku, chay qhepamantaq payqa reqsirqan.
35 Hinaspan Edén huertapi yachachisqankuman hina hallp'ata tarpurqan.

4 kaq RAKI

1 Kimsa kaq semanapi iskay kaq jubileo killapi [64-70 AM] Cainta wachakurqa, tawa kaqpi [71-77 AM] Abelta wachakurqa, pichqa kaqpi [78-84 AM] ususinta wachakurqa Âwân.
2 Kimsa kaq jubileo p’unchaypa ñawpaq (watapi) [99-105 AM], Cainqa Abelta wañuchirqan, (Dios) Abelpa sacrificionta chaskisqanrayku, Cainpa ofrendantapas mana chaskisqanrayku.
3 Hinaqtinmi Jesusqa chakrapi wañurachirqan, yawarninmi hallp'amanta hanaq pachaman qaparirqan, payta wañuchisqanmanta quejakuspa.
4 Señor Diosqa Caintan anyarqan Abelta wañuchisqanrayku, wawqenpa yawarninraykutaq kay pachapi ayqekuqman tukuchirqan, kay pachapitaq ñakarqan.
5 Hanaq pacha tablakunapin qelqasqa kashan: ‘Ñakasqa kashan , runamasinta engañaspa maqaq, llapa rikuqkuna uyariqkuna nichunku: Chhayna kachun; rikuspa mana willakuq runapas huknin hina ñakasqa kachun’, nispa.
6 Kayraykutaq, Wiraqocha Diosninchis ñawpaqenman hamuspayku willanchis hanaq pachapi, kay pachapi, k’anchaypi, tutayaqpi, tukuy hinantinpi ima hucha ruwasqankumanta.
7 Adan warminwantaq tawa semanan Abelmanta waqarqanku, [99-127 AM] phisqa kaq semanamanta tawa kaq watapitaq [130 AM] kusikurqanku, Adantaq warminta wakmanta reqsirqan, hinaspan huk qhari wawata wachakurqan, hinaspan suticharqan Set; imaraykuchus paymi nirqan ‘Diosmi kay pachapi iskay kaq mirayta hatarichiwanchis Abelpa rantinpi; Cainmi wañuchirqan’, nispa.
8 Soqta kaq semanapi [134-40 AM] ususin Azûrâ churiyarqan.
9 Caintaq ñañanta casarakurqan tawa kaq jubileo p'unchay tukukuqtin Enocta wachakurqan. [190-196 AM] Pichqa kaq jubileopa punta kaq semananpim, [197 AM] wasikuna kay pachapi hatarichisqa karqa, Cainñataqmi huk llaqtata hatarichirqa, churin Enocpa sutinwan suticharqa.
10 Adan warmin Evata reqsispa isqon qhari wawakunataraq wachakurqan.
11 Pichqa kaq jubileo p'unchawpi pichqa kaq semanapi [225-31 AM] Setqa panan Azûrâta warmin kananpaq casarakurqa, tawa kaq watapi (soqta kaq semanapi) [235 AM] Enosta wachakurqa.
12 Paymi kay pachapi Señor Diospa sutinta waqyakuyta qallarirqan.
13 Qanchis kaq jubileo p’unchaypitaq kinsa semanapi [309-15 AM] Enosqa panan Nôâmta warmin kananpaq casarakurqan, phisqa kaq semanapi kinsa kaq watapitaq huk qhari wawata wachakurqan, hinaspan suticharqan Kenan nispa.
14 Pusaq kaq jubileo p’unchay tukukuqtintaq [325, 386-3992 AM] Kenanqa ñañan Mûalêlêth warmin kananpaq casarakurqan, isqon jubileopitaq huk qhari wawata wachakurqan, kay semanaq kinsa kaq watapi ñawpaq semananpi, [395 AM] hinaspan suticharqan Mahalalel nispa.
15 Chunka kaq jubileo p’unchaypa iskay kaq semananpi [449-55 AM] Mahalalelqa taytanpa wawqenpa ususin Baraquielpa ususin DinaHwan casarakurqan, soqta kaq watapitaq kinsa kaq semanapi huk qhari wawata wachakurqan, [461 AM] payman suticharqan Jared, p’unchayninkunapi Señorpa angelninkuna kay pachaman uraykamurqanku, pikunachus Qhawaq sutichasqa kanku, runakunaq wawankunata yachachinankupaq, kay pachapi taripaytapas chanin-kaytawan ruwanankupaq.
16 Chunka hukniyoq jubileo p’unchaypi [512-18 AM] Jaredtaq huk warmita casarakurqan, paypa sutintaq Baraka, taytanpa wawqenpa ususin Râsûjâlpa ususin, kay jubileo tawa kaq semanapi, [522 AM] hinaspan huk qhari wawata wachakurqan phisqa kaq semanapi, tawa kaq wata jubileopi, hinaspan sutinta churarqan Enoc.
17 Paymi kay pachapi naceq runakunamanta ñawpaq kaq karqan, qelqayta, yachaytapas, yachaytapas yachaq, hinallataq hanaq pacha señalkunata killakunaq ordenninman hina huk libropi qelqaq, runakuna sapaq killankuq ordenninman hina watakunaq pachankunata yachanankupaq.
18 Paymi ñawpaq kaq testigota qelqarqan, kay pachaq mirayninkuna ukhupitaq runakunaq churinkunaman willarqan, jubileo semanakunatataq willarqan, watakunaq p’unchayninkunatataq paykunaman willarqan, killakunatataq ordenpi churarqan, watakunaq samana p’unchayninkunatataq willarqan, payman reqsisqanchisman hina.
19 Hinaqtinmi, imachus kashaq, imachus kanantapas rikurqan puñusqanta rijuriypi, imaynan runakunaq mirayninkupi taripay p’unchaykama pasanqa hinata; tukuy imata rikuspan hamut’arqan, testimoniontataq qelqarqan, testimoniotataq kay pachapi churarqan llapa runaq wawankunapaq, mirayninkupaqpas.
20 Chunka iskayniyoq jubileo p’unchaypi, [582-88] qanchis kaq semanapi, huk warmita casarakurqan, paypa sutinmi karqan Edna, taytanpa wawqenpa ususin Danelpa ususin, soqta kaq watapitaq kay semanapi [587 AM] qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Metusela.
21 Hinaspapas Diospa angelninkunawan kuska kasharqan soqta wata jubileokunapi, paykunan rikuchirqanku kay pachapi hanaq pachapi tukuy ima kaqkunata, intiq kamachikuyninta, hinaspan llapanta qelqarqan.
22 Runakunaq ususinkunawan kuska huchallikusqanku Waqaychaqkunamanmi willakurqan. imaraykuchus kaykunaqa hukllachakuyta qallarisqaku, qhellichasqa kanankupaq, runakunaq ususinkunawan, Enoctaq (paykuna) llapanku contra testigo karqan.
23 Runakunaq wawankuna ukhumantataq apasqa karqan, Edén huertamantaq pusarqayku hatun kaywan

hatunchasqawan, chaypitaq kay pachaq huchachasqa kayninta taripaynintawan qelqan, runaq wawankunaq llapan millay ruwayninkunatapas.
24 Chayraykun (Diosqa) millp'uq unukunata llapan Edén hallp'aman apamurqan. chaypi huk señal hina churasqa karqan, hinallataq llapa runakunaq wawankunaq contranpi testigo kananpaq, huchachasqa p'unchaykama miraykunaq llapa ruwayninkunata willananpaq.
25 Hinaspan santuariopi inciensota ruphachirqan, orqo patapi Señor Diospa munay q'apaykunatapas.
26 Wiraqochaqa tawa cheqasniyoqmi kay pachapi, Edén huerta, Inti lloqsimuy orqo, kay orqopi kunan kasqayki, Sinai orqo, Sion orqopas (chay mosoq kamasqakunapi ch'uyanchasqa kanqa kay pacha ch'uyanchasqa kananpaq; chaywanmi kay pachaqa ch'uyanchasqa kanqa llapa (payninmanta) huchanmanta, qhelli kayninmantawan kay pachaq mirayninkunapi.
27 Chunka tawayoq jubileo p'unchaypi [652 AM] Matusalénqa huk warmita casarakurqan, taytanpa wawqenpa ususin Azrialpa ususin Ednata, kinsa kaq semanapi, kay semana qallariy watapi, [701-7 AM] huk qhari wawata wachakurqan, sutintaq Lamec.
28 Chunka phisqayoq jubileopin kinsa kaq semanapi Lamecqa casarakurqan warmita, paypa sutinmi karqan taytanpa wawqenpa ususin Baraquiilpa ususin Betenos, chay semanapitaq huk qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Noe nispa: 'Kay runaqa sonqochawanqa sasachakuyniymanta, llapa llank'asqaymantawan, Señor Dios ñakasqan hallp'amantawan', nispa.
29 Chunka isqonniyoq jubileo p'unchay tukukuqtintaq, soqta kaq watapi qanchis kaq semanapi, Adan wañupurqan, llapa churinkunataq kamasqan hallp'api p'amparqanku, paytaq ñawpaq kaq kay pachapi p'ampasqa karqan.
30 Waranqa watamantataq qanchis chunka wata pisirqan; waranqa wataqa hanaq pachaq willakuyninpi huk p'unchay hinan, chaymi yachay sach'amanta qelqasqa karqan: 'Chaymanta mikhusqayki p'unchaymi wañunkichis', nispa. Chayraykum kay punchawpi watakunataqa mana tukurqachu; Chay tiempopin wañupurqan.
31 Kay jubileo p'unchay tukukuqtinmi, chay watallapitaq Cainta wañuchirqanku. wasinqa payman urmaykuspan wasin chawpipi wañurqan, rumikunawantaq wañuchisqa karqan; Rumiwanmi Abelta wañuchirqan, chanin juzgaypitaq rumiwan wañuchirqan.
32 Chayraykun hanaq pacha tablakunapi qelqasqa karqan: Runa runamasinta wañuchiq instrumentowanmi wañuchisqa kanqa. imayna k'irisqanman hinan paykunapas ruwanqaku', nispa.
33 Iskay chunka phisqayoq [1205 AM] jubileo p'unchaypitaq Noeqa warmita casarakurqan, sutintaq karqan `Emzârâ, taytanpa wawqenpa ususin Râkê'êlpa ususin, phisqa kaq semanapi [1207 AM], kinsa kaq watapitaq Semta wachakurqan, phisqa watanpi [1209]. AM] paytan wachakurqan Hamta, ñawpaq watapitaq soqta kaq semanapi [1212 AM] Jafetta wachakurqan.

5 CAPÍTULO

1 Runakunaq wawankuna kay pachapi mirayta qallariqtinku, ususinkuna naceqtinkutaq, Diospa angelninkuna paykunata rikurqanku kay jubileo watapi huk watapi, qhawanapaq sumaq kasqankuta; llapan akllasqankumantataq casarakurqanku, qhari wawakunatataq wachakurqanku, hatunkaray runakunataq karqanku.
2 Hinataq kay pachapi mana kamachikuyniyoq kay yapakurqan, llapan aychataq ñanninta waqllichirqan, hinallataq runakunapas, uywakunapas, uywakunapas, pisqukunapas, kay pachapi tukuy puriqkunapas - llapallanmi ñanninkuta, kamachikuyninkutapas waqllichirqanku, hinaspan mikhunata qallarirqanku, mana kamachikuyniyoq kaytaq kay pachapi yapakurqan, llapa runaq yuyayninkunaq llapa yuyaykusqankupas (karqan) chhayna millay sapa kuti.
3 Diostaq kay hallp'ata qhawarirqan, hinaspataq rikurqan ismusqa kashaqta, llapan aychataq kamachikuyninkunata waqllichisqa, llapan kay pachapi kaqkunapas ñawinpa ñawpaqenpi tukuy imaymana millay ruwaykunata ruwarqanku.
4 Paytaq nirqan, kamasqan hallp'a pachapi runata, llapa aychakunatapas ch'usaqyachinanta.
5 Noetaq ichaqa Señor Diospa ñawpaqenpi khuyapayakuyta tarirqan.
6 Kay pachaman kachamusqan angelkunaq contrantaq sinchita phiñakurqan, kamachirqantaq llapan kamachikuyninkumanta saphichanankupaq, kamachiwarqanchistaq kay pacha ukhupi watananchispaq, qhawariytaq chawpinkupi watasqa kasqankuta, (waqaychasqa) t'aqasqa kasqankuta.
7 Churinkunaq contranpitaq, ñawpaqenmanta kamachikuy lloqsimurqan, espadawan maqasqa kanankupaq, hanaq pachaq uranmantataq qarqosqa kanankupaq.
8 Paytaq nirqan: 'Espirituyqa manan sapa kutichu runapi qhepanqa; Paykunapas aychayoqmi kanku, pachak iskay chunka watataqmi kanqa', nispa.
9 Paytaq espadanta paykunaq chawpinman kachamurqan sapankanku runamasinkuta wañuchinankupaq, paykunapurataq wañuchinakuyta qallarirqanku llapanku espadawan urmanankukama, kay pachamantataq ch'usaqyachisqa kanankukama.
10 Ñawpa taytankutaq testigokuna karqanku (ch'usaqyachisqankumanta), kay qhepatataq wiñaypaq kay pachaq ukhunpi watasqa karqanku, hatun huchachay p'unchaykama, maypachachus taripay hunt'achisqa kanqa llapa ñanninkuta, ruwayninkutawan Wiraqochaq ñawpaqenpi waqllichiqkunaman.
11 Llapallankutataq maymi kasqankumanta ch'usaqyachirqan, manataqmi huknillapas puchurqanchu llapan millay ruwayninkuman hina mana juzgasqanta.
12 Llapa ruwayninkunapaqtaq mosoq chanin-kayta ruwarqan, chhaynapi mana wiñaypaq huchallikunankupaq, aswanpas sapankanku sapankanku chanin kanankupaq.
13 Llapa runakunaq taripayninmi hanaq pacha tablakunapi chanin kaypi churasqa kashan, qelqasqataqmi kashan - llapallan purinankupaq churasqa ñanmanta t'aqakuqkunaqpas (chay taripayninpas); mana chaypi puriqtinkutaq, juzgayqa qelqasqa kashan llapa kamasqakunapaq, imaymana rikch'aqkunapaqpas.
14 Hanaq pachapipas, kay pachapipas, nitaq k'anchaypipas, nitaq tutayaqpipas, nitaq Seolpipas, nitaq ukhu pachapipas, nitaq laqhayaq cheqaspipas (mana juzgasqa) nitaq imapas

kanchu. llapan taripayninkupas ordenasqa, qelqasqa, grabasqa ima.
15 Tukuy imamantapas Paymi juzganqa,hatunta hatun kayninman hina, huch'uytapas huch'uy kayninman hina, sapankataq ñanninkuman hina.
16 Manataqmi payqa (mayqenpa) runantapas qhawarinqachu, nitaqmi qoykunata chaskiqpaschu, sapankaman juzgasaq nispa niqtinqa: sichus huk runa kay pachapi tukuy ima kaqta qorqan chayqa, manan qhawarinqachu qoykunata nitaq runatapas (mayqenpa runantapas), nitaqmi makinpi imatapas chaskinqachu, chanin juez kasqanrayku.
17 Israelpa mirayninkunamantataq qelqasqa kashan, ordenasqataq: Chanin kaypi payman kutiriqtinkuqa pampachapunqan llapa huchankuta, llapa huchankutapas pampachanqa.
18 Qelqasqa, ordenasqataqmi kashan sapa wata huk kutita llapa huchankumanta kutiriqkunata khuyapayananpaq.
19 Manaraq millp'uq millp'usqanta waqllichiqkunaqa, manan piqpa runanpas chaskisqachu karqan, aswanpas Noellan. imaraykuchus paypa runan churinkunaq rantinpi chaskisqa karqan, paykunatan (Dios) payrayku unu unumanta qespichirqan; Sonqonqa chaninmi karqan tukuy imaymana ruwayninkunapi, paymanta kamachisqaman hina, manataqmi paypaq churasqamantapas t'aqakurqanchu.
20 Wiraqochataq niran, kay pachapi tukuy ima kaqkunata, runakunatapas, uywakunatapas, uywakunatapas, p'isqokunatapas, kay pachapi kuyukuqkunatapas. Hinan Noeta kamachirqan huk arcata ruwananpaq, unuq unumanta qespichinanpaq.
21 Noetaq tukuy imaymanapi arcata ruwarqan kamachisqanman hina, iskay chunka qanchisniyoq wata jubileopi, phisqa kaq watapi phisqa kaq semanapi (huk kaq killa mosoq killa p'unchaypi). [1307 pachamanta pacha].
22 Soqta kaq watapi, [1308 AM] iskay kaq killapi, iskay kaq killa mosoq killapi, chunka soqtayoq killakama yaykumurqan. Hinan payqa llapa apamusqayku arcaman haykurqan, Señor Diostaq chunka qanchisniyoq ch'isi hawamanta wisq'arqan.
23 Wiraqochataq hanaq pacha qanchis unu hunt'ay punkukunata kicharirqan, hatun ukhu pukyukunaq siminkunatapas, qanchis simita.
24 Unu hunt'a punkukunan hanaq pachamanta tawa chunka p'unchay tawa chunka tuta unuta hich'ayta qallarirqan, ukhu pukyukunapas unuta wicharichirqan, pachantinpi unu hunt'aykunankama.
25 Unuqa hallp'a pataman yapakurqan: Chunka phisqayoq metro unuqa llapa alto orqokunamantan wicharirqan, Arcataq hallp'a pataman hoqarirqan, Yaku patamantaq kuyurqan.
26 Unutaq kay pachapi phichqa killa -pachak phisqa chunka p'unchay.
27 Arcaqa rispataq Ararat orqokunamanta huknin Lubar orqo pataman samaykurqan.
28 Hinataq (musuq killapi) tawa kaq killapi hatun ukhu pukyukuna wisq'asqa karqanku, hanaq pachaq unu hunt'a punkunkunatapas hark'arqanku; Qanchis kaq killa mosoq killapitaq kay pachaq chinkay-chinkay ukhunpa llapa siminkuna kicharikurqan, unutaq uray ukhuman uraykamuyta qallarirqan.
29 Chunka killa mosoq killa p'unchaypin orqokunaq puntankuna rikukurqan, ñawpaq killa mosoq killapitaq kay pacha rikukurqan.
30 Qanchis kaq watapi phisqa kaq semanapin unukunaqa chinkapurqan, iskay kaq killapitaq chunka qanchisniyoq p'unchaypi hallp'a ch'akipurqan.
31 Iskay chunka qanchisniyoq p'unchaypitaq arcata kicharqan, chaymantataq animalkunata, uywakunata, pisqukunata, llapa kuyuriqkunatawan kacharqan.

6 RAKI

1 Kimsa killa mosoq killa kashaqtinmi arcmanta lloqsispa chay orqopi altarta hatarichirqan.
2 Paymi kay hallp'apaq hucha pampachayta ruwarqan, huk cabritota hap'ispa yawarninwan hucha pampachayta ruwarqan kay pachapi llapa huchakunamanta. Chaypi tukuy imapas chinkachisqañam karqa, Noewan kuska buquepi kaqkunalla.
3 Chay wirantataq altar pataman churarqan, hinaspan huk torota, huk cabrata, huk ovejata, huk uwihata, huk kachita, huk tortuga urpita, huk paloma uñatapas hap'ispa, altar pataman ruphachina sacrificiota churaspa, aceitewan chaqrusqa sacrificiota hich'aykuspa, vinota ch'aqchuykuspa, inciensotawan tukuy imaman ch'aqchuykuspa, sumaq q'apaytapas qorqan hatariy, Señorpa ñawpaqenpi chaskisqa.
4 Wiraqochataq sumaq q'apayta asnachirqan, paywantaq rimanakuyta ruwarqan, kay pachata thuñichinanpaq manaña unu millp'u kananta; kay pachapi tukuy p'unchawkuna muhu-tiempo, cosecha mana hayk'aqpas tukukunanpaq; chiripas, ruphaypas, chiripas, chiripas, tutapas tutapas manan ordenninkuta cambianankuchu, nitaqmi wiñaypaqchu tukunanku.
5 'Qankuna, kay pachapi askhayaychis, askhayaychis, kay pachapitaq askhayaychis. Kay pachapi, lamar-qochapi ima, manchakuyniykita, manchakuyniykitapas kallpachasaqmi.
6 Qankunamantaq qorqaykichis llapa animalkunata, llapan raphrayoq kaqkunata, kay pachapi tukuy ima kuyukuqkunatapas, unupi challwakunatapas, tukuy imakunatapas mikhunankupaq; q'umir qurakuna hina, tukuy ima mikhunata qurqaykichik.
7 Aychata, kawsayninwan, yawarwan ima, ama mikhunkichischu. Llapa runaq kawsayninqa yawarpin kashan, ama kawsayniykichismanta yawarniykichista qechusqa kanaykichispaq. Sapa runaq makinpi, sapa (animalpa) makinpi runaq yawarninta mañakusaq.
8 Pipas runaq yawarninta runawan hich'aykuqqa yawarnin hich'asqa kanqa, Diosman rikch'akuqtan runata ruwarqan.
9 Qankunapas, kay pachapi askhayaychis,' nispa.
10 Noetaq churinkunapiwan jurarqanku mana ima yawartapas mikhunankupaq, chaymi kay killapi wiñaypaq rimanakuyta ruwarqan Señor Diospa ñawpaqenpi.
11 Kayraykun Pay nisurqanki kay killapi Israelpa mirayninkunawan huk rimanakuyta ruwanaykipaq orqo patapi juramentowan, hinallataq paykunaman yawar ch'aqchunaykipaq, rimanakuypa llapan rimayninkunarayku, Wiraqocha paykunawan wiñaypaq ruwasqanmanta.
12 Kay testigoqa qankunamantan qelqasqa kashan, sapa kutilla hunt'anaykichispaq, chhaynapin kay pachapi tukuy p'unchaykunapi mana ima p'unchaypas animalkunaq,

pisqukunaq, wakakunaq yawarninta mikhunkichischu, kay pachaq tukuy p’unchayninkunapi animalpa otaq wakakunaq otaq pisqukunaq yawarninta mikhuq runaqa, mirayninkunawanmi hallp’amanta saphichasqa kanqa.
13 Israel runakunata kamachinki ama yawarta mikhunankupaq, chhaynapi sutinkupas mirayninkupas sapa kuti Señor Diosninchis ñawpaqenpi kananpaq.
14 Kay Kamachikuy Simipaqqa manan p’unchaykuna tukukunchu, wiñaypaqmi. Mirayninkukamam chayta ruwanqaku, chaynapi altarpa ñawpaqenpi yawarwan qampaq rogakunankupaq. sapa p’unchaw, tutamanta, ch’isiyaq pachakunapi, wiñaypaq Wiraqochaq ñawpaqenpi qanrayku pampachayta maskhanqaku, chayta waqaychanankupaq, manataq saphichasqa kanankupaq.
15 Hinaspan Noeman churinkunamanwan señalta qorqan, kay pachapi manaña unu hunt’ananpaq.
16 Arconta phuyupi churarqan wiñay rimanakuypa señalnin kananpaq, kay pachapi tukuy p’unchaykuna chinkachinanpaq, manaña yapamanta unu millp’u hallp’api kananta.
17 Chayraykun hanaq pacha tablakunapi qelqasqa kashan, sapa wata rimanakuyta mosoqyachinankupaq, kay killapi semanakuna fiestata ruwanankupaq.
18 Kay llapan raymitataq hanaq pachapi ruwarqanku kamasqa p’unchaymanta Noe p’unchaykama -iskay chunka soqtayoq jubileo phisqa semana watakama [1309-1659 AM]: Noewan churinkunapiwan qanchis jubileota huk semana watatawan yuyarirqanku, Noepa wañusqan p’unchaykama, Noepa wañusqan p’unchaymantapacha churinkuna wañupurqanku (chayta) Abrahampa p’unchayninkunakama, yawartataq mikhunku.
19 Abrahanmi ichaqa chayta hunt'arqan, Isaacpas Jacobpas wawankunapas p'unchayniykikama hunt'arqanku, p'unchayniykikunapitaq Israel runakuna qonqapurqanku kay orqopi mosoqmanta raymichanaykichiskama.
20 Israel runakunata kamachinki kay fiestata llapa mirayninkupi yuyarinankupaq, kay killapin watapi huk p'unchay chay fiestata ruwanqaku.
21 Semanakunaq fiestan, ñawpaq rurukunaq fiestanpas, kay fiestaqa iskay ruwayniyoqmi, iskay kutipi ima, chay fiestamanta qelqasqaman hina, grabasqaman hina, chayta ruwaychis.
22 Ñawpaq kaq Kamachikuy Simi qelqapin qelqarqani, qanpaq qelqasqay qelqapi, sapa wata huk p’unchay, tiemponpi, sacrificiokunatan sut’incharqayki, Israelpa mirayninkuna yuyarinankupaq, mirayninkupi kay killapi, sapa wata huk p’unchayta ruwanankupaq.
23 Ñawpaq killa mosoq killapi, tawa kaq killa mosoq killapi, qanchis kaq killa mosoq killapi, chunka kaq killa mosoq killapi, yuyarina p’unchaykuna, pacha p’unchaykunataq tawa t’aqapi. Kaykunaqa qelqasqa, ordenasqa ima testimonio hina wiñaypaq.
24 Noeqa wiñaypaq miray fiestakuna kananpaqmi churarqan, chhaynapin chay fiestakunaqa payta yuyarinapaq kapurqanku.
25 Punta killa mosoq killa p’unchaypitaq, arcata ruwananpaq nirqanku, chay p’unchaytaq hallp’a ch’akipurqan, hinaspan (arcata) kicharispa kay pachata rikurqan.
26 Tawa kaq killa mosoq killa p’unchaypitaq uraypi ukhu ukhu pachaq siminkuna wisq’asqa kasharqan. Qanchis kaq killa mosoq killa p'unchaypitaq kay pacha ukhu pachaq llapa siminkuna kicharikurqan, unutaq chaykunaman uraykamuyta qallarirqan.
27 Chunka killa mosoq killa kaqtinmi orqokunaq puntankuna rikukurqan, hinan Noeqa kusikurqan.
28 Kayraykutaq paykunata churarqan wiñaypaq yuyarinapaq fiestakuna hina, chhaynataqmi ordenasqa kanku.
29 Hanaq pacha tablakunapi churarqanku, sapankataq chunka kinsa semanayoq. hukmanta hukman (pasarqanku) yuyariyninkuta, ñawpaq kaqmanta iskay kaqman, iskay kaqmanta kimsa kaqman, kimsa kaqmanta tawa kaqman.
30 Llapan kamachikuy p’unchaykunan kanqa iskay phisqa chunka semana p’unchaykuna, chaykunan hunt’anqaku wata hunt’ata. Chhaynapin hanaq pacha tablakunapi grabasqa ordenasqa kashan.
31 Manataqmi kanchu (kay kamachikuy) huk watallapaqpas, watanmanta watamanpas mana saqeyqa.
32 Israelpa mirayninkunatapas kamachiy kay yupayman hina watakunata waqaychanankupaq- kinsa pachak soqta chunka tawayoq p’unchaykuna, hinaspa (kaykunaqa) hunt’asqa wata kanqa, manataqmi tiemponta ch’aqwanqakuchu p’unchayninkunamanta fiestankunamantawan; Paykunapiqa tukuy imapas willakusqankuman hinan urmaykunqa, manataqmi ima p'unchaytapas saqenqakuchu, nitaqmi ima fiestatapas ch'aqwanqakuchu.
33 Ichaqa sichus mana qhawarinqakuchu, manataq kamachikuyninman hinachu kasukunqaku chayqa, llapan pachankuta ch’aqwanqaku, watakunataq kay (ordenmanta) qarqosqa kanqa, [tiempokunatataq ch’aqwanqaku, watakunatapas qarqonqaku] hinallataq ordenanzankutapas mana kasunqakuchu.
34 Llapa Israel runakunan qonqapunqaku, manataqmi tarinqakuchu watakunaq ñanninta, qonqanqakutaqmi mosoq killakunata, tiempokunata, samana p’unchaykunatapas, hinaspan mana allintachu purinqaku.
35 Yachani, kunanmantapachataq willasqayki, manataq kikiypa yuyaykusqaychu; ñawpaqeypi qelqasqa qelqa (llullakuy), hanaq pacha tablakunapipas p’unchaykuna t’aqanakuymi ordenasqa kashan, ama rimanakuy fiestakunata qonqaspa, pantasqanku qhepaman, mana yachayniyoq kasqanku qhepamanpas mana judío runakunaq fiestankunaman hina purinankupaq.
36 Imaraykuchus kanqa pikunachus seguro qhawanqaku killata -imaynatachus (chayqa) pachakunata ch’aqwachin, watamanta watataq chunka p’unchay usqhayllata haykun.
37 Chayraykun paykunaman watakuna chayamunqa, chaypin ch’aqwanqaku (orden), millay p’unchaytataq testigo p’unchayta ruwanqaku, qhelli p’unchaytataq fiesta p’unchayman tukuchinqaku, llapan p’unchaykunatataq p’enqachinqaku, ch’uya p’unchayta qhelli kaqwan, qhelli p’unchayta ch’uya p’unchaywan; Killakunamanta, samana p'unchawkunamanta, raymikunamanta, jubileokunamanta ima, pantanqaku.
38 Chayraykun kamachiykichis, willaykichispas paykunaman willanaykipaq. wañusqayki qhepamanmi wawaykikuna (paykuta) ch’aqwachinqaku, chhaynapin mana kinsa pachak soqta chunka tawayoq p’unchayllatachu watata ruwanqaku, chayraykutaqmi pantanqaku mosoq killakunamanta, pachakunamanta, samana

p’unchaykunamanta, raymikunamantawan, hinaspan imaymana yawarta mikhunqaku tukuy imaymana aychawan.

7 RAKI

1 Qanchis kaq semanapitaq, ñawpaq watapi [1317 AM], kay jubileo killapi, Noeqa uvas sach’akunata tarpurqan arcaq samasqan orqopi, sutichasqa Lubar, huknin Ararat orqomanta, tawa kaq watapitaq rururqanku, [1320 AM], paytaq rurunkunata waqaychaspa, kay watapi qanchis kaq killapi huñurqan.
2 Chaymantan vinota ruwaspa huk mankaman churarqan, hinaspan phisqa watakama waqaycharqan, [1321 AM] ñawpaq p’unchaykama, ñawpaq killa mosoq killa p’unchaykama.
3 Kusikuywanmi kay fiesta p’unchayta ruwarqan, hinaspan Señorman ruphachina sacrificiota haywarirqan, huk torota, huk carnerota, qanchis ovejakunatawan, sapa watayoqta, huk cabritotapas, chaywantaq pay kikinpaq churinkunapaqwan hucha pampachananpaq.
4 Ñawpaqtaqa uñachata wakichispa, wakin yawarninta churarqan altarpi kaq aychaman, llapa wiratataq ruphachina sacrificiota haywasqan altarman churarqan, torota, carnerota, ovejakunatapas, llapan aychakunatapas altar pataman churarqan.
5 Llapan sacrificionkutapas aceitewan chaqrusqata churarqan, chaymantataq altar patapi ñawpaq ruwasqa ninaman vinota ch’aqchurqan, altar patamantaq inciensota churarqan, hinaspan Señor Diosninpa ñawpaqenpi sumaq q’apaytapas wicharichirqan.
6 Hinan payqa kusikuspa kay vinota ukyarqan, wawankunapiwan kusisqa.
7 Ch’isiyaqtintaq karpanman haykurqan, machasqataq puñuspa puñurqan, puñushaspataq mana p’achayoq karpanpi kasharqan.
8 Hinaqtinmi Hamqa taytan Noeta q’alata rikuspa, hawaman lloqsispa iskay wawqenkunaman willarqan.
9 Hinan Semqa p’achanta hap’ispa Jafetwan hatarirqanku, hinaspan chay p’achata hombronkuman churaspa qhepaman kutispa taytankuq p’enqayninta taparqanku, uyankutaq qhepaman kasharqan.
10 Noetaq puñusqanmanta rikch’arispa sullk’a wawanpa tukuy ima ruwasqanta yacharqan, hinan churinta ñakaspa nirqan: ‘Canaán ñakasqa kachun; wawqenkunapaq kamachin kanqa’, nispa.
11 Hinaspan Semta saminchaspa nirqan: ‘Sempa Señor Diosnin saminchasqa kachun, Canaántaq kamachin kanqa’, nispa.
12 Diosmi Jafet llaqtata hatunyachinqa, Sem llaqtapitaq Diosqa tiyanqa, Canaántaq kamachin kanqa’, nispa.
13 Camqa yacharqanmi taytan sullk’a churinta ñakasqanta, chaymi mana kusikurqanchu churinta ñakasqanmanta. Hinan taytanmanta t'aqakapurqan, paywan kuska churinkunapiwan, Cush, Mizraim, Put, Canaán.
14 Hinaspan huk llaqtata hatarichirqan, esposan Neelatamauk sutiwantaq suticharqan.
15 Jafettaq chayta rikuspa wawqenmanta envidiakurqan, paypas huk llaqtata hatarichirqan, esposanpa sutinwantaq suticharqan ‘Adatanese’ nispa.
16 Semtaq taytan Noewan tiyaran, hinaspan orqopi taytanpa qayllanpi huk llaqtata hatarichirqan, paypas warminpa sutinwan suticharqan Sedeqetelebab.
17 Kay kinsa llaqtakunaqa Lubar orqo qayllapin kashan. Sedeqetelebab urqupa ñawpaqninpi inti lluqsimuy ladupi; hinaspa Na'eltama'uk sur lawpi; 'Adatan'eses inti chinkaykuy ladoman.
18 Sempa churinkunan karqanku: Elam, Asur, Arpacsad - kay (churin) nacerqan unu hunt'aymanta iskay wata qhepaman- Lud, Aram ima.
19 Jafetpa churinkuna: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec, Tiras ima.
20 Iskay chunka pusaqniyoq jubileo killapitaq [1324-1372 AM] Noeqa churinkunaq churinkunaman kamachiyta qallarirqan ordenanzakunata kamachikuykunatawan, llapan taripaykunatawan, hinallataq churinkunata kallpacharqan chanin kayta hunt’anankupaq, aychaq p’enqayninkuta qatanankupaq, hinallataq Kamaqninkuta saminchanankupaq, tayta-mamantawan yupaychanankupaq, runamasinkuta munakunankupaqwan, hinallataq almankuta amachachun qhelli huchamanta, qhelli kaymanta, tukuy mana allin ruwaykunamantawan.
21 Kay kinsa imaymanakunaraykun unu hunt'a kay pachaman hamurqan, chaymi karqan huchapakuypi, kamachikuyninkuq kamachikuyninpa contranpi qhawaqkunaqa runakunaq ususinkunaq qhepanta qhelli huchapi purisqankurayku, hinaspan llapa akllasqankumanta warmichakurqanku.
22 Naphidim runakunata churinkunata wachakurqanku, llapankutaq mana rikch'akuq karqanku, hinaspan mikhunakurqanku, hatunkaray runakunataq Nefilota wañuchirqanku, Nefil runakunataq Eljo runakunata, Eljo runakunatawan, hukkuna hukkunamantawan wañuchirqanku.
23 Hinaqtinmi sapankanku mana allin ruwaykunata ruwanankupaq, askha yawarta hich’anankupaqwan vendekurqanku, chaymi kay pachaqa mana allin ruwaykunawan hunt’aykusqa karqan.
24 Chay qhepamanmi paykunaqa huchallikurqanku animalkunaq contranpi, p’isqokunaq contranpipas, kay pachapi llapa kuyukuqkunaq contranpiwan, hinallataq kay pachaman askha yawar hich’akurqan, runakunaq llapa yuyaykusqankupas, munapayasqankupas sapa kutilla yanqata, mana allin kaqtapas yuyaykurqanku.
25 Wiraqochataq kay pachamanta llapanta ch'usaqyachirqan. ruwayninku millay kayninrayku, kay pacha chawpipi hich’asqanku yawarraykutaq tukuy imata ch’usaqyachirqan.
26 ‘Ñoqaykupas, qankunapas, wawaykunapas, llapa arcaman haykumuqkunapas, ñawpaqeypi rikushani ruwasqaykichiskunata, mana chaninpi purisqaykichista, chinkay ñanpi puriyta qallarisqaykichisrayku, t’aqanakushankichis, hukkuna hukkunawantaq envidiakunkichis, hinallataq (chay hinatan) wawqeykuna, sapankaykichis wawqeykichiswan mana hukllachasqachu kankichis.
27 Rikuni, qhawaytaq supaykuna (paykunaq) q’otuyta qallarirqanku qankuna contra, wawaykichiskunaq contranpi, kunantaq manchakuni qankunaq rantinpi, wañusqay qhepaman runakunaq yawarninta kay pachaman

hich’ankichis, qankunapas, kay pachamanta ch’usaqyachisqa kankichis.
28 Pipas runaq yawarninta hich'aqqa, pipas yawarninta mikhuqpas, llapanmi kay pachamanta chinkapunqa.
29 Manataqmi puchunqachu pipas yawar mikhuqpas, kay pachaman runaq yawarninta hich'aqpas, nitaqmi puchunqachu pipas, nitaq mirayninpas hanaq pachaq uranpi tiyaqpas. Sepulturamanmi rinqaku, Huchachasqa kasqanku cheqasmanmi uraykamunqaku, Ukhu laqhayaq laqhayaqmanmi llapanku sinchi wañuywan apasqa kanqaku.
30 Manan yawar rikusqa kanqachu qankunapi llapan yawarmantaqa kanqa llapan p’unchaykunapin wañuchisqaykichis p’unchaykunapi ima uywakunatapas, wakatapas otaq ima phawaytapas kay pachapi, almaykichispaqtaq allin llank’ayta ruwankichis kay pachapi hich’asqata qataspa.
31 Amataq yawarwan mikhuq runa hinachu kankichis, aswanpas cuidakuychis ama pipas ñawpaqeykichispi yawarta mikhunanpaq.
32 Amataq alma aychawan mikhunata saqeychu, kay pachaman hich’aq aychaq yawarniyki, kawsayniyki, ama mañasqa kananpaq.
33 Kay pachaqa manan ch’uyanchu kanqa yawar hich’asqanmanta. imaraykuchus (sapallan) hich’aqpa yawarninwanmi kay pachaqa ch’uyanchasqa kanqa llapa mirayninkunapi.
34 Kunantaq, wawaykuna, uyariychis: taripaytapas chanin kaytapas ruwaychis, llapan hallp’aq hawanpi chanin kaypi tarpusqaykichispaq, hatunchayniykichistaq Diosniypa ñawpaqenpi hoqarisqa karqan, unuq unumanta qespichiwaqniy.
35 Rispaykichistaq llaqtakunata hatarichinkichis, chaykunapitaq tarpunkichis kay pachapi llapa yurakunata, aswantataq llapa ruruq sach’akunatapas.
36 Kimsa wata tukuy mikhusqa rurunkunaqa manan huñusqachu kanqa, tawa kaq watapitaq ch'uyapaq qhawarisqa kanqa [ñawpaq rurukunatataq haywanqaku], Ancha Hatun Diospa ñawpaqenpi chaskisqa kananpaq, paymi hanaq pachata, kay pachata, tukuy imaymanakunatapas kamarqan. Vinomanta aceitetawan (hina) ñawpaq rurukunata Wiraqochaq altarninpi askhata haywachunku, paymi chayta chaskiq, puchuqtaq Señorpa wasinpi kamachikuna mikhuchunku (chayta) chaskiq altarpa ñawpaqenpi.
37 Pichqa kaq watapitaq kacharichiyta ruwaychis, chanin kaypi, chanin kaypiwan kacharinaykichispaq, chaninmi kankichis, llapan tarpusqaykikunapas allintan wiñanqa.
38 Kay hinatan taytaykichispa taytan Enoc kamachirqan churin Matusalén, churin Lamecta, Lamectaq kamachiwarqan ñawpaq taytankunaq kamachikusqanta.
39 Churiykuna, kamachiyta qosqaykichis, imaynan Enocqa churinta kamachirqan ñawpaq jubileokunapi hina, kawsashasparaqmi qanchis kaq mirayninpi, churinman, churinpa churinkunamanpas kamachirqan, wañunankamataq willarqan’, nispa.

8 RAKI

1 Iskay chunka isqonniyoq jubileo p’unchaypi, ñawpaq kaq semanapi, [1373 AM] qallariy semanapi Arpacsad warmiwan casarakurqan, sutintaq Rasu’eja, Susanpa ususin, Elampa ususin, hinaspan kinsa kaq watapi huk qhari wawata wachakurqan kay semanapi, [1375 AM], paytaq suticharqan Kainam.
2 Churiqa wiñarqan, taytantaq qelqayta yachachirqan, hinaspan rirqan huk llaqtata hap’inanpaq huk cheqas maskhaq.
3 Ñawpa (miraykuna) qaqa patapi tallasqa qelqata tarirqan, chaypi kashaqtataq leerqan, qelqaspataq huchallikurqan chayrayku; imaraykuchus chaypiqa kasharqanmi Qhawaq runakunaq yachachikuynin, chayman hinan hanaq pachaq llapa señalninkunapi intiq, killaq, ch’askakunaq ima señalninkunata qhawaqku.
4 Chayta qelqaspataq mana imatapas rimaranchu. Manchakuranmi Noeman chaymanta rimayta, ama paywan phiñakunanpaq.
5 Kinsa chunka jubileo p’unchaypi, [1429 AM] iskay kaq semanapi, ñawpaq watapi, warmiwan casarakurqan, paypa sutintaq Melca, Jafetpa churin Madaiq ususin, tawa kaq watapitaq [1432 AM] qhari wawata wachakurqan, sutintaq Sela. Paymi niran: ‘Cheqaqtapunin kachamuwani’, nispa.
6 [Tawa kaq watapin nacerqan], Selataq wiñaspa casarakurqan, paypa sutinmi karqan Mu’ac, taytanpa wawqen Kesedpa ususin, kinsa chunka kaq jubileo killapi, phisqa kaq semanapi, ñawpaq kaq watapi [1499 AM].
7 Pichqa kaq watapi [1503 AM] qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Eber, paytaq huk warmita casarakurqan, sutintaq karqan ‘Azûrâd, Nebrodpa ususin, kinsa chunka iskayniyoq jubileopi, qanchis kaq semanapi, kinsa kaq watapi. [1564 pachamanta].
8 Soqta kaq watapi [1567 AM] qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Peleg; Nacesqan p'unchaykunapin Noepa mirayninkuna kay pachata t'aqanakuyta qallarirqanku, chayraykun payta suticharqan Peleg nispa.
9 Hinaspan pakallapi rakinakurqanku, hinaspan Noeman willarqanku.
10 Kinsa chunka kinsayoq jubileo qallariypi [1569 AM] kay pachata kinsa t’aqaman t’aqarqanku, Semwan Camwan Jafetwan sapankaq herenciankuman hina, ñawpaq kaq semanapi ñawpaq kaq watapi, huknin kachasqayku paykunawan kashaqtin.
11 Churinkunata waqyaspataq payman asuykurqanku, paykunapas wawankunapiwan, hinaspan kay hallp’ata t’aqarqan kinsa churinkunata hap’ikapunankupaq, makinkuta haywarispankutaq taytankuq Noepa sinqanmanta qelqata horqorqanku.
12 And there came forth on the writing as Shem's lot the middle of the earth which he should take as an inheritance for himself and for his sons for the generations of eternity, from the middle of the mountain range of Rafa, from the mouth of the water from the river Tina, and his portion goes towards the west through the midst of this river, and it extends till it reaches the water of chinkay-chinkay ukhukuna, chaymanta kay mayuqa lluqsispa yakunkunata Me'at mama quchaman hich'an, kay mayutaq hatun mama quchaman purin. Wichay ladopi kaq llapanmi Jafetpa, uray ladonpi kaqpas Sempa.
13 Karaso llaqtaman chayanankamataq mast’arikun: kayqa sur ladoman qhawaq simiq sinqanpi.
14 Paypa rakinqa hatun lamar-qocha patapin mast’arikun, chiqan chirullapitaqmi mast’arikun uray ladoman qhawaq

qalluq inti haykuy ladoman chayanankama, kay lamar-qochatan sutichanku Egipto lamar-qochaq qallun nispa.
15 Kaymantataq sur ladoman kutipun hatun lamar-qochaq siminman (yakusqan) qocha patapi, inti haykuy ladomantaq mast'arikun 'Afra llaqtakama, hinaspan mast'arikun Gihón mayu unuman chayanankama, hinallataq Gihon unuq uray ladonman, kay mayu pataman.
16 Inti lloqsimuy ladomanmi mast'arikun, Edén huertaman chayanankama, uray ladonman, [sur ladoman], llapan Edén hallp'amanta, inti lloqsimuy ladomantawan inti lloqsimuy ladomantawan, inti lloqsimuy ladoman kutirispa, Rafa sutiyoq orqoq inti lloqsimuy ladonman chayanankama, uraykamun Tina mayuq siminkama.
17 Kay t'aqaqa sorteowanmi Sempaq churinkunapaqwan lloqsimurqan, wiñaypaq wiñaypaq hap'ikapunankupaq.
18 Noetaq kusikurqan Sempaq churinkunapaqwan kay rakiy lloqsimusqanmanta, profeciapi siminwan rimasqanta yuyarispa. imaraykuchus payqa nisqañan: 'Sempa Señor Diosqa saminchasqa kachun, Sem llaqtapi tiyachun Señor Diospas', nispa.
19 Yayarqantaqmi Edén Huerta ch'uya cheqaskuna, Wiraqochaq tiyasqanpas, Sinai orqotaq ch'inneq chawpin, Sion orqotaq -kay pachaq ukhunpa chawpin: kay kinsantinmi kamasqa karqanku ch'uya cheqaskuna hina, paykunapura qhawarinakuspa.
20 Hinaspan dioskunaq Diosninta samincharqan, paymi Señor Diospa siminta siminman churarqan, hinallataq Wiñaypaq Wiraqochatapas.
21 Hinataq yacharqan huk saminchasqa t'aqa hinallataq huk samincha Semman churinkunamanwan wiñaypaq hamusqanmanta -llapa Edén hallp'a hinallataq llapan Puka Qocha hallp'a, hinallataq llapan inti lloqsimuy hallp'a hinallataq India, hinallataq Puka Qochapi hinallataq orqokunapi, hinallataq llapan Basán hallp'api, hinallataq llapan Líbano hallp'aman hinallataq Kaftur islakunaman, hinallataq llapan Sanir orqokunamanpas 'Amana, wichay ladopi Asur orqokuna, llapan Elam hallp'akuna, Asur, Babel, Susan, Maedai, llapa Ararat orqokuna, hinallataq llapa lamar-qocha chimpapi, Asur orqokunaq chimpanpi wichay ladoman, saminchasqa hatun hallp'a, llapan chaypi kaqkunapas ancha allinmi.
22 Hampaqtaq iskay kaq t'aqa lloqsimurqan, Gihón mayu chimpaman uray ladoman Huertaq paña ladonpi, hinaspan mast'arikun uray ladoman hinallataq mast'arikun llapa nina orqokunaman, mast'arikuntaq inti haykuy ladoman 'Atel lamar-qochaman hinallataq mast'arikun inti haykuy ladoman Ma'uk lamar-qochaman chayanankama -chayman (lamar qocha) chayman uraykamun tukuy imapas mana thunisqa kaq.
23 Wichay ladoman ripun Gadir llaqtaq linderonkama, lamar-qochaq unuq patankamataq hatun lamar-qochaq ununman ripun Gihón mayuman asuykunankama, Gihon mayutataq ripun Edén huertapa paña ladonman chayanankama.
24 Kaytaq Hampaq lloqsimuq hallp'a, pay kikinpaq, churinkunapaqwan wiñaypaq mirayninkukama hap'inanpaq kaq t'aqa hina.
25 Jafettaq Tina mayu chimpapi kinsa kaq t'aqamanta lloqsimurqan unuq lloqsimunan wichay ladoman, wichay-inti lloqsimuy ladomantaq mast'arikun llapan Gog suyuman, inti lloqsimuy ladomanpas.
26 Hinaspataq wichay ladoman mast'arikun wichayman, wichay ladomantaq Qelt orqokunaman mast'arikun, Ma'uk lamar-qochamanwan, Gadir llaqtamanta inti lloqsimuy ladomantaqmi lloqsimun lamar-qochaq unukunaq suyunkama.
27 Hinaspapas mast'arikunmi Fara llaqtaq inti haykuy ladonman asuykunankama, hinaspan kutipun 'Aferag llaqtaman, inti lloqsimuy ladomantaq mast'arikun Me'at lamar-qochaq unukunaman.
28 Hinaspapas Tina mayuq suyunkama mast'arikun wichay-inti lloqsimuy ladoman, yakunpa linderonman asuykunankama, Rafa orqoman, wichay ladomantaq muyurin.
29 Kaymi Jafetpaq churinkunapaqwan hallp'an hallp'an hina, pay kikinpaq, churinkunapaqwan, wiñaypaq mirayninkupaq hap'ikapunanpaq. pichqa hatun wat'akuna, wichay larunpitaq huk hatun hallp'a.
30 Ichaqa chiri, Ham hallp'anpas q'oñi, Sem hallp'apas manan q'oñichu nitaq chirichu, aswanpas chiriwan ruphaywan chaqrusqa.

9 RAKI

1 Hamtaq churinkunaman t'aqakurqan, ñawpaq kaq rakintaq inti lloqsimuy ladoman Cus llaqtaman lloqsimurqan, inti haykuy ladomantataq Mizraim llaqtata, inti haykuy ladontataq Put llaqtata, inti haykuy ladontataq [inti haykuy ladomanpas] lamar-qocha pataman Canaán llaqtaman.
2 Semtaq churinkunaman t'aqarqan, ñawpaq kaq t'aqataq Campaq churinkunapaqwan lloqsimurqan, Tigris mayu inti lloqsimuy lado inti lloqsimuy ladoman asuykunankama, llapan India suyuman, Puka Lamar-qochamanpas, Dedan unukunaman, Mebri orqokunaman, Ela orqokunamanpas, llapan Susan hallp'akunamanpas, Farnac mayu patamanpas Puka Qochaman, Tina mayumanpas.
3 Asur llaqtamantan iskay kaq t'aqa lloqsimurqan, llapan Asur hallp'a, Nínive, Sinar, India nacionpa linderonkama.
4 Arpacsadtaq kinsa kaq t'aqamanta lloqsimurqan, chaymi karqan Éufrates mayu inti lloqsimuy lado Caldeas suyupa lliw hallp'an, Puka Lamar-qochawan tupaq, hinallataq Egipto ladoman qhawariq lamar-qochaq qallunpa qayllanpi kaq ch'inneq unukuna, llapan Líbano hallp'a, Sanir, 'Amana ima, Éufrates mayu patakama.
5 Arampaqtaq tawa kaq parten lloqsimurqan, chaymi karqan Tigris mayuwan Éufrates mayuwan chawpipi Mesopotamia suyuntin, Caldea mayukunaq wichay ladonpi, Asur orqokunaq linderonkama, 'Arara hallp'ankamawan.
6 Ludpaqtaq phisqa kaq t'aqa t'aqa lloqsimurqan, Asur orqokuna, llapan chay orqokuna ima, Hatun Qochaman chayanankama, wawqen Asurpa inti lloqsimuy ladonman chayanankama.
7 Jafetpas herencian hallp'ata churinkunaman rakirqan.
8 Ñawpaq kaq t'aqataq inti lloqsimuy ladomanta Gomer llaqtaman lloqsimurqan, wichay ladomanta Tina mayukama. wichay ladopin Magog llaqtapaq lloqsimurqan wichay lado llapa ukhu partekuna Meat lamar-qochaman chayanankama.
9 Madaitaq iskay wawqenkunaq inti haykuy ladonmanta islakunaman hallp'akunaman hamurqan.

10 Javanpaqtaq tawa kaq parten lloqsimurqan sapa islakunapi, Lud llaqtaq linderonpi kaq islakunapiwan.
11 Tubalpaqtaq lloqsimurqan pishqa kaq t'aqa qallu chawpipi, chaymi asuykun iskay kaq qallukama.
12 Mesecpaqmi soqta kaq parten lloqsimurqan, kinsa kaq qalluq chimpanpi Gadir llaqtamanta inti lloqsimuy ladoman asuykunankama.
13 Tiras llaqtamanmi qanchis kaq t'aqa lloqsimurqan, lamar-qochaq chawpinpi tawa hatun islakuna, chaykunaqa Ham suyuman chayan [Kamaturi islakunapas sorteowanmi lloqsimurqanku Arpacsadpa churinkunata herencianpaq].
14 Chhaynataq Noepa churinkuna churinkunaman t'aqanakurqanku taytankuq Noepa qayllanpi, paytaq llapankuta juramentowan watarqan, sapanka runakunaman ñakayta k'amispa, mana (payman) urmaq parteta hap'iyta munaqkunaman.
15 Llapallankum nirqaku: 'Chayna kachun; chhayna kachun ' paykunapaqpas churinkunapaqpas wiñaypaq mirayninkupi taripay p'unchawkama, chaypin Señor Diosqa espadawan ninawan ima juzganqa pantasqankumanta llapa qhelli millay kasqankumanta, chaywanmi kay pachata hunt'achirqanku huchallikuywan, qhelli kaywan, qhelli huchawan, qhelli huchawan ima.

10 RAKI

1 Kay jubileo killapa kinsa semananpitaq qhelli supaykuna Noepa churinkunata pantachiyta qallarirqanku, pantachispataq ch'usaqyachirqanku.
2 Noepa churinkunan taytan Noeman hamurqanku, hinaspan willarqanku churinkunaq churinkunata ñawsayachispa wañuchiq supaykunamanta.
3 Hinaspan Diosnin Señor Diosmanta mañakuspa nirqan: 'Llapa runaq espiritunkunaq Diosnin, paymi khuyapayawaqniy', nispa. Hinan millp'uq unumanta wawaykunatapas qespichiwarqan, Ch'usaqyachisqa churikunata hinaqa manan chinkachiwarqanchu; Imaraykuchus khuyapayakuyniykiqa hatunmi karqan ñoqapaq, Hatun khuyapayakuyniykitaqmi karqan almaypaqpas; Churiykunaman khuyapayakuyniyki hoqarikuchun, Amataq millay espiritukuna paykunata kamachichun. Kay pachamanta mana chinkachinankupaq.
4 Ichaqa saminchaway, churiykunatawan, kay pachata mirananchispaq, mirananchispaq, hunt'achinanchispaqpas.
5 Qanmi yachanki imaynatas Waqaychaqniykikuna, kay espiritukunaq taytankuna, p'unchayniypi ruwarqanku, kay kawsaq espiritukunamantataq, carcelman wisq'aychis, huchachasqa kasqanku cheqaspitaq hap'iychis, amataq kamachiykiq churinkunaman, Diosniypa churinkunaman ch'usaqyachichunku; Kaykunaqa millay millaymi, chinkachinankupaqmi kamasqa kanku.
6 Ama kawsaq runakunaq espiritunkunata kamachichunku. Qanlla paykunata kamachiyta atiwaq. Amayá chanin runakunapa churinkunataqa kunanmanta wiñaypaq atiyniyoq kachunku', nispa.
7 Señor Diosniykutaq kamachiwarqanku llapaykuta watanaykupaq.
8 Hinan espiritukunaq umallin Mastêmâ hamuspa nirqan: 'Señor, Kamaq, wakinninku ñawpaqeypi qhepakuchunku, kunkaytapas uyarichunku, tukuy nisqayta ruwachunku; imaraykuchus wakinninku mana saqewanqakuchu chayqa, manan atiymanchu runaq churinkunaman ruwayta; Chaykunaqa ismunanpaqmi, juzgasqaypa ñawpaqenpi pantachinanpaqmi, runakunaq churinkunaq millay ruwayninqa hatunmi', nispa.
9 Paytaq nirqan: Chunka t'aqa t'aqan ñawpaqenpi qhepachun, isqon t'aqataq huchachasqa kananku cheqasman uraykamuchun', nispa.
10 Hukniykutaq kamachirqan Noeman llapa hampinkuta yachachinaykupaq; imaraykuchus payqa yacharqanmi mana chaninpi purinankuta, nitaq chanin kaypi ch'aqwanankutapas.
11 Llapa rimasqanman hinataq ruwarqayku: huchachasqa kaypi llapa millay millay millaykunatapas, chunkamanta huknintataq saqerqayku kay pachapi Satanaspa ñawpaqenpi kamachisqa kanankupaq.
12 Noemanmi sut'incharqayku onqoyninkumanta llapa hampikunata, q'otuyninkumantawan, imaynatas kay pachapi qorakunawan hampinman chayta.
13 Noeqa tukuy imaymana hampikunamanta yachachisqaykuman hinan huk libropi qelqarqan. Chhaynapin millay espiritukunaqa Noepa churinkunata (k'irinankupaq) hark'asqa karqanku.
14 Hinaqtinmi Jesusqa llapa qelqasqankunata kuraq churin Semman qorqan. Llapa churinkunamantapas payta anchata munakusqanrayku.
15 Hinaqtinmi Noeqa ñawpaq taytankunawan wañurachirqan, hinaspan Ararat hallp'api Lubar orqopi p'amparqanku.
16 Isqon pachak phisqa chunka watatan kawsarqan, chunka isqonniyoq jubileokunata, iskay semana phisqa watatawan. [1659 pachamanta].
17 Kay pachapi kawsaspataq, runaq wawankunamanta aswan allin karqan, Enocmanta qespichisqa, chanin kayninpi, hunt'asqa kashasqanrayku. Enocpa llank'ayninqa churasqa karqan kay pachaq mirayninkunaq willananpaqmi, juicio p'unchaykama miraymanta mirayman willananpaq.
18 Kinsa chunka kinsayoq jubileo p'unchaypi, iskay kaq semanapi, ñawpaq kaq watapi, Pelegqa huk warmita casarakurqan, Sinaarpa ususin Lomna sutiyoqtaq, paymi huk qhari wawata wachakurqan, kay semanaq tawa kaq watapi, paymi suticharqan Reu nispa. imaraykuchus paymi nirqan: 'Qhawariychis, runakunaq wawankunaqa millay yuyaykusqankuwanmi, Sinar hallp'api huk llaqtata, torretapas hatarichisqankurayku', nispa.
19 Ararat hallp'amanta inti lloqsimuy ladoman ripurqanku Sinar llaqtaman. Paypa tiemponpin llaqtata torretapas hatarichirqanku: 'Riy, chaywan hanaq pachaman wichasun', nispa.
20 Wasita ruwayta qallarirqanku, tawa kaq semanapitaq ninawan ladrillota ruwarqanku, ladrillokunataq rumipaq servirqanku, cementasqanku t'urutaq lamar-qochamanta lloqsimuq asfalto karqan, Sinar hallp'api unu pukyukunamantawan.
21 Hinaspan hatarichirqanku: tawa chunka kinsayoq wata [1645-1688 AM] hatarichirqanku; anchonqa 203 ladrillokunan karqan, sayaynintaq (huk ladrillomanta) hukmanta kinsa kaq; sayayninmi karqan 5433 metro, 2 palmerakuna, (huk perqaq mast'arikuyninqa) chunka kinsayoq estadayoqmi karqan (huk kinsa chunka estadomantataq).

22 Wiraqocha Diosninchistaq niwaranchis: Qhawariy, paykunan huk llaqtalla kanku, (kay) ruwayta qallarinku, kunantaq mana imapas paykunamanta hark'asqachu kanqa. Riy, uraykuspa rimasqankuta pantachisun, manataqmi paykunapura rimasqankuta entiendenakunankupaq, llaqtakunaman, nacionkunamanpas ch'eqesqa kanankupaq, manaña huk yuyayllachu juicio p'unchaykama paykunawan kanqa', nispa.
23 Señortaq uraykamurqan, ñoqaykutaq paywan kuska uraykamurqayku runakunaq wawankunaq hatarichisqan llaqtata, torretapas qhawanaykupaq.
24 Hinaqtinmi Jesusqa rimayninkuta p'enqachirqan, manañan paykunapura rimasqankuta entiendenakurqankuñachu, chaypachataq llaqtata torretapas sayarichiyta saqerqanku.
25 Chayraykun llapa Sinar hallp'a Babel sutiwan sutichasqa, chaypi Señor Diosqa llapa runakunaq rimayninta p'enqachisqanrayku, chaymantapachataq sapankanku llaqtankuman ch'eqesqa karqanku, sapankanku rimasqankuman hina, llaqtankuman hina.
26 Hinan Señor Diosqa sinchi wayrata chay torre contra kachamuspa kay pachaman urmachirqan, hinan Sinar hallp'api Asurwan Babiloniawan chawpipi kasharqan, hinaspan suticharqanku 'T'umuchiy' nispa.
27 Ñawpaq wata tawa kaq semanapi [1688 AM] tawa chunka tawayoq jubileo killapi, Sinar hallp'amanta ch'eqechisqa karqanku.
28 Hinan Cam churinkunapiwan hallp'aman rirqanku, chay hallp'atataq sur lado hallp'aman hap'ikapurqan.
29 Canaán llaqtaqa Egipto mayukama Líbano hallp'ata rikurqan, ancha allin kashaqta, manataqmi hallp'anpa hallp'anman rirqanchu, inti haykuy ladoman (chayqa) lamar-qochaman, hinaspan Líbano hallp'api tiyarqan, inti lloqsimuy ladoman, inti haykuy ladomanpas, Jordán mayu patamanta, lamar-qochaq linderonmantawan.
30 Hinaqtinmi taytan Ham, wawqenkuna Cush, Mizraimpiwan payta nirqanku: 'Mana qanpa kaq hallp'anpin tiyarqanki, manataqmi sorteowanchu urmaykuwarqanku, ama chayta ruwaychu. chhaynata ruwanki chayqa, qanpas churiykikunapas chay hallp'api urmaykunkichis, hinaspa (kankichis) hatarichiywan ñakasqa; Qankunaqa hatariywanmi tiyarapunkichis, hatariywanmi wawaykichiskuna urmapunkichis, wiñaypaqtaq saphichasqa kankichis, nispa.
31 Ama Sem llaqtapi tiyaychischu. Semmanpas churinkunamanpas suertenkuwanmi chayamurqa.
32 Ñakasqa kanki, ñakasqataqmi kanki Noepa llapa churinkunamantapas, ch'uya juezpa ñawpaqenpi, taytanchis Noepa qayllanpiwan juramentowan watasqa kasqanchiswan', nispa.
33 Hinaqtinmi Jesusqa mana paykunata uyarispa, Libano hallp'api Hamat llaqtamanta Egipto haykunankama, churinkunawan kunankama tiyaran.
34 Chaymi chay hallp'a Canaán sutiwan sutichasqa.
35 Jafet churinkunapiwan lamar qocha ladoman rispanku, paykunaq parten hallp'api tiyarqanku, Madaitaq lamar-qocha hallp'ata rikurqan, manataqmi payta gustarqanchu, hinaspan huk (parte) mañakurqan Cammanta, Asurmanta, Arpacsadmantawan, esposanpa wawqenmanta, hinaspan Media hallp'api tiyarqan, esposanpa wawqenpa qayllanpi.
36 Paypa tiyasqan wasita, churinkunaq tiyasqan wasitapas taytankuq Madai sutiwan suticharqan.

11 RAKI

1 Kimsa chunka phisqayoq jubileopi, kinsa kaq semanapi, ñawpaq watapi [1681 AM] Reu warmita casarakurqan, sutintaq karqan 'Ôrâ, Kesedpa churin 'Ûrpa ususin, paytaq huk qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Sêrôh, kay semanaq qanchis kaq watapi kay jubileopi. [1687 pachamanta].
2 Noepa churinkunataq maqanakuyta qallarirqanku, preso hap'ispa wañuchinakurqanku, hinallataq runakunaq yawarninta kay pachaman hich'anankupaq, yawarta mikhuspa, hinallataq sinchi llaqtakunata, perqakunata, torrekunata, sapankama runakuna (qallarirqanku) suyumanta aswan hatunchakuyta, hinallataq qhapaq suyukunaq qallariyninkunata sayarichiyta, hinallataq runakunaq contranpi, hinallataq nacionpa contranpi, llaqta contra ima llaqta contra, llapankupas (qallarirqanku) mana allin ruwayta, armakunata hap'iyta, churinkuman guerrata yachachiyta, llaqtakunata hap'iyta qallarirqanku, qhari warmi kamachikunata vendeyta qallarirqanku.
3 Kesedpa churin 'Ûr sutiyoq runan Caldea provinciapi kaq 'Ara' llaqtata hatarichirqan, paypa sutinwan, taytanpa sutinwantaq suticharqan. Hinan paykuna kikinkupaq chullusqa rikch'aykunata ruwarqanku, sapankankutaqmi yupaycharqanku idolota, kikinkupaq chullusqa rikch'ayta, hinaspan qallarirqanku q'ewisqa rikch'aykunata, qhelli simulacrakunatawan ruwayta, millay espiritukunataq yanaparqanku, q'oturqanku ima huchallikunankupaq, qhelli ruwaykunamanpas.
4 Mastêmâ kamachikuqtaq tukuy kaykunata ruwananpaq kallpachakurqan, huk espiritukunatapas kacharqan, makinpa uranpi churasqakunata, imaymana mana allinta ruwanankupaq, huchata ruwanankupaq, imaymana huchata ruwanankupaq, waqllichinankupaq, thuninankupaq, kay pachaman yawarta hich'anankupaqwan.
5 Chayraykun Serota suticharqan Serug nispa, sapankanku tukuy imaymana huchata, huchallikunankupaqpas kutirirqanku.
6 Wiñaspataq Caldea suyupi Ur llaqtapi tiyarqan, warminpa mamanpa taytanpa qayllanpi, taytacha-mamacha yupaychaspataq, kinsa chunka soqtayoq jubileo killapi, phisqa kaq semanapi, ñawpaq watapi [1744 AM] warmiwan casarakurqan, sutintaq karqan Melca, Kaberpa ususin, taytanpa ususin wawqi.
7 Paymi Nahorta wachakurqan, kay semana qallariy watapi, wiñaspataq Caldea Ur llaqtapi tiyarqan, taytantaq yachachirqan Caldea runakunaq investigacionninkunata, hanaq pachaq señalninkunaman hina.
8 Soqta kaq semanapi kinsa chunka qanchisniyoq jubileo killapin, [1800 AM] esposanta casarakurqan, sutintaq karqan 'Ijaska, Caldea runakunaq Nestagpa ususin.
9 Chay warmiqa kay semanaq qanchis kaq watapin Tareta wachakurqan. [1806 AM].
10 Mastêmâ kamachikuqtaq cuervokunata pisqukunatawan kacharqan, chay hallp'api tarpusqa muhuta mikhunankupaq, chay hallp'ata ch'usaqyachinankupaq, runakunaq llank'asqankuta suwanankupaq. Manaraq muhuta

yapuchkaptinkuqa, kurkukunaqa allpa patamanta (chayta) pallasqaku.
11 Chayraykun payta suticharqan Tara nispa, cuervokuna pisqukunapas wakchaman tukuchisqankurayku, muhunkutapas mikhusqankurayku.
12 Watakunataq mana wachakuq kayta qallarirqan, pisqukunarayku, sach'akunamanta llapa rurunkunatataq mikhurqanku, ancha kallpachakuyllawanmi kay pachaq llapa rurunkunamanta pisillata qespichiyta atirqanku.
13 Kay kinsa chunka isqonniyoq jubileopin, ñawpaq kaq watapi iskay kaq semanapi, [1870 AM] Tara warmiwan casarakurqan, sutintaq karqan 'Abrampa ususin Edna, taytanpa pananpa ususin. Hinataq kay semanaq qanchis kaq watapi [1876 AM] huk qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Abram, mamanpa taytanpa sutinwan;
14 Jesusqa manaraq ususin qhari wawayoq kashaqtinmi wañupurqan.
15 Hinan wawaqa entiendeyta qallarirqan kay pachaq pantasqankunata, chaymi llapanku pantarqanku k'uyusqa rikch'aykunata qatispa qhelli kaymantawan, taytantaq qelqayta yachachirqan, iskay semanayoqtaq karqan, [1890 AM] taytanmantataq t'aqakurqan, mana paywan kuska idolokunata yupaychananpaq.
16 Hinataq tukuy imaymanata Kamaqmanta mañakuyta qallarirqan, runakunaq wawankunaq pantasqanmanta qespichinanpaq, rakiyninpas qhelli kaymanta, millay kaymantawan mana pantayman urmananpaq.
17 Chay hallp'api muhu tarpuy tiempo chayamurqan, llapankutaq kuska rirqanku muhunkuta cuervokunamanta amachanankupaq, Abramtaq ripuqkunawan kuska rirqan, wawataq chunka tawayoq watayoq wayna kasharqan.
18 Hinan huk phuyu cuervo hamurqan muhuta mikhunanpaq, hinan Abramqa phawaylla phawarirqan paykunawan tupananpaq manaraq hallp'api tiyashaqtinku, hinaspan qaparirqan manaraq hallp'api tiyashaqtinku muhuta mikhunankupaq, hinaspan nirqan: 'Ama uraykamuychischu, hamusqaykichis cheqasman kutiychis', nispa.
19 Chay p'unchaymi qanchis chunka kutita cuervokunaq phuyunta kutirichirqan, Abrampa tiyasqan hallp'api llapa cuervokunamantapas manan hukllatapas chaypi tiyarqankuchu.
20Llapallan paywan kashaqkunapas rikurqankun qaparishaqta, llapa cuervokunapas qhepaman kutipushaqta, hinan Caldea suyuntinpi sutinqa hatunyapurqan.
21 Kay watapin llapa tarpuyta munaqkuna payman hamurqanku, paykunawantaq rirqan tarpuy tiempo tukukunankama, hinaspan hallp'ankuta tarpurqanku, chay watataq wasinkuman askha trigota apamuspa mikhurqanku, ch'akirqankutaq.
22 Pichqa kaq semanapi [1891 AM] Abramqa torokunapaq herramientakunata ruwaqkunata, k'aspimanta ruwaqkunata yachachirqan, hinaspanmi huk mankata ruwarqanku hallp'a patapi, aradoq marconman qhawarispa, chayman muhuta churanankupaq, muhutaq chaymanta urmaykurqan aradoq rakinman, hinaspataq hallp'api pakasqa karqan, manañataqmi manchakurqankuchu cuervos.
23 Chay hinatataq (vasokunata) ruwarqanku llapa aradokunaq marconkunapi, hinaspan tarpurqanku, tarpurqankutaq llapan hallp'ata, Abrampa kamachisqanman hina, manañataqmi p'isqokunata manchakurqankuñachu.

12 RAKI

1 Soqta kaq semanapi, qanchis kaq watapi, [1904 AM] Abram taytan Tareta nirqan: '¡Yay!', nispa.
2 Hinaqtinmi Jesusqa niran: 'Waway, kaypi kashani', nispa. Paytaq niran:
'Ima yanapawanchismi, ima allinninchistaq chay yupaychasqayki idolokunata.
¿Mayqenpa ñawpaqenpitaq k'umuykukunki?
3 Paykunapiqa manan espirituqa kanchu.
Paykunaqa upa rikch'ayniyoqmi kanku, sonqota pantachiqmi.
Ama paykunata yupaychaychu:
4 Hanaq pacha Diosta yupaychaychis,
Pitaq kay pachaman parata, runtutapas uraykachin
Hinaspapas kay pachapi tukuy imatan ruwan,
Hinaspapas siminwanmi tukuy imatapas kamarqan,
Hinaspapas llapa kawsayqa ñawpaqenmantan.
5 ¿Imanasqataq mana espirituyoq kaqkunata yupaychankichis?
Chaykunaqa (runakunaq) makinpa ruwasqanmi,
Hinan hombroykichispi chaykunata apashankichis.
Hinaspapas manan paykunaq yanapayniykichis kanchu.
Ichaqa chaykunata ruwaqkunapaqqa sinchi p'enqaymi kanku.
Hinaspapas paykunata yupaychaqkunatapas sonqonkuta pantachiymi.
Ama yupaychaychischu', nispa.
6 Hinaqtinmi taytanqa payta nirqan: –Ñoqapas yachani, waway, ¿imatan ruwasaq paykunaq ñawpaqenpi servinaypaq churawaqniy runakunawan?
7 Cheqaqta willaqtiyqa wañuchiwanqakun; paykunata yupaychanankupaq, yupaychanankupaqpas almanku k'askakun.
8 Churiy, upallalla kay, ama wañuchisunkikuchu', nispa. Chay simikunatataq iskaynin wawqenkunaman rimarqan, paykunataq paywan phiñakuspa ch'inlla kapurqan.
9 Tawa chunka jubileo p'unchaypi, iskay kaq semanapi, qanchis kaq watapi, [1925 AM] Abram warmita casarakurqan, paypa sutintaq karqan Sarai, taytanpa ususin, paytaq warmin kapurqan.
10 Wawqen Harántaq kinsa kaq semanapi kinsa kaq watapi [1928 AM] warmiwan casarakurqan, hinaspan kay semanaq qanchis kaq watapi [1932 AM] qhari wawata wachakurqan, hinaspan Lot sutiwan suticharqan.
11 Wawqen Nahortaq casarakurqan.
12 Abrampa soqta chunka wata kawsasqanpi, tawa kaq semanapi, tawa kaq watapi, [1936 AM] Abram tuta hatarispa idolokunaq wasinta ruphachirqan, wasipi llapa kaqkunatataq ruphachirqan manataq pipas yacharqanchu.
13 Hinaspan tutamanta hatarispa diosninkuta nina ukhumanta qespichiyta maskharqanku.
14 Harántaq usqhaylla paykunata qespichirqan, ichaqa nina rawrarispa ninapi rupharqan, hinaspan Caldea provinciaq Ur llaqtapi taytan Tareq ñawpaqenpi wañupurqan, Caldea provinciaq Ur llaqtapitaq p'amparqanku.
15 Taretaq Caldea provincia Ur llaqtamanta churinkunapiwan ripurqan Líbano suyuman, Canaán suyumanwan, hinaspan Harán hallp'api tiyarqan, Abramtaq taytan Terawan kuska Harán llaqtapi iskay semana tiyarqan.

.
17 Hinaqtinmi sonqonman huk simi hamuspa nirqan: Llapan ch'askakunaq señalninkuna, killaq intiq señalninkunapas llapanmi Wiraqochaq makinpi kashan. ¿Imaraykutaq (paykunata) maskhani?
18 Munaptinqa, tutamanta, ch'isitapas parachin;
Munaspataq hark'an,
Tukuy imapas makinpin kashan', nispa.
19 Hinaqtinmi Jesusqa chay tuta Diosmanta mañakuspa niran:
'Diosniy, Ancha Hatun Dios, Qanllam Diosniy kanki,
Qantapas kamachikuyniykitapas akllarqanim.
Tukuy imatapas qanmi kamarqanki,
Tukuy ima makiykipa rurasqankunatapas.
20 Runakunaq sonqonpi munaychakuq millay espiritukunaq makinmanta qespichiway.
Amataq qanmanta karunchawachunku, Diosniy.
Hinaspa wiñaypaq takyachiway, mirayniytapas
Kunanmanta wiñaypaq mana karunchakunanchispaq', nispa.
21 Hinaqtinmi Jesusqa niran: '¿Caldea runakunaq Ur llaqtaman kutisaq, paykunaman kutinaypaq, ¿kaypichu qhepakusaq? Allin ñan ñawpaqeykipi t'ikariy kamachiykiq makinpi, hunt'ananpaq (chayta) manataq sonqoypa q'otuyninpi purinaypaq, Diosniy', nispa.
22 Hinaspan rimarispa mañakuyta tukurqan, hinan ñoqawan Señor Diospa siminta payman kachamusharqan, kay hinata: 'Llaqtaykimanta, aylluykimanta, taytaykiq wasinmantawan huk hallp'aman hatariy, chaytan rikuchisqayki, hinan hatun askha nacionman tukuchisqayki', nispa.
23 Saminchasqaykin
Hinaspa sutiykita hatunyachisaq,
Kay pachapitaqmi saminchasqa kanki.
Qanwanmi kay pachapi llapa ayllukuna saminchasqa kanqaku.
Saminchasqaykikunatapas saminchasaq.
Ñakaqniykikunatapas ñakay.
24 Qanpaqpas churiykipaqpas, churiykipaqpas, llapa mirayniykipaqpas Diosmi kasaq, ama manchakuychu, kunanmantapacha kay pachapi llapa miraykama Diosniyki kani', nispa.
25 Hinan Señor Diosqa nirqan: 'Simintapas ninrintapas kichariy, uyarinanpaq, siminwan rimananpaq, sut'inchasqa simiwan', nispa. imaraykuchus (Babel llaqta) thunisqa p'unchaymantapachan llapa runaq wawankunaq siminmanta chinkapurqan.
26 Simintapas, ninrintapas, simintapas kicharirqani, hinan Hebreo simipi kamasqa simipi rimayta qallarirqani.
27 Ñawpa taytankunaq qelqankunata hap'ispa, kaykunaqa hebreo simipi qelqasqa kasharqan, hinaspan qelqarqan, kunanmantapachataq chaykunata estudiayta qallarirqan, mana (entiendeyta) atisqanmantataq payman willarqani, soqta para killakunapitaq estudiarqan.
28 Soqta kaq semanapi qanchis kaq watapin taytanwan rimaspa willarqan Harán llaqtamanta Canaán suyuman rinanpaq, chayta qhawananpaq, payman kutimunanpaqwan.
29 Taytan Tarataq payta nirqan: Hawkalla riy:
Wiñay-wiñay Dios ñanniykita allinchachun.
Wiraqochapas [(kan) qanwan, hinaspa] amachayki tukuy mana allinkunamanta,
Rikuqniykikunaq ñawpaqenpi khuyapayakuyta, khuyapayakuyta, khuyapayakuytawan qoy.
Runakunaq wawankunamanta ama mayqenpas qan patapi atiyniyoqchu kachun mana allinta ruwasunaykipaq;
Hawkalla riy.
30 Sichus rikunki huk sumaq hallp'ata tiyanaykipaq chayqa, sayarispa pusaway, hinaspa Lot wawqeyki Haranpa churin churinta hina pusaway, Señor Diosqa qanwan kachun.
31 Wawqeyki Nahorqa thak-kaypi kutimunaykikama ripuway, llapallaykutaq qanwan kuska risaqku', nispa.

13 RAKI

1 Abramtaq Harán llaqtamanta lloqsispa, warmin Saraita, wawqen Haranpa churin Lottawan Canaán suyuman pusarqan, hinaspan Asur llaqtaman rispa Siquem llaqtaman rirqan, hinaspan huk alto encina sach'a qayllapi tiyarqan.
2 Hinaqtinmi Jesusqa rikuran, chay hallp'aqa ancha sumaqmi kashasqa, Hamat llaqtaq haykusqanmantapacha alto encina sach'akama.
3 Hinan Señor Diosqa payta nirqan: 'Qanmanmi mirayniykimanpas kay hallp'ata qosaq', nispa.
4 Chaypin huk altarta ruwarqan, chaypitaq rikhurimuq Señor Diosman ruphachina sacrificiota haywarqan.
5 Chaymantataq orqoman ripurqan. . . Inti haykuy ladopin Betel llaqtata, inti lloqsimuy ladopitaq Ai llaqtata, chaypi karpanta sayarichirqan.
6 Rikuspataq rikurqan, chay hallp'aqa ancha ancho, allin, chaypitaq tukuy imapas wiñarqan -uvas sach'akuna, higos, granadakuna, encina sach'akuna, ilex sach'akuna, terebinto sach'akuna, aceite sach'akuna, cedro sach'akuna, ciprés sach'akuna, dátil sach'akuna, llapa chakra sach'akuna ima, orqokunapitaq unu kasharqan.
7 Hinaqtinmi Caldea provinciapi kaq Ur llaqtamanta lloqsimuspa kay hallp'aman pusaq Señorta samincharqan.
8 Ñawpaq wata, qanchis kaq semanapi, ñawpaq killa mosoq killa p'unchaypi, 1954 AM] kay orqopi altarta ruwarqan, hinaspan Señorpa sutinta waqyakurqan: 'Qan wiñay Diosqa Diosniymi kanki', nispa.
9 Altarpitaq Señor Diosman ruphachina sacrificiota haywarirqan, paywan kuska kananpaq, tukuy kawsasqan p'unchaykunapi mana saqerparinanpaq.
10 Chaymanta astakuspataq uray ladoman rirqan, Hebrón llaqtamantaq chayarqan, Hebrón llaqtataq chay pacha hatarichisqa karqan, chaypitaq iskay wata tiyarqan, hinaspan rirqan (chaymanta) uray ladoman, Bealot llaqtaman, chay hallp'api yarqay karqan.
11 Abramtaq semanaq kinsa kaq watapi Egipto nacionman rirqan, esposanmanta t'aqasqa kashaqtintaq phisqa wata Egiptopi tiyarqan.
12 Egipto suyupi Tanais llaqtaqa Hebrón llaqtamanta qanchis wata qhepamanmi hatarichisqa karqan.
13 Faraon Abrampa warmin Saraita hap'iqtinmi, Abrampa warmin Sarairayku Señor Diosqa Faraonta wasintawan sinchi muchuchirqan.
14 Abramqa ancha sumaqmi karqan ovejakuna, wakakuna, asnokuna, caballokuna, camellokuna, kamachikuna, sirvientekuna, qolqewan qoriwan ima. Lotpas wawqenpa churinpas, qhapaqmi karqan.
15 Faraontaq Abrampa esposan Saraita kutichipurqan, hinaspan Egipto suyumanta kacharqan, hinaspan qallariypi

karpan sayarichisqan cheqasman rirqan, altarpa kasqanman, inti lloqsimuy ladopi Ai llaqtata, inti haykuy ladopi Betel llaqtatawan, hinaspan thak-kaypi kutichimuq Señor Diosnta samincharqan.
16 Tawa chunka hukniyoq jubileopin, ñawpaq kaq semanaq kinsa kaq watapi, [1963 AM] kay cheqasman kutispa chaypi ruphachina sacrificiota haywarirqan, Señorpa sutinta waqyakuspataq nirqan: ‘Qan, Ancha Hatun Dios, Diosniymi kanki wiñaypaq wiñaypaq’, nispa.
17 Kay semana tawa kaq watapi [1964 AM] Lotqa paymanta t'aqakurqan, Lottaq Sodoma llaqtapi tiyarqan, Sodoma llaqtapi runakunataq sinchi huchasapa karqanku.
18 Hinan sonqonpi llakikurqan wawqenpa churin paymanta t'aqakusqan. Mana wawayoq kasqanrayku.
19 Lot preso apasqanku watapin Señor Diosqa Abramta niran, Lot paymanta t’aqakusqan qhepaman, kay semanaq tawa kaq watanpi: ‘Qhawariy tiyasqayki cheqasmanta wichay ladoman, uray ladoman, inti haykuy ladoman, inti lloqsimuy ladomanpas’, nispa.
20 Llapan rikusqayki hallp'ata qanman mirayniykikunamanwan wiñaypaq qosaq, mirayniykitapas lamar-qocha rit'i hinatan ruwasaq, pipas kay pachapi hallp'ata yupanman chaypas, mirayniykiqa manan yupasqachu kanqa.
21 Hatariy, puriy (hallp’api) largonta anchontawan, hinaspa llapanta qhaway; Miraynikimanmi qosaq’, nispa. Abramtaq Hebrón llaqtaman rispa chaypi tiyaran.
22 Kay watapin Elam rey Quedorlaomer, Sinar rey Amrafel, Selasar rey Arioc, nacionkunaq rey Tergal, Gomorra reytapas wañuchirqanku, Sodoma reytaq ayqekurqanku, askhataq k’irisqa urmarqanku Sidim wayq’opi, Kachi Qocha patapi.
23 Sodomata, Adanta, Zeboimtawan preso aparqanku, Abrampa wawqen Lottapas, llapa kaqninkunatawan hap’ispa, Dan llaqtaman rirqanku.
24 Huk ayqekuqmi Abramman hamuspa willarqan wawqenpa churin preso apasqa kasqanmanta, hinaspa (Abram) wasinpi kamachinkunata armasqa kasqanmanta . . .
25 . . . . Abrampaq, mirayninpaqpas, ñawpaq rurukunamanta chunka kaq t’aqan Wiraqochaman, Wiñaytaq ordenanza hina wiñaypaq churarqan, ñawpaqenpi serviq sacerdotekunaman qonankupaq, wiñaypaq hap’ikapunankupaq.
26 Kay kamachikuymanqa manan p’unchaykuna tukukuyniyoqchu; Paymi wiñaypaq churarqan miraykunapaq, tukuy imamanta chunka kaq t’aqata Wiraqochaman qonankupaq, muhumanta, vinomanta, aceitemanta, wakakunamanta, ovejakunamantawan.
27 Sacerdotenkunamanmi (chayta) qorqan ñawpaqenpi kusikuywan mikhunankupaq ukyanankupaqwan.
28 Sodoma reytaq payman asuykuspa ñawpaqenpi k’umuykukuspa nirqan: ‘Señor Abram, qespichisqayki almakunata qowayku, saqueokunata ichaqa qanpa kachun’, nispa.
29 Abramtaq payta nirqan: ‘Ancha Ancha Hatun Diosmanmi makiyta hoqarini, huk q’aytumanta zapato k’uyukama mana imatapas hap’inaypaq, manataq niwaq: ‘Abranta qhapaqyachirqani’, nispa. aswanpas waynakuna mikhusqankullata, hinallataq ñoqawan riq qharikunaq t’aqantapas -Aner, Eschol, Mamre ima. Chaykunan chaskinqaku partenkuta’, nispa.

14 RAKI

1 Chaykuna qhepatataq, kay semanaq tawa kaq watapi, kinsa kaq killa mosoq killa p’unchaypi, Señor Diosqa mosqoypi Abramman willarqan: ‘Abram, ama manchakuychu; Ñoqan defiendeqniyki kani, premioykipas ancha hatunmi kanqa’, nispa.
2 Paytaq nirqan: ‘Señor, Señor, imatataq qowanki, kaymanta mana wawayoq ripushaqtiy, sirvientaypa churin Maseqpa churintaq Dammasek Eliezer, paymi heredero kanqa, manataqmi miraytapas qowankichu’, nispa.
3 Hinan payta nirqan: ‘Kay (runa) manan herederoykichu kanqa, aswanpas wiksaykimanta lloqsimuqmi; paymi herederoyki kanqa’, nispa.
4 Hinan hawa llaqtakunaman pusamuspa nirqan: ‘Hanaq pachata qhawariy, ch’askakunata yupaytataq yupayta atispaykiqa’, nispa.
5 Hanaq pachata qhawarispataq ch'askakunata rikurqan. Hinaspataq payta nirqan: ‘Mirayniykipas chhayna kanqa’, nispa.
6 Hinan Señorpi iñirqan, chaninpaqtaq yupasqa karqan.
7 Hinaspan payta nirqan: ‘Ñoqan Señor Diosqa kani, Caldea provinciapi kaq Ur llaqtamanta horqomuqniyki, Canaán runakunaq hallp’anta wiñaypaq hap’ikapunaykipaq, nispa. Ñoqaqa qanpaqpas qhepaykipi mirayniykipaqpas Diosmi kasaq’, nispa.
8 Paytaq nirqan: ‘Señor, Señor, ¿imawantaq yachasaq herenciata chaskinayta?’, nispa.
9 Paytataq nirqan: ‘Kimsa watayoq vaquillata, kinsa watayoq cabrata, kinsa watayoq ovejata, tortugata, palomatawan apaykuway’, nispa.
10 Chawpi killa chawpipi tukuy chaykunata hap'ispataq Hebrón llaqtaq qayllanpi kaq Mamre sach'api tiyarqan.
11 Chaypin huk altarta ruwarqan, hinaspan llapan kaykunata sacrificiota haywarqan. yawarninkutataq altar pataman hich’aykurqan, chawpinpitaq t’aqarqan, paykunapurataq churanakurqan; pisqukunam ichaqa mana rakinakurqakuchu.
12 Chay p'isqokunan phatmakuna pataman uraykamurqanku, hinan Abramqa qarqorqan, manataqmi p'isqokuna llamiykurqanchu.
13 Inti chinkaykuqtintaq, Abramman sinchi kusikuy chayamurqan, hinan ! hatun tutayaq manchakuymi payman urmaykurqan, hinan Abramta nirqanku: ‘Cheqaqtapuni yachay miraykikuna mana paykunaq hallp’anpi (chayqa) wak llaqtayoq kanankuta, paykunatataq kamachiman churanqaku, tawa pachak watataq ñak’arichinqaku’, nispa.
14 Paykunaq esclavo kananku naciontapas juzgasaqmi, chay qhepamantaq askha kapuywan lloqsimunqaku.
15 Ñawpa taytaykikunamanmi thak-kaypi rinki, machuyaspataq p'ampasqa kanki.
16 Tawa kaq miraypin ichaqa kayman kutimunqaku; Amor runakunaq huchallikusqankuqa manaraqmi hunt'asqachu’, nispa.
17 Puñusqanmanta rikch'arispataq hatarirqan, inti chinkaykuqtintaq. Hinan nina rawray karqan, hinaspa qhawariy ! huk horno q’osñisharqan, nina rawraytaq chay t’aqakunaq chawpinta pasarqan.
18 Chay p’unchaymi Señor Diosqa Abramwan rimanakurqan: ‘Mirayniykimanmi kay hallp’ata qosaq,

Egipto mayumanta hatun mayukama, Éufrates mayukama, cenitakunaman, cenitakunaman, Cadmonitakunaman, Ferez runakunaman, Refaín runakunata, Facoretakunaman, hev runakunata, amor runakunata, Canaán runakunata, Giragés runakunata, hinallataq jebuseo runakuna.
19 P'unchay pasaqtintaq Abramqa t'aqakunata, p'isqokunata, ruru ofrendakunata, ukyana sacrificiokunatawan haywarqan, ninataq paykunata mikhurqan.
20 Chay p'unchaytaq Abramwan rimanakurqayku, kay killapi Noewan rimanakusqaykuman hina. Abramtaq wiñaypaq mosoqyachirqan fiestata, kamachikuykunatawan.
21 Abramtaq kusikuspa warmin Saraiman tukuy chaykunata willaran. mirayniyoq kanantataq creerqan, ichaqa manan wachakurqanchu.
22 Hinan Saraiqa qosan Abramta yuyaychaspa nirqan: 'Egipto sirvienta Agarman haykuy, ichapas paywan mirayta hatarichisaq', nispa.
23 Abramtaq warmin Saraiq kunkanta uyarispa nirqan: 'Chay hinata ruway', nispa. Hinan Saraiqa Egipto nacionmanta sirvientan Agarta casarakuspa qosan Abramman qoykurqan warmin kananpaq.
24 Payman haykurqan, wiksallikuspataq qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Ismael, kay semanaq phisqa watanpi [1965 AM]; Kaytaq pusaq chunka soqtayoq wata Abrampa kawsayninpi karqan.

15 RAKI

1 Kay jubileopa tawa kaq semananpa pichqa watanpi, [1979 AM] kimsa kaq killapi, killa chawpipi, Abramqa granu cosechapa punta kaq rurunkunapa fiestanta ruwarqa.
2 Paymi altarpi mosoq sacrificiokunata haywarirqan, ñawpaq rurunkunata, Señor Diosman haywarqan, huk vaquillata, huk cabrata, huk ovejatapas altar patapi, Señorman ruphachina sacrificiota hina. ruru sacrificiokunata, ukyana sacrificiokunatapas altar patapi inciensowan haywarqan.
3 Hinan Señor Diosqa Abramman rikhurimuspa nirqan: 'Ñoqan kani Tukuy-atiyniyoq Dios; ñawpaqeypi allinpaq qhawarikuy, hunt'asqa kaytaq.
4 Noqawan qanwan rimanakuyniyta ruwasaq, llumpaytataqmi mirachisqayki', nispa.
5 Abramtaq uyanta k'umuykukuspa, Diosqa paywan rimaspa niran.
6 'Qhawariy, kamachikuyniyqa qanwanmi kashan.
Achka suyukunapa taytanmi kanki.
7 Manañataq sutiykiqa Abram sutichasqañachu kanqa.
Ichaqa kunanmantapacha wiñaypaq sutiykiqa Abrahammi kanqa.
Askha nacionkunaq taytanmanmi tukuchirqayki.
8 Ancha hatunyachisqayki,
Hinaspan nacionkunaman tukuchisqayki.
Reykunan qanmanta lloqsimunqaku.
9 Ñoqawan qanwan, qhepa mirayniykikunawanpas rimanakuyniyta takyachisaq, wiñay rimanakuypaq, qanpaq, qhepa mirayniykipaqpas Dios kanaypaq.
10 <Qanmanpas qhepaykipi kaq mirayniykikunamanpas> qosaqmi huk llaqtayoq kasqayki hallp'ata, Canaán suyuta, wiñaypaq hap'ikapunaykipaq, ñoqataq paykunaq Diosninku kasaq', nispa.
11 Hinan Señor Diosqa Abrahamta nirqan: 'Qanmantataq, qanpas qhepaykipi kaq mirayniykipas rimanakuyniyta hunt'ay, sapanka qharitataq señalankichis, ñawpaq qaraykichistapas señalankichis, chaymi ñoqawan qankunawan wiñaypaq rimanakuypa señalnin kanqa', nispa.
12 Wawataqa pusaq p'unchaypin qhari-kayta señalankichis, mirayniykichispi sapanka qharita, wasipi naceqtapas, mana mirayniykichismanta kaq wak llaqtayoq runamanta qolqewan rantisqaykichistapas.
13 Wasiykipi naceq runaqa señalasqapunin kanqa, qolqewan rantisqaykikunataq señalasqa kanqaku, rimanakuyniypas aychaykichispin kanqa wiñaypaq kamachikuy kananpaq.
14 Pusaq kaq p'unchaypi mana señalasqa qhariqa, llaqtanmantan wañuchisqa kanqa, rimanakuyniyta p'akisqanrayku', nispa.
15 Hinan Diosqa Abrahamta nirqan: 'Esposayki Saraimantaqa manañan Sarai sutiyoq kanqañachu, Sara sutiyoqmi kanqa', nispa.
16 Payta saminchasaq, paymantataq qhari wawata qosqayki, paytataq saminchasaq, nacionman tukupunqa, nacionkunaq reyninkunapas paymanta lloqsimunqaku', nispa.
17 Chaymi Abrahamqa uyanta k'umuykuspa kusikuspa sonqonpi nirqan: '¿Pachak watayoq qharichu nacenqa, isqon chunka watayoq Sarataq wachakunqa?', nispa.
18 Hinan Abrahamqa Diosta nirqan: '¡Ay, Ismael ñawpaqeykipi kawsanman chayqa!', nispa.
19 Diostaq nirqan: 'Arí, Sarapas qhari wawatan wachakusunki, paytan sutichanki Isaac nispa, paywanmi rimanakuyniyta takyachisaq, wiñaypaq rimanakuyta, mirayninpaqpas', nispa.
20 Ismaeltataq uyarirqayki, payta saminchasaq, hatunyachisaq, llumpaytataq mirachisaq, chunka iskayniyoq kamachikuqkunatan paqarichimunqa, hatun nacionman tukuchisaqtaq.
21 Ichaqa kay p'unchaykunapi, qhepa watapi Isaacwanmi rimanakuyniyta takyachisaq, paytan Sara wachasunki', nispa.
22 Hinaqtinmi Jesusqa paywan rimayta saqepurqan, hinan Diosqa Abrahammanta ripurqan.
23 Abrahantaq Diospa nisqanman hina ruwarqan, churin Ismaeltawan wasinpi llapa naceqkunata, qolqenwan rantisqankunatawan, sapa qharita wasinkupi hap'ispa, ñawpaq qarankupa aychanta señalarqan.
24 Chay p'unchayllapitaqmi Abrahanpas señalasqa karqanku, wasinpi llapa runakunapas, <wasipi naceqkunapas>, mana reqsisqa runaq wawankunamanta qolqewan rantisqan llapa runakunapas paywan kuska señalasqa karqanku.
25 Kay Kamachikuyqa llapa miraykunapaqmi wiñaypaq, manan kanchu p'unchaykunapi señalakuyqa, manataqmi huk p'unchaypas qonqasqachu pusaq p'unchaymanta. wiñaypaq ordenanza kasqanrayku, hanaq pacha tablakunapi ordenasqa, qelqasqa ima.
26 Pipas naceqpas, pusaq kaq p'unchaypi ñawpaq qaranpa aychanta mana señalasqa kaqtinqa, manan Abrahanwan Señor Diospa rimanakuyninpa wawankunaqchu, aswanpas ch'usaqyachisqa wawakunaqmi. nitaqmi kanchu, astawanqa, ima señalpas paypi Wiraqochaq kasqanmanta, aswanpas (destinasqa) kay pachamanta chinkachisqa, wañuchisqa

kananpaq, kay pachamanta saphichasqa kananpaq, Señor Diosninchispa rimanakuyninta p'akisqanrayku.
27 Kamasqa p'unchaymantapachan llapa angelkuna, ch'uyanchasqa angelkunapas chhaynata kamasqa karqanku, ñawpaqpi kaq angelkunaq, ch'uyanchasqa angelkunaq ñawpaqenpitaq Israelta ch'uyancharqan, Paywan ch'uya angelninkunawan kuska kanankupaq.
28 Israelpa mirayninkunata kamachiy, kay rimanakuypa señalninta mirayninkupaq kasukuchunku wiñaypaq kamachikuy hina, manataq hallp'amanta saphichasqachu kanqaku.
29 Israel miraykunata wiñaypaq kasukunankupaqmi kamachikuyqa churasqa kashan.
30 Ismael, churinkuna, wawqenkuna, Esau ima, Señor Diosqa manan payman asuykachirqanchu, manataqmi Abrahampa wawankuna kasqankuraykuchu paykunata akllarqan, paykunata reqsisqanrayku, aswanpas Israel llaqtatan akllarqan llaqtan kananpaq.
31 Paytaq ch'uyancharqan, llapan runakunaq wawankunamantataq huñurqan; imaraykuchus kanmi askha suyukuna, askha llaqtakunapas, llapankutaq Paypa kanku, llapan patapitaq espiritukunata churarqan atiypi Paymanta karunchanankupaq.
32 Israelpa hawanpin ichaqa manan churarqanchu mayqen angeltapas nitaq espiritutapas, Paylla kamachikusqankurayku, paykunatan waqaychanqa, mañakunqataqmi angelninkunaq makinpi espiritunkunaq makinpi, llapa atiyninkunaq makinpiwan, paykunata waqaychananpaq, saminchananpaqpas, paykunaq kanankupaq, Paytaq kunanmantapacha wiñaypaq paykunaq kanankupaq.
33 Kunantaq willaykichis, Israelpa mirayninkunaqa manan kay ordenanzaman hunt'anqakuchu, manataqmi churinkuta señalanqakuchu llapan kay kamachikuyman hina; señalasqa kasqanku aychapiqa, churinkuq kay circuncisión nisqatan saqenqaku, llapankutaqmi Beliarpa churinkuna, churinkuta nacesqankuman hina mana señalasqata saqenqaku.
34 Israelpa mirayninkuna contran Señor Diospa sinchi phiñakuynin kanqa. Rimanakuyninta saqerparisqankurayku, siminmanta t'aqakusqankurayku, phiñachisqankurayku, k'amisqankurayku ima, kay kamachikuypa ordenananta mana kasukusqankurayku; paykunaqa mana judío runakunata hinan cuerponkuta qhawarirqanku, chhaynapi chay hallp'amanta t'aqasqa kanankupaq, saphichasqa kanankupaqpas. Manañataqmi kanqachu pampachaypas, pampachaypas paykunapaq [chay hinapi pampachaypas pampachaypas kanqa] kay wiñay pantaypa llapa huchanmanta.

16 RAKI

1 Tawa kaq killa mosoq killa p'unchaypin Abrahamman rikhurimurqayku, Mamre sach'a patapi, paywan rimaspaykutaq willarqayku warmin Saramanta huk qhari wawata qonanta.
2 Saraqa asikuranmi, Abrahamwan kay simikunata rimasqaykuta uyarispan, payta yuyaycharqayku, mancharikuspataq chay simikunarayku asikusqanta negarqan.
3 Paymanmi willarqayku churinpa sutinta, hanaq pacha tablakunapi sutin ordenasqa, qelqasqa kasqanman hina (icha) Isaac.
4 Hinaspapas (chay) huk horapi kutimuqtiykuqa, huk qhari wawata wiksallikunman karqan.
5 Kay killapitaq Wiraqochaqa Sodomaman, Gomorraman, Zeboimman, Jordán mayu suyuntinmanpas juzgasqankunata hunt'achirqan, hinaspan ninawan azufrewan ima ruphachirqan, kunankamataq wañuchirqan, imaynan [qhaway] llapa ruwasqankuta willasqaykiman hina, sinchi millay huchasapa kasqankuta, hinallataq paykuna kikinkuta qhellichakuspanku, aychankupi qhellichakusqankutapas kay pachapi qhelli kay.
6 Chay hinallataqmi, Diosqa Sodoma runakunaq qhelli ruwasqankuman hina juzganqa, Sodoma llaqtapi juzgasqankuman hina.
7 Lottan ichaqa qespichirqayku. Diosqa Abrahanta yuyarispanmi, thunisqa runakunapa chawpinmanta kachamurqa.
8 Paypas ususinkunapiwanmi kay pachapi huchata ruwarqanku, Adanpa p'unchayninkunamantapacha tiemponkama mana kay pachapi huchallikusqanku hina; Chay runaqa ususinkunawanmi puñusharqan.
9 Qhawariy, kamachisqa, grabasqataq karqan llapa mirayninmanta, hanaq pacha tablakunapi, chaykunata horqospa saphimanta horqonankupaq, Sodoma llaqtapi juzgasqa hina juzganankupaq, huchachasqa p'unchaypitaq kay pachapi runaq mirayninta mana saqenankupaq.
10 Chay killapin Abrahamqa Hebrón llaqtamanta ripurqan, hinaspan Cadeswan Surwan chawpipi Gerar orqokunapi tiyarqan.
11 Pichqa killa chawpipitaq, chaymanta astakuspa Juramento Pukyupi tiyaykurqa.
12 Soqta killa chawpipitaq Señorqa Sarata watukamurqan, rimasqanman hinataq wiksallikurqan.
13 Kimsa kaq killapi, chawpi killa chawpipitaq, cosechapi ñawpaq puquykuna raymipi, Isaaca nacerqa.
14 Abrahanmi pusaq p'unchaypi churinta señalarqan, paymi ñawpaqtaqa wiñaypaq kamachisqa rimanakuyman hina señalasqa karqan.
15 Tawa kaq semanapi soqta kaq watapin Abrahamman chayarqayku, Juramento Pukyuman, hinaspan payman rikhurirqayku [Saraman kutipunaykupaq nisqaykuman hina, payqa huk qhari wawayoqmi kanman karqan.
16 Qanchis kaq killapitaq kutimurqayku, Saratataq ñawpaqeykupi wiksallisqata tarirqayku] hinaspan samincharqayku, paymantataq llapa kamachikuykunata willarqanku, soqta qhari wawakunatawan nacenankama ama wañunanpaq, manaraq wañushaspa (paykunata) rikunanpaq; ichaqa (chay) Isaacpi sutin, mirayninpas sutichasqa kananmanta.
17 Churinkunaq llapa mirayninkuna mana judío runakuna kanankupaq, mana judío runakunawantaq yupasqa kanankupaq; Isaacpa churinkunamantan ichaqa ch'uya mirayman tukupunqa, manataq mana judío runakuna ukhupi yupasqachu kanqa.
18 Ancha Hatun Diospa rakinmi kanan karqan, llapan mirayninkunataq Diospa makinman urmaykusqaku, Wiraqochapaq (Paypa) kaqninpaq llaqta kanankupaq, llapan suyukunamanta aswan hatun suyuman, sacerdotekunaman, ch'uya suyuman tukunanpaqwan.

19 Rispaykutaq Saraman willarqayku tukuy willasqaykuta, iskayninkutaq ancha kusikuywan kusikurqanku.
20 Hinan chaypi huk altarta ruwachirqan, payta qespichiq Wiraqochapaq, paymi payta kusichisharqan wak llaqtayoq kasqan hallp'api, hinaspan kay killapi qanchis p'unchay kusikuy raymita ruwarqan, Juramento Pukyupi ruwasqa altarpa qayllanpi.
21 Kay raymipi pay kikinpaq, kamachinkunapaqwan t'aqakunata ruwarqa, paytaq ñawpaqta kay pachapi karpa raymita ruwarqa.
22 Chay qanchis p'unchaypin sapa p'unchay altarman apamuq ruphachina sacrificiota, iskay torota, iskay carnerota, qanchis ovejata, huk cabrata, hucha sacrificiopaq, chhaynapi pay kikinpaqpas mirayninmantawan pampachananpaq.
23 Agradecekuy ofrendapaqtaq qanchis carnerokunata, qanchis cabritokunata, qanchis ovejakunata, qanchis cabratokunata, ruru ofrendakunata, ukyana sacrificiokunatapas. Llapan wirantapas altarpi ruphachirqan, Señor Diospaq akllasqa sacrificiota sumaq q'apayniyoq q'apay kananpaq.
24 Tutamanta ch'isipas q'apayniyoq q'apayniyoq kaqkunata, inciensota, galbanota, pilata, nardota, mirrata, q'apaq q'apaykunatapas, p'achakunatapas ruphachirqan. llapan kay qanchista haywarqan, ñut'usqa, chaqrusqa kaqlla t'aqakunapi (hinallataq) ch'uya.
25 Qanchis p'unchaypin Jesusqa kay fiestata ruwarqan, tukuy sonqonwan tukuy almanwan kusikuspa, wasinpi kaq llapa runakunapas, manataqmi huk wak llaqtayoq runapas karqanchu, nitaq pipas mana señalasqa runapas.
26 Hinataq, mirayninkunapi kamaq Kamaqninta samincharqan, allin munayninman hina kamasqanrayku; imaraykuchus payqa yacharqanmi, repararqantaqmi paymanta wiñay miraykunapaq chanin kay planta paqarimunanta, paymantataq ch'uya muhu, llapanta kamaqman rikch'akunanpaq.
27 Hinaspan saminchaspa kusikurqan, kay fiestatataq suticharqan Señor Diospa rayminta, Ancha Hatun Diospa chaskisqan kusikuy.
28 Hinaqtinmi noqaykuqa wiñaypaq samincharqayku, llapa mirayninkunatawan kay pachapi tukuy miraykunapi, kay fiestata tiemponpi ruwasqanrayku, hanaq pacha tablakunapi willakusqanman hina.
29 Chayraykun Israelmanta hanaq pacha tablakunapi churasqa kashan, qanchis kaq killapi, qanchis p'unchay kusikuywan karpa fiestata ruwanankupaq, Señorpa ñawpaqenpi chaskisqa kananpaq -mirayninkupi sapa wata wiñaypaq kamachikuy.
30 Kaypaqqa manan p'unchaykunaq tukukuynin kanchu; Israel nacionmantan wiñaypaq kamachisqa kashan, chay fiestata ruwanankupaq, t'aqakunapi tiyanankupaq, umankuman coronata churanankupaq, raphiyoq k'allmakunata, saucekunatawan mayumanta hap'inankupaq.
31 Hinaqtinmi Abrahamqa palmera sach'a k'allmakunata, sumaq sach'akunaq ruruntawan hap'ispa, sapa p'unchay tutamantan qanchis kutita altarta k'allmakunawan muyurispa, Diosninta yupaychaspa graciasta qoq tukuy imaymanamanta.

17 RUWAY

1 Pichqa kaq semanapa punta kaq watapim Isaacqa kay jubileo punchawpi ñuñumanta ñuñumanta qaranta hurqururqa, kimsa kaq killapim Abrahamqa hatun mikuyta ruwarqa, churin Isaacpa ñuñunta ñuñuchisqan punchawpi.
2 Egipto nacionmanta Agarpa churin Ismaeltaq paypa rantinpi taytan Abrahampa ñawpaqenpi kasharqan, Abrahamtaq kusikuspa Diosta samincharqan churinkunata rikuspa mana wawayoq wañusqanrayku.
3 Lot paymanta t'aqanakusqan p'unchaypi rimasqan simikunatataq yuyarirqan, kusikurqantaq kay hallp'api muhuta Wiraqocha qosqanrayku, kay hallp'ata chaskinanpaq, tukuy siminwantaq samincharqan tukuy imaymanata Kamaqta.
4 Saraqa rikurqanmi Ismael tocashaqta tusushaqta, Abrahampas ancha kusikuywan kusikushaqta, hinan Ismaelmanta envidiakuspa Abrahamta nirqan: 'Kay kamachi warmita churintawan qarqoy, nispa. Kay kamachi warmiq churinpas manan waway Isaacwanqa herenciata chaskinqachu', nispa.
5 Chaymi Abrahampa sonqonpi sinchi llakisqa karqan, kamachinrayku, churinraykuwan, paykunata paymanta qarqonanpaq.
6 Diosmi Abrahanta nirqan: 'Ama llakichikuychu wawarayku, kamachi warmiraykupas. Sarapa tukuy ima nisusqaykipi, rimayninkunata uyariy hinaspa ruway (chaykunata); Isaacwanmi sutiykipas mirayniykipas sutichasqa kanqa, nispa.
7 Kay kamachi warmiq churintan ichaqa hatun nacionman tukuchisaq, miraynikimanta kasqanrayku', nispa.
8 Abrahanqa tutamantan hatarispa t'antata huk p'uyñu unuta hap'ispa Agarpa wawaq hombronman churaspa kacharqan.
9 Hinan Beerseba ch'inneqpi ripuspa purirqan, chay p'uyñupi unupas tukukapurqan, wawataq ch'akisqa kasharqan, manataqmi riyta atirqanchu, hinaspan urmaykurqan.
10 Mamantaq payta hap'ispa aceitunas sach'a ukhuman wikch'uykamurqan, hinaspan rispa huk arco t'oqyasqan karuman tiyaykachirqan. Paymi niwarqan: 'Ama wawaypa wañuyninta qhawasaq', nispa, tiyashaspataq waqarqan.
11 Diospa huk angelninmi payta nirqan: 'Agar, ¿imanaqtintaq waqashanki? Sayariy wawata hap'ispa makiykipi hap'iy. Diosqa kunkaykita uyarispan wawata rikurqan', nispa.
12 Ñawinta kichariqtintaq unu p'uytuta rikurqan, hinaspan rispa botellanman unuta hunt'achirqan, wawanmantaq ukyachirqan, hinaspan sayarispa Paran ch'inneqman rirqan.
13 Wawaqa wiñaspa flechaq kapurqan, Diostaq paywan kasharqan, mamantaq Egipto ususinkunamanta warmita casarakurqan.
14 Chay warmiqa huk qhari wawata wachakurqan, paytaq suticharqan Nebaiot. Paymi niwarqan: 'Señor Diosqa qayllaypin kasharqan payta waqyamuqtiy', nispa.
15 Qanchis kaq semanapi, qallariy watapi, [2003 AM] kay jubileo qallariy killapi, kay killa chunka iskayniyoq p'unchaypi, hanaq pachapi kunkakuna uyarikurqan Abrahammanta, payqa hunt'aqmi karqan tukuy willasqanpi, hinallataq Señorta munakusqanmanta, hinallataq tukuy ñak'ariypi hunt'aq kasqanmantawan.
16 Mastêmâ kamachikuqmi Diospa ñawpaqenman hamuspa nirqan: 'Qhawariy, Abrahamqa churin Isaactan

munakun, paywanmi tukuy imamantapas kusikun. niy altarpi ruphachina sacrificiota hina haywananpaq, qhawankitaqmi kay kamachikuyta hunt'ananta, yachankitaqmi tukuy ima pruebasqaykipi hunt'aq kasqanmanta.
17 Wiraqochataq yacharqan Abrahan tukuy ñak'ariykunapi hunt'aq kasqanta; imaraykuchus Payta pruebarqan llaqtanpi yarqaywan ima, reykunaq qhapaq kayninwanpas pruebasqa, warminwantaq pruebasqa, llik'isqa kashaqtin, hinallataq señalasqa kashaqtin; Ismaelwan, kamachin Agarwan ima, paykunata kachamuqtin, payta juzgasqa.
18 Tukuy imapichus payta pruebasqanpi, hunt'aq tarisqa karqan, almanpas manan mana pacienciayoqchu karqan, manataqmi qheparqanchu imatapas ruwananpaq; Payqa hunt'aqmi karqan, Wiraqocha munakuqtaqmi karqanpas.

18 RAKI

1 Diostaq payta nirqan: 'Abraham, Abraham', nispa. Paytaq nirqan: –Kaypin kashani, nispa.
2 Hinaqtinmi Jesusqa nirqan: –Munasqayki churikita Isaacta pusaspa alto pampaman riy, hinaspa huknin orqoman hayway, chaytan rikuchisqayki', nispa.
3 Tutamanta hatarispan asnonta sillaykukuspa iskay waynankunata churin Isaactawan pusaspa ruphachina sacrificio sacrificiota k'utuspa kinsa p'unchaypi chay cheqasman rirqan, karumantataq chay cheqasta rikurqan.
4 Yaku pukyuman chayaspataq waynankunata nirqan: 'Kaypi asnowan qhepakuychis, ñoqawan waynawan (chayman) risaqku, yupaychaspaykutaq kutimusaqku', nispa.
5 Ruphachina sacrificiota hap'ispa churin Isaacman churarqan, makinpitaq ninata cuchillotapas hap'ispa iskayninku kuska chay cheqasman rirqanku.
6 Hinan Isaacqa taytanta nirqan: 'Taytay', nispa. Paytaq nirqan: 'Kaypi kashani, waway,', nispa. Hinan payta nirqan: 'Qhawariy ninata, cuchillota, yantatapas; Ichaqa, ¿maypitaq kachkan ruphachina sacrificiopaq oveja, taytay?', nispa.
7 Hinaspan nirqan: 'Waway, ruphachina sacrificiopaq ovejatan Diosqa qonqa', nispa. Hinaspan Diospa orqonman asuykuran.
8 Huk altarta ruwaspataq chay k'aspikunata altar pataman churaspa churin Isaacta wataspa altar patapi k'aspi pataman churaspa makinta haywarirqan cuchillota hap'inanpaq churin Isaacta wañuchinanpaq.
9 Paypa ñawpaqenpi, Mastêmâ kamachikuqpa ñawpaqenpipas sayarqani, hinan Señorqa niwarqan: 'Ama kamachiychu chay waynaman makinta churananpaq, nitaq imatapas ruwananpaq, Señorta manchakusqanmantan rikuchirqani', nispa.
10 Hanaq pachamanta waqyaspa nirqani: 'Abraham, Abraham,' nispa. hinaspan mancharikuspa nirqan: 'Qhawariy, (kaypin) kashani', nispa.
11 Hinan payta nirqani: 'Ama makiykita chay waynaman churaychu, amataq imatapas ruwaychu. kunanmi rikuchirqani Señor Diosta manchakusqaykita, manataqmi phiwi churiyki churiykita hark'awarqankichu', nispa.
12 Mastêmâ kamachikuqmi p'enqaypi tarikurqan. Abrahamtaq ñawinta hoqarispa qhawarispa huk carnero hap'isqata rikurqan . . . waqrankunata hap'ispa, Abrahamqa rispa carnerota hap'ispa churinpa rantinpi ruphachina sacrificiota haywarqan.
13 Abrahanmi chay cheqastaqa suticharqan 'Señor Diosqa rikurqan', chaymi ninku Señor Diospa rikusqan orqopi: Sion orqo.
14 Hinan Señor Diosqa iskay kaq kutipi Abrahanta hanaq pachamanta sutinta waqyachirqan, Señorpa sutinpi paywan rimananchispaq rikhurimuwaqtinchis.
15 Paytaq nirqan: 'Ñoqaqa kikillaywanmi jurarqani, ninmi Señor Diosqa: Kayta ruwasqaykirayku, munakusqayki churiykita mana hark'awasqaykirayku, saminchaspa saminchasqaykimanta, mirachispa mirayniykita mirachisqaykirayku,' nispa. Hanaq pacha ch'askakuna hina, Lamar qocha patapi rit'i hina. Miraynikikunam awqankunapa llaqtankunata chaskinqaku.
16 Mirayniykipin kay pachapi llapa suyukuna saminchasqa kanqaku; Kunkayniyta kasukusqaykirayku, Llapa runakunamanpas rikuchirqani tukuy ima nisqaypi hunt'aq kasqaykita: Hawkalla riy', nispa.
17 Abrahanqa waynankunaman rirqan, paykunataq sayarispa Beerseba llaqtaman kuska rirqanku, Abrahamtaq Juramento Pukyu qayllapi tiyarqan.
18 Sapa watataqmi kay fiestata qanchis p'unchay kusikuywan ruwaq, qanchis p'unchaypitaq thak-kaypi kutimusqanman hina Señor Diospa fiestan nispa suticharqan.
19 Chayman hinataqmi hanaq pacha tablakunapi qelqasqa kashan Israelmanta mirayninkunamantawan qanchis p'unchay kay fiestata fiesta kusikuywan ruwanankupaq.

19 RAKI

1 Tawa chunka iskayniyoq jubileo p'unchaypa ñawpaq kaq watapin Abrahamqa Hebrón llaqtaq chimpanpi, Kiryat-Arba llaqtaq chimpanpi, iskay semanata tiyarqan.
2 Kay jubileo killapa kinsa kaq semananpa qallariy watapin Sarapa kawsasqan p'unchaykuna hunt'akurqan, hinan Hebrón llaqtapi wañupurqan.
3 Hinaqtinmi Abrahamqa rirqan paymanta waqananpaq, p'ampananpaqwan, paytan pruebarqayku [qhawanaykupaq] espiritun pacienciayoqchu, manataq siminpa rimasqanwan phiñakurqanchu; kaypitaq pacienciayoq tarikurqan, manataqmi llakikurqanchu.
4 Jesusqa pacienciakuspan Het runakunawan rimaran, wañusqakunata p'ampanankupaq huk cheqasta qonankupaq.
5 Wiraqochataq payta llapa rikuqkunaq ñawpaqenpi khuyapayakurqan, Hetpa churinkunatataq llamp'u sonqowan rogakurqan, Mamreq chimpanpi iskay machay hallp'ata Hebrón llaqtata tawa pachak qolqewan qorqanku.
6 Hinaqtinmi Jesusta valekurqanku: –Manan yanqapaqchu qosqaykiku, nispa. ichaqa manan yanqapaqchu makinkumanta hap'iyta munarqan, chay cheqaspa chaninninta qosqanrayku, qolqe hunt'asqata, iskay kutitataq paykunaq ñawpaqenpi k'umuykukurqan, kay qhepatataq iskay machaypi wañusqanta p'amparqan.
7 Saraq kawsasqan p'unchaykunan pachak iskay chunka qanchisniyoq wata karqan, iskay jubileo tawa semanan huk watawan.
8 Abrahanmi chunka kaq juiciopi juzgasqa karan, paytaq hunt'aq sonqo, pacienciayoq kasqanta tarirqanku.

9 Manataqmi huk simillatapas rimarqanchu chay hallp'api rimasqankumanta, imaynatas Dios nirqan payman, qhepanpi mirayninkunamanwan qonanta, hinaspan chaypi huk cheqasta mañakurqan wañusqakunata p'ampanankupaq; Diospa amigon kasqanmantan hanaq pacha tablakunapi qelqasqa karqan.
10 Tawa kaq watapitaq churin Isaacpaq warmita casarakurqan, sutintaq Rebeca [2020 AM] [Abrahanpa wawqen Nahorpa churin Betuelpa ususin] Labánpa panan Betuelpa ususin. Betuelqa Melcapa churinmi karqa, payqa Abrahampa wawqin Nahorpa warminmi karqa.
11 Abrahantaq wasinpi kamachinkunaq ususinkunamanta kinsa kaq warmita Cetura sutiyoq warmita casarakurqan, Agar manaraq Sara wañupushaqtin. Hinan iskay semanapi soqta qhari wawakunata wachakurqan: Zimram, Jocsan, Medan, Madián, Isbac, Súa ima.
12 Soqta kaq semanapi iskay kaq watapin Rebecaqa Isaacpaq iskay churinkunata wachakurqan, Jacobta Esautawan.
13 [2046 AM] Jacobqa llañu, chanin runan karqan, Esautaq k'arak sonqo, chakra runa, chukchasapa, Jacobtaq karpakunapi tiyaq.
14 Wayna-sipaskuna wiñarqanku, Jacobtaq qelqayta yacharqan; Esautaq ichaqa mana yacharqanchu, chakra runa, chakuq runa, maqanakuyta yachaq, tukuy ruwasqanpas sinchi k'arakmi karqan.
15 Abrahantaq Jacobta munakurqan, Isaactaq Esauta munakurqan.
16 Abrahanmi Esaúpa ruwasqanta rikuspa yacharqan Jacobpa sutinwan mirayninpas sutichasqa kananta. Rebecata waqyaspataq Jacobmanta kamachikuyta qorqan, paypas (paypas) Jacobta Esaumanta aswanta munakusqanmanta yachasqanrayku.
.
18 Yachanin Wiraqocha payta akllakunanta, pay kikinpaq llaqta kananpaq, kay pachapi llapa llaqtakunamanta aswan hatun.
19 Churiy Isaactaq Jacobmanta aswanta Esauta munakun, ichaqa rikuni Jacobta cheqaqtapuni munakusqaykita.
20 Payman khuyapayakuyniykita astawan yapay, Munakuypi payta qhawarichun. Paymi kay pachapi saminchawasun kunanmantapacha kay pachapi llapa miraykunaman.
21 Makiykikuna kallpasapa kachun, Churiyki Jacobwan sonqoyki kusikuchun. Llapa churiykunamantapas astawanraqmi paytaqa kuyarqani. Wiñaypaqmi saminchasqa kanqa, mirayninmi kay pachata hunt'aykunqa.
22 Pipas kay pachapi rit'ita yupayta atinman chayqa, mirayninpas yupasqa kanqa.
23 Wiraqocha saminchawasqan llapa saminchaykuna, mirayniypas Jacobpa, mirayninpawan wiñaypaqmi kanqa.
24 Paypa mirayninpin saminchasqa kanqa, taytay Sem, Noab, Enoc, Mahalalel, Enos, Set, Adan ima.
25 Chaykunan yanapanqa hanaq pachaq teqsinkunata churanankupaq, kay pachata kallpachanankupaq, hinallataq hanaq pachapi llapa k'anchaykunata mosoqyachinankupaq.
26 Maman Rebecaq qayllanpin Jacobta waqyaspa much'aykurqan, saminchaspataq nirqan:
27 'Jacob, munasqa churiy, almaypa munakusqan, Diosqa hanaq pachamanta saminchasunki, Adanta, Enocta, Noeta, Semtawan saminchasqayki llapa saminchakunata qosunki; willawasqankunamanta llapan imaymanakunata, qowananpaq prometewasqankunatapas, wiñaypaq qanman mirayniykimanpas k'askachichun, kay pachamanta hanaq pacha p'unchaykunaman hina.
28 Mastêmâ Espiritukunaqa manan kamachisunkichu nitaq mirayniykitapas, kunanmantapacha Diosniyki Wiñaypaq karunchasunaykipaq.
29 Señor Diosqa qanpaqpas piwi churipaqpas, llaqtapaqpas tayta kachun, nispa.
30 Waway, hawkalla riy', nispa. Hinan iskayninku Abrahammanta kuska lloqsirqanku.
31 Rebecataq Jacobta anchata munakurqan tukuy sonqonwan tukuy almanwan, Esaumanta aswanta. Isaacmi ichaqa Jacobmantaqa Esauta astawan munakuran.

20 RAKI

1 Tawa chunka iskayniyoq jubileo p'unchaypi, qanchis kaq semanaq ñawpaq watanpi, Abrahamqa Ismaelta waqyachirqan, [2052 (2045?) AM] chunka iskayniyoq churinkunata, Isaacta ishkay churinkunata, Ceturapa soqta churinkunata, churinkunatawan.
2 Paykunatataq kamachirqan Wiraqochaq ñanninta qhawanankupaq; chanin-kayta ruwanankupaq, sapankanku runamasinkuta munakunankupaq, hinallataq llapa runakuna ukhupi chhaynata ruwanankupaq; Chay hinapin, sapankanku kay pachapi juzgayta chanin-kaytawan ruwanankupaq.
3 Churinkuta señalanankupaq, paykunawan rimanakusqanman hina, manataq Wiraqochaq kamachiwasqanchis ñankunamanta pañaman otaq lloq'emanpas karunchakunankupaq; hinallataq tukuy qhelli huchamanta, qhelli ruwaykunamanta ima amachakunanchispaq, [hinallanchistaq llapa qhelli hucha ruwaykunamanta, qhelli ruwaykunamantawan saqepunanchispaq].
4 Sichus mayqen warmipas otaq sirvientapas qankuna ukhupi qhelli huchapi purin chayqa, ninawan ruphachiychis, amataq paywan qhelli huchapi purinkumanchu. Canaánpa ususinkunamantapas ama casarakuchunku. Canaán nacionpa mirayninmi hallp'amanta saphichasqa kanqa.
5 Hinaqtinmi Jesusqa willaran hatunkaray runakunaq juzgasqa kasqankumanta, Sodomita runakunaq juzgasqa kasqankumantawan, millay huchallikusqankumanta, qhelli huchapi kasqankurayku, qhelli huchapi kasqankurayku, qhelli huchapi wañusqankumantawan.
6 'Allinta cuidakuychis tukuy qhelli huchamanta, qhelli ruwaykunamanta, huchaq qhellichasqa kaymantawan, ama sutiykuta ñakayman tukuchiwaqchischu, lliw kawsayniykichistapas qapariqman tukuchinkichischu, llapa churiykichistapas espadawan wañuchisqa kanankupaq, Sodoma hina ñakasqa kankichis, llapan puchuqniykichiskunatapas Gomorra llaqta hina ñakasqa kankichis.
7 Ruegakuykichis, churiykuna, hanaq pacha Diosta munakuychis, Llapa kamachikuyninkunaman k'askakuychis. Amataq idolonkuman hinachu nitaq qhelli ruwayninkuman hinachu.
8 Amataq qankuna kikiykichispaqchu chullusqa dioskunata ruwaychischu. Chaykunaqa yanqan, Manataqmi espiritupas

kanchu; Imaraykuchus chaykunaqa (runakunaq) makinpa ruwasqanmi, Llapallan chaykunapi confiaqkunapas manan imapipas confiankuchu.
9 Ama paykunata serviychischu, amataq yupaychaychischu, Aswanqa Ancha Hatun Diosta yupaychaychis, sapa kutitaq payta yupaychaychis: Uyantapas suyakuychispuni, Paypa ñawpaqenpitaq chanin kayta chanin-kaytawan ruwaychis, qankunapi kusikunanpaq khuyapayakuyninta qosunaykichispaq, tutamanta ch'isiyaq parata kachamusuykichispaq, kay pachapi llapa ruwasqaykichista saminchaykichispaq, Saminchaykichispaqwan T'antatapas unuykitapas, Saminchayki wiksaykiq rurunta, hallp'aykipi rurukunatapas, uywaykikunatapas, ovejaykikunatapas, nispa.
10 Kay pachapi saminchapaqmi kankichis, Kay pachapi llapa suyukunapas munapayasunkichismi, Churiykichistapas sutiypi saminchasunkichis, ñoqa hina saminchasqa kanankupaq.
11 Ismaelman churinkunaman, Ceturapa churinkunamanpas regalokunata qorqan, churin Isaacmantataq kacharichirqan, churin Isaacmanmi tukuy imata qorqan.
12 Ismael churinkunapiwan, Ceturapa churinkunapiwan, Paran llaqtamanta Babilonia haykunankama, ch'inneqman qhawaq inti lloqsimuy lado hallp'api tiyarqanku.
13 Chaymi paykunapura chaqrukurqanku, chaymi sutichasqa karqan árabe, ismael runakunawan.

21 RAKI

1 Kay jubileo qanchis kaq semanapi soqta kaq watapin Abrahamqa churin Isaacta waqyarqan, hinaspan [2057 (2050?) AM] kamachirqan: ‘Machuñan kani, manan yachanichu wañunay p’unchayta, hunt’ataqmi kashani p’unchayniykunawanpas’, nispa.
2 Qhawariytaq, pachak qanchis chunka phisqayoq watayoqmi kani, tukuy kawsayniypitaq Wiraqochata yuyarirqani, tukuy sonqoywantaq maskharqani munayninta ruwanaypaq, hinallataq llapan ñanninkunapi chanin purinaypaqpas.
3 Almayqa idolokunatan cheqniran, <chayta serviqkunatan pisichani, sonqoyta espirituytawan qorqani> kamawaqniypa munayninta hunt’anaypaq.
4 Payqa kawsaq Diosmi, ch’uya hunt’aqmi, llapanmantapas chaninmi, manataqmi paywanqa kanchu (runakunaq) runata chaskiypas, manataqmi qoykunata chaskiypas kanchu; Diosqa chaninmi, llapan kamachikuyninkunata p’akiqkunaman, rimanakuyninta pisichaqkunamanpas taripayta ruwan.
5 Qantaq, churiy, kamachiyninkunata, ordenanankunata, taripayninkunatapas hunt’ay, amataq millay ruwaykunata qatiychu, hinallataq k’uyusqa rikch’aykunaman hina, chullusqa rikch’aykunaman hinapas.
6 Amayá animalkunapa nitaq wakakunapa nitaq hanaq pachapi phalaq pisqukunapa yawarnintapas mikuychikchu.
7 Sumaq kawsay sacrificiota hina wañuchinkichis chayqa, wañuchiychis, yawarnintataq altarman hich’aychis, altarman haywasqa ofrendapa llapa wirantapas allin hak’uwan, aceitewan chaqrusqa aycha sacrificiowan, ukyana sacrificiowan -llapallankuta kuska ruphachina sacrificio altarpi haywaychis; Señorpa ñawpaqenpi misk'i q'apaymi.
8 Gracias sacrificio sacrificio wirata altar patapi ninapi haywanki, wiksa patapi wiratapas, wiksapi wiratapas, iskaynin riñonpi wiratapas, llapan wiratapas, lomomanta, higadomantawan, riñonkunatawan kuska horqonki.
9 Llapa chaykunata haywaychis Señor Diospa sumaq q'apayninpaq, mikhuna ofrendawan, ukyana ofrendanwan ima, misk'i q'apay kananpaq, Señor Diosman haywanapaq t'antata.
10 Chay p'unchaypi iskay kaq p'unchaypipas mikhunanta mikhuychis, iskay kaq p'unchaypitaq ama inti chinkaykuchun mikhunankama, kinsa p'unchaypaqtaq ama imatapas puchuchun. imaraykuchus manan allinchu [mana allinpaq qhawarisqa kasqanrayku] manañataq mikhusqa kachun, llapan mikhuqkunataqmi huchata paykuna kikinkuman apamunqaku; kay hinatan tarirqani ñawpaq taytaypa qelqankunapi, Enocpa rimayninkunapi, Noepa rimayninkunapipas qelqasqata.
11 Llapa sacrificioykikunapitaq kachita ch'eqechinki, amataq rimanakuypi kachiqa pisichuchun Señor Diospa ñawpaqenpi llapa ofrendaykikunapi.
12 Sacrificiokunaq k’aspinmantapas cuidakuy, ama altarpaq k’aspikunata apamunkichu kaykunamantapas: ciprés, bahía, almendra, abeto, pino, cedro, savin, higo, aceituna, mirra, laurel, aspalathus.
13 Kay laya k’aspikunamantataq sacrificioq uranpi altar patapi churakurqan, rikch’ayninman hina pruebasqa kaqkunata, amataq (chay pataman) ima p’akisqa otaq yana k’aspitapas churaychu, (aswanqa) sinchi ch’uya, mana ima huchayoq, t’oqyachiq mosoq wiñayta; amataq (chaymanqa) mawk’a k’aspikunata churaychu, [q’apayninqa chinkapunñan] manaña ñawpaq hina q’apaypas kanchu.
14 Kay laya k’aspikunamantaqa manan kanchu huk k’aspikunata churanaykipaq (altarpi), q’apayninqa ch’eqesqañan, q’apayninpa q’apayninpas manan hanaq pachamanchu wicharin.
15 Kay kamachikuyta kasukuy, waway, tukuy ruwasqaykipi chanin kanaykipaq.
16 Tukuy tiempo cuerpoykipi ch'uya kay, altarman haywanaykipaq manaraq asuykushaspa unuwan mayllakuy, altarman asuykushaspa makiykitapas chakiykitapas mayllakuy. Sacrificiota haywarispaykiqa, makiykita chakiykitapas yapamanta mayllakuy, nispa.
17 Ama yawarpas qankunaman nitaq p'achaykichismanpas rikhurichunchu. waway, yawarmanta cuidakuy, anchata cuidakuy; ñut’u allpawan tapay.
18 Amataq yawartapas mikhuychischu, alma kasqanrayku. ama ima yawartapas mikhuychischu.
19 Amataq runaq yawarninrayku qoykunatapas hap’iychischu, mana castigasqa, mana juzgasqa kashaspa hich’akunanpaq; imaraykuchus hich’asqa yawarmi kay pachata huchallichin, manataqmi kay pachaqa runaq yawarninmanta ch’uyanchasqachu kanman, ichaqa hich’aqpa yawarninwanllan.
20 Amataq runaq yawarninrayku regalota nitaq regalotapas hap'iychischu, yawarpa rantinpi yawarta, Ancha Hatun Dios Señor Diospa ñawpaqenpi chaskisqa kanaykipaq. Paymi allin kaqpa defiendeynin, tukuy mana allinkunamanta waqaychasqa kanaykipaq, tukuy rikchaq wañuymanta qespichisunaykipaqpas.

21 Churiy, rikuni, runakunaq llapa ruwayninkuqa hucha, millay ruwaymi, llapan ruwasqankupas qhelli, millay, qhelli, manataqmi chanin kaypas kanchu.
22 Cuidakuy, ama paykunaq ñanninkupi purinkiman, ñanninkutapas purinkimanchu, Ancha Hatun Diospa ñawpaqenpi wañuykama huchallikuwaqchis. Mana chayqa uyanta pakaykusunki, Hucha huchaykiq makinman kutichipusunki, Hallp'amantataq saphichasunki, mirayniykipas hanaq pachamanta, Sutiykipas mirayniykipas llapan hallp'amanta chinkapunqa.
23 Llapa ruwayninkumanta, tukuy qhelli ruwayninkumantawan t'aqakuychis, Ancha Hatun Diospa kamachikuyninta hunt'aychis, munayninta ruwaychis, tukuy imapipas chanin kaychis.
24 Paymi tukuy ruwasqaykipi saminchasunki, Chanin kaymanta yuratapas hatarichinqa llapan kay pachapi, kay pachapi llapa miraykunapi, Sutiypas sutiykipas mana wiñaypaq qonqasqachu kanqa hanaq pacha ukhupi.
25 Waway, hawkalla riy. Ancha Hatun Dios, Diosniy, Diosniyki kallpachasunki munayninta ruwanaykipaq, Wiñaypaqtaq saminchasunki llapa mirayniykikunata, mirayniykikunaq puchuqnintawan, tukuy chanin saminchakunawan, llapa kay pachapi samincha kanaykipaq', nispa.
26 Hinaqtinmi Jesusqa kusikuspa lloqsiran.

22 RAKI

1 Tawa chunka tawayoq jubileo p'unchaypa ñawpaq semananpi, iskay kaq watapi, Abrahampa wañusqan watapi, Isaacwan Ismaelwan Juramento Pukyumanta hamurqanku semanakunaq rayminta -chayqa, cosechapi ñawpaq rurukuna raymita- Abrahanman, taytankuman, Abrahammantaq kusikurqanku iskay churinkuna hamusqankurayku.
2 Beerseba llaqtapin Isaacqa askha kapuqniyoq kapurqan, Isaactaq yachasqan kapuqninkunata qhawaq rispa taytanman kutipuq.
3 Chay p'unchaykunapin Ismaelqa taytanta qhawaq rirqan, hinan iskayninku huñunakurqanku, Isaactaq ruphachina sacrificiota haywarqan, hinaspan taytanpa Hebrón llaqtapi altarman haywarqan.
4 Hinan agradecekuy ofrendata haywarispa wawqen Ismaelpa qayllanpi kusikuy fiestata ruwarqan, Rebecataq mosoq granomanta mosoq tortata ruwaspa churin Jacobman qorqan, chaykunataqa taytan Abrahamman apananpaq, chay hallp'api ñawpaq rurukunamanta, manaraq wañushaspa tukuy ima kamaqta mikhunanpaq, saminchananpaq ima.
5 Isaacpas Jacobpa makinwanmi Abrahamman aswan allin gracias ofrendata apachirqan, mikhunanpaq ukyananpaqwan.
6 Mikhuspataq ukyaspataq Ancha Hatun Diosta saminchargan, paymi hanaq pachata kay pachatapas kamarqan, Paymi kay pachapi llapa wira kaqkunata kamarqan, Runakunaq wawankunamantaq qorqan, mikhunankupaq, ukyanankupaq, Kamaqninkuta saminchananankupaq ima.
7 'Kunanqa qanmanmi graciasta qoyki, Diosniy, kunan p'unchayta qhawarichiwasqaykirayku, qhawariy, pachak kinsa chunka phisqayoq watayoqmi kani, machu runa, hunt'a p'unchayniyoq, tukuy p'unchayniypas thak kaymi ñoqapaq karqan.
8 Awqaq espadanqa manan atipawarqanchu tukuy ima qowasqaykipi, wawaykunamanpas tukuy kawsayniypi, kunan p'unchaykama.
9 Diosniy, khuyapayakuyniyki thak kayniykipas kamachiykiman, churinkunaq mirayninmanwan kachun, qanpaq akllasqa llaqta kanankupaq, kay pachapi llapa suyukunamanta herencia kanankupaq, kunanmantapacha kay pachaq mirayninkunaq tukuy p'unchayninkunakama, tukuy pachakama', nispa.
10 Jacobta waqyaspataq nirqan: 'Churiy Jacob, llapanpa Diosnin saminchasunki, kallpachasunkitaq chanin kayta ruwanaykipaq, hinallataq paypa ñawpaqenpi munayninta ruwanaykipaq, qantapas mirayniykitapas akllasunkichis, munasqanman hina herencianpaq llaqta kankichis, nispa.
11 Churiy Jacob, asuykamuspa much'aykuway', nispa. Hinaspan asuykamuspa much'aykurqan, hinaspan nirqan: 'Saminchasqa kachun churiy Jacobta, Ancha Hatun Diospa llapa churinkunatapas, wiñay-wiñaykama: Diosqa chanin mirayta qosunki, nispa. Wakin churiykikunatapas kay pacha chawpipi ch'uyanchachun; Llapa suyukuna servisunkichis, Llapan suyukunataq mirayniykiq ñawpaqenpi k'umuykukuchunku.
12 Runakunapa qayllanpi kallpasapa kay, Setpa mirayninkunatapas atiyniyoq kay. Hinaptinmi churiykikunapa imayna kawsasqaykipas chaninpaqña kanqa, Ch'uya nacionmanmi tukunqaku.
13 Ancha Hatun Dios qosunki llapa saminchakunata, Maykunawanmi saminchawarqan, Noetapas Adantapas saminchargan; Wiñaypaq miraymanta mirayman miraynikipa ch'uya umallanpi samachunku.
14 Tukuy mana chanin kaymanta, qhelli kaymantawan ch'uyanchasunki, Llapa huchallikusqaykikunata pampachasqa kanaykipaq; chaytataq mana yachaspa ruwarqanki. Hinaspa kallpachasunki, Saminchasunkitaq. Hinaspapas, ¿kay pachatachu herenciata chaskinki,
15 Qanwan rimanakuyninta mosoqyachichun. Paypaq huk suyu kanaykipaq, paypaq herencianpaq tukuy pachapaq, Paytaq qanpaqpas mirayniykipaqpas cheqaq-kaypi, chanin-kaypi Dios kananpaq, kay pacha tukuy p'unchawkunapi.
16 Qan churi Jacob, rimasqayta yuyariy, Taytayki Abrahanpa kamachikuyninkunata kasukuy: Nacionkunamanta t'aqakuy, ama paykunawan mikhuychu, amataq paykunaq ruwasqankuman hinachu ruway, Amataq paykunawan kuskachakuychu; Ruwasqankuqa qhelli, Tukuy purisqankupas qhelli, millay millay, qhelli ruwaymi.
17 Wañusqakunaman sacrificiokunata haywarinku, Millay espiritukunatataq yupaychanku, aya p'ampana patapitaq mikhunku, Llapa ruwasqankupas yanqan, mana imapaqpas valeqmi.
18 Manan sonqonkupas kanchu entiendenankupaq, Ñawinkupas manan rikunkuchu ima ruwasqankutapas, imaynatas pantanku huk k'aspiman: 'Diosniymi kanki', nispa, rumimanpas: 'Qanmi Señorniy kanki, qanmi kacharichiqniy kanki', nispa. [Hinaspapas manan sonqoyoq kanku].
19 Qantaq, churiy Jacob, Ancha Hatun Dios yanapasunki, Hanaq pacha Diospas saminchasunki, qhelli kayninkumanta, tukuy pantasqankumantawan qarqosunki.

20 Churiy Jacob, casarakuy, Canaánpa ususinkunamanta mayqen miraymantapas warmita casarakunaykipaq. Llapa mirayninmi kay pachamanta saphichasqa kanqa.
21 Campa huchallikusqanraykun Canaán pantarqan, lliw mirayninkunataq kay pachamanta llapan puchuqkunamantawan chinkachisqa kanqa, manan pipas paymanta paqarimuqpas juicio p'unchaypi qespichisqachu kanqa.
22 Llapa taytacha-mamachata yupaychaqkunamanta, qhelli ruwaqkunamantawan
a) Kawsaq runakunaq hallp'anpiqa manan paykunapaqqa suyakuy kanqachu;
b) Kay pachapiqa manan paykunamanta yuyariy kanqachu;
c) Sepulturamanmi uraykamunqaku.
d) Huchachasqa kasqanku cheqasmanmi rinqaku.
Imaynan Sodoma llaqtayoq runakuna kay pachamanta qechusqa karqanku, chay hinallataqmi llapa idolokunata yupaychaqkunapas qechusqa kanqaku.
23 Amayá manchakuychu churiy Jacob, Ama mancharikuychu, Abrahampa churin: Ancha Hatun Diosmi waqaychasunki chinkaymanta, Tukuy pantasqa ñankunamantapas qespichisunki.
24 Kay wasitan ruwarani kay pachapi sutiyta churanaypaq, [wiñaypaqmi qosqa kanki mirayniykimanwan], Abrahampa wasin sutichasqa kanqa. wiñaypaqmi qanman miraynikimanpas qosqa kashan; Qanmi wasiyta hatarichinki, sutiytataq Diospa ñawpaqenpi wiñaypaq takyachinki, mirayniykipas sutiykipas kay pachapi tukuy miraykunapin sayarinqa', nispa.
25 Hinaqtinmi Jesusqa manaña kamachiranñachu nitaq samincharanñachu.
26 Hinan iskayninku huk camallapi puñurqanku, Jacobtaq taytanpa taytan Abrahampa sinqanpi puñurqan, qanchis kutitataq much'aykurqan, munakuyninpas sonqonpas kusikurqan.
27 Hinaspan tukuy sonqonwan samincharqan: 'Ancha Hatun Dios, llapanpa Diosnin, llapanta kamaq, paymi Caldea provinciaq Ur llaqtamanta horqomuwarqan kay hallp'ata wiñaypaq herenciata chaskinaypaq qowananpaq, ch'uya muhuta takyachinaypaqpas, saminchasqan kanqa Ancha Hatun Dios wiñaypaq', nispa.
28 Jacobta saminchaspataq nirqan: 'Waway, tukuy sonqoywan munakuyniywan kusikuni, khuyapayakuyniyki khuyapayakuyniykipas payman, mirayninmanpas wiñaypaq hoqarisqa kachun', nispa.
29 Ama payta saqeychu, nitaq yanqapaq churaychu kunanmantapacha wiñay-wiñay p'unchaykunakama, ñawiykipas kicharisqa kachun payman mirayninmanpas, payta waqaychanaykipaq, saminchanaykipaqpas, herenciaykipaqtaq huk llaqta hina ch'uyanchanaykipaq;
30 Saminchaytaq kunanmantapacha wiñay-wiñay p'unchawkama llapa saminchayniykikunawan, mosoqyachiytaq rimanakuyniykita khuyapayakuyniykitapas paywan mirayninwanpas, kay pachapi llapa miraykunaman tukuy allin kusikuyniykiman hina', nispa.

23 RAKI

1 Jacobpa iskay dedonkunatataq ñawinman churarqan, dioskunaq Diosnintataq samincharqan, uyantataq tapakuspa chakinta haywarirqan, wiñay-wiñay puñuywantaq puñurqan, hinaspan taytankunaman huñusqa karqan.
2 Tukuy chaykuna kashaqtinpas Jacobqa sinqanpi puñusharqan, manataq yacharqanchu taytanpa taytan Abraham wañupusqanta.
3 Hinaqtinmi Jacobqa puñuymanta rikch'arirqan, hinan Abrahamqa hielo hina chiri kashaqta, niran: 'Yayláy, taytay', nispa. Ichaqa manan pipas rimaqpas karqanchu, wañusqa kasqantataq yacharqan.
4 Sinqanmanta sayarispataq phawaylla maman Rebecaman willarqan. Rebecataq tutamanta Isaacman rispa willaran. Hinaspan Jacobpas paykunawan kuska rirqanku, huk lamparatataq makinpi kasharqan, haykuspankutaq Abrahamta wañusqata tarirqanku.
5 Isaactaq taytanpa uyanman k'umuykuspa waqaspa much'aykurqan.
6 Abrahanpa wasinpi chay kunkakuna uyarikuqtinmi churin Ismael sayarispa taytan Abrahanman rispa waqarqan taytan Abrahammanta, llapan Abrahampa mirayninkunamantawan, paykunataq sinchita waqarqanku.
7 Churin Isaacwan Ismaelwantaq iskay machaypi p'amparqanku, warmin Sara qayllapi, tawa chunka p'unchaytaq waqarqanku, wasinpi llapa qharikuna, Isaacwan Ismaelwan, llapa churinkunawan, Ceturapa llapa churinkunawan ima. Abrahanmanta waqay p'unchawkunañataqmi tukukapurqan.
8 Jesusqa kinsa jubileokunata tawa semanan, pachak qanchis chunka phisqayoq watatawan kawsarqan, machuyaspa hunt'a p'unchaykuna hunt'arqan.
9 Ñawpa tayta-mamakunaq kawsasqanku p'unchaykunan karqan chunka isqonniyoq jubileo. Millp'uq millp'usqan qhepamantaq chunka isqonniyoq jubileomanta pisillata wiñayta qallarirqanku, jubileokunapitaq pisiyapurqanku, usqhaylla machuyapurqankutaq, imaymana ñak'ariyninkurayku, millay ñanninkurayku ima p'unchayninkuwan hunt'a kapurqanku, Abrahanmanta t'aqakuspa.
10 Abrahamqa Señor Diospa tukuy ruwasqanpin hunt'asqa karqan, tukuy kawsasqan p'unchaykunapin chanin kaypi kusikurqan. Qhawariytaq, kawsayninpi tawa jubileokunata mana hunt'arqanchu, millay ruwayrayku machuyaspa, p'unchayninkunawan hunt'a kashaqtinpas.
11 Kay pachamanta hatun taripay p'unchaykama hatariq llapa miraykunan usqhaylla machuyapunqa, manaraq iskay jubileo hunt'ashaqtinku, yachayninkutaq machuyayninkurayku saqepunqa Allpa llapan yachayninku chinkapunqa].
12 Chay p'unchaykunapitaq pipas jubileo wata kuskanta kawsanqa chayqa, paymantan ninqaku: 'Unayñan kawsarqan, p'unchayninkunaq aswan askhantaqmi nanaywan, llakikuywan, ñak'ariywan ima, manan thak kaypas kanchu.
13 Imaraykuchus muchuymi qatin desgraciamanta, k'irimanta k'irimanta, ñak'ariymantataq ñak'ariymanta, millay willakuykunamantawan, mana allin willakuykunamanta, onqoymanta, onqoymanta, kay hina millay taripaymantawan, hukmanta hukmanta, onqoymanta, thuñiymanta, rit'imanta, chirimanta, hielomanta, fiebremanta, chirimanta, ñak'ariymanta, yarqaymanta, wañuymantawan, espadamanta, presochasqa kaymantawan,

tukuy imamantawan imaymana sasachakuykunata, nanaykunatapas', nispa.
14 Llapallanmi kay pachapi huchallikuq millay miraykunaman hamunqaku, paykunaq ruwasqankuqa qhelli kaymi, qhelli huchapi puriymi, qhelli kaymi, millay millaymi.
15 Hinaspan ninqaku: 'Ñawpa taytakunaq p'unchayninkunaqa askhan karqan (ispas), waranqa watakama, allintaqmi karqan; ichaqa qhawariychis, kawsayninchis p'unchaykuna, sichus huk runa askha kawsarqan chayqa, kinsa chunka wata chunka wata, kallpasapa kaqtintaq tawa chunka wata, chay millaykunapas, manataqmi thak kaypas kanchu kay millay miray p'unchaykunapi', nispa.
16 Chay miraypitaq churikunaqa taytankumanta, kuraqninkunatawan huchachanqaku huchamanta, mana chanin kaymantawan, hinallataq siminkuq rimasqankumanta, hatun millay ruwaykunamantawan, hinallataq paykunawan paywan Wiraqochaq rimanakuyninta saqesqankumantawan, llapan kamachikuyninkunata, ordenanankunata, llapan kamachikuyninkunata hunt'anankupaq, hunt'anankupaqwan, manataq paña makinmanpas lloq'e makinmanpas ripuspa.
17 Llapallanmi mana allinkunata ruwarqanku, llapa siminkutaq mana allinkunata rimanku, llapa ruwasqankupas qhelli, millay millay ruwaymi, tukuy kawsayninkupas qhelli, qhelli, thuñiymi.
18 Qhawariy, kay hallp'aqa llapan ruwayninkuraykun thunisqa kanqa, manataqmi uvas sach'a muhupas kanqachu, manataq aceitepas kanqachu; Ruwasqankuqa llapanpi mana iñiyniyoqmi, llapankun kuska wañunqaku, uywakuna, uywakuna, pisqukuna, lamar-qochapi llapa challwakunapas, runakunaq wawankunarayku.
19 Kamachikuy simiwan rimanakuyraykun ch'aqwanqaku, waynakuna yuyaqkunawan, machukunawan waynakunawan, wakchakunawan qhapaqkunawan, pisichasqakuna hatunkunawan, mañakuqkunawan kamachikuqwan ima. Paykunaqa qonqapunku kamachikuykunata, rimanakuykunata, fiestakunata, killakunata, samana p'unchaykunata, jubileo p'unchaykunata, llapa juiciokunatapas.
20 Hinaspan sayanqaku <arcokunawan> espadakunawan, awqanakuywan ima ñanman kutichinankupaq; ichaqa manan kutimunqakuchu kay pachaman askha yawar hich'akunankama, hukmanta hukmanta.
21 Ayqeqkunapas manan kutirimunqakuchu millay ruwayninkumanta chanin kay ñanman, aswanpas llapankun hatunchakunqaku q'otuyman, qhapaq kaymanwan, sapankanku runamasinkuq llapan kaqninkunata hap'inankupaq, hatun sutitataq churanqaku, ichaqa manan cheqaqtachu nitaq chanin kaypichu, ch'uya cheqaskunatataq qhellichanqaku qhelli kayninkuwan qhellichasqankuwan ismusqa kasqankuwan.
22 Wiraqochamantataq kay miraypa ruwayninkunaman hatun muchuchiymi chayanqa, espadaman, taripayman, hap'isqa kaymanwantaq qonqa, suwasqa, mikhusqa ima kanankupaqwan.
23 Paykunaq contranpitaq rikch'arichinqa mana khuyapayakuq nitaq khuyapayakuq runakunata, manataq piqpa runantapas respetanqakuchu, nitaq kuraqpas, waynapas, nitaq piqpapas, llapan runakunaq wawankunamanta aswan millay, aswan kallpasapa mana allin ruwaq kasqankurayku. Israel contra maqanakuspanku Jacob contra huchallikunqaku, kay pachamanmi askha yawar hich'akunqa, Manataqmi pipas huñuqpas nitaq p'ampananpaqpas kanqachu.
24 Chay p'unchaykunapin qaparinqaku, Waqyaspanku mañakunqaku huchasapakunaq, mana judío runakunaq makinmanta qespichisqa kanankupaq; Ichaqa manan pipas qespichisqachu kanqa.
25 Wawakunaq umanpas yuraq chukchayoqmi kanqa, kinsa semanayoq wawapas pachak watayoq runa hinan rikukunqa, sayariyninkutaq ñak'ariywan sarunchasqawan chinkachisqa kanqa.
26 Chay p'unchaykunapitaq wawakunaqa kamachikuy simikunata estudiayta qallarinqaku, Kamachikuykunata maskhaspa, chanin ñanman kutipunankupaq.
27 P'unchaykunan wiñayta qallarinqa, chay runakunaq wawankuna ukhupitaq, waranqa wataman p'unchayninku qayllaykamunankama. Hinaspa aswan askha watakunaman (ñawpaqmanta) p'unchaykunaq yupaynin karqan.
28 Manataqmi kanqachu machu runapas Nitaq pipas <mana> p'unchayninkunawan saksasqa, Llapallankun (hina) wawakuna wayna-sipaskuna kanqaku.
29 Tukuy p'unchawninkutaq hunt'anqaku, thak-kaypi kusikuywan kawsanqaku, Manataqmi kanqachu Satanas nitaq millay ch'usaqyachiqpas; Tukuy p'unchawninkuqa saminchanapaq, qhaliyachisqa p'unchawmi kanqa.
30 Chay tiempopin Señor Diosqa kamachinkunata qhaliyachinqa, paykunataq sayarispa hatun thak kayta rikunqaku, awqankunatataq qarqonqaku. Chanin runakunataq rikunqaku, agradecekunqakutaqmi, wiñay-wiñaytaqmi kusikuywan kusikunqaku, awqankunaman llapan taripayninkuta, ñakasqankutapas rikunqaku.
31 Tullunkupas kay pachapi samarinqa, Espiritunkupas anchata kusikunqa, Yachanqakutaqmi Wiraqocha juzgaq kasqanta, pachak-waranqa runakunata, llapa munakuqkunatapas khuyapayakuqta
32 Qantaq, Moises, kay simikunata qelqay. chhaynatan qelqasqa kashan, hanaq pacha tablakunapitaq qelqasqa kashan, wiñaypaq miraykunapaq testigo kananpaq.

24 RAKI

1 Abrahampa wañupusqan qhepamanmi, churin Isaacta Wiraqocha samincharqan, Hebrón llaqtamanta hatarispataq, kay jubileo p'unchaypa kinsa kaq semananpa qallariy watapi [2073 AM] Rikuy Pukyupi tiyarqan, qanchis wata.
2 Tawa kaq semanaq qallariy watapin chay suyupi yarqay qallarirqan, [2080 AM] Abrahampa p'unchayninkunapi ñawpaq yarqaymanta hawa.
3 Jacobtaq lenteja tarputa mikhuchirqan, Esautaq chakramanta yarqasqa hamurqan. Hinan wawqen Jacobta nirqan: 'Kay puka mankamanta qoway', nispa. Hinan Jacobqa payta nirqan: 'Vendeway [primogenitura, kay] naceq kasqayki derechoykita, ñoqataq t'antata qosqayki, hinallataq kay lenteja mankamantapas', nispa.
4 Esautaq sonqonpi nirqan: 'Wañusaq; ¿Ima allinpaqtaq kay naceq kay derechoqa?

5 ‘Hinaqtinmi Jacobta nirqan: ‘Qanmanmi qoyki’, nispa. Hinan Jacobqa nirqan: ‘Kunan p’unchaymi juraway’, nispa, hinaspan jurarqan.
6 Jacobtaq wawqen Esauman t'antata, mankatapas qorqan, hinaspan saksasqa kanankama mikhurqan, Esautaq pisicharqan ñawpaqkaq kayninta. chayraykun Esauqa Edom sutichasqa karqan, Jacobpa ñawpaq kayninpi qosqan puka mankamanta.
7 Jacobtaq kurak runa kapurqan, Esautaq allin qhawarisqa kayninmanta uraykachisqa karqan.
8 Yarqaymi hallp'antinpi kasharqan, chaymi Isaacqa kay semanaq iskay kaq watapi Egiptoman ripurqan, hinaspan Filistea runakunaq reyninman rirqan Gerar llaqtaman, Abimelec llaqtaman.
9 Hinan Señor Diosqa payman rikhurimuspa nirqan: ‘Ama Egiptoman uraykamuychu. willasqayki hallp'api tiyay, kay hallp'api tiyay, qanwan kaspa saminchasqayki, nispa.
10 Qanmanmi miraykimanwan kay llapan hallp’ata qosaq, taytaykiman Abrahamman jurasqay juramentoyta takyachisaq, mirayniykitapas hanaq pacha ch’askakuna hinan mirachisaq, mirayniykikunamantaq kay hallp’ata qosaq.
11 Mirayniykipin kay pachapi llapa suyukuna saminchasqa kanqaku, taytayki rimasqayta kasukusqanrayku, kamachikuyniykunata, kamachikuyniykunata, kamachikuyniykunata, kamachikuyniykunata, rimanakuyniytapas hunt’asqanrayku; kunantaq rimasqayta kasukuspa kay hallp’api tiyay’, nispa.
12 Gelar llaqtapin kinsa semanata tiyaran.
13 Abimelectaq paymanta kamachirqan, [2080-2101 AM] llapan paypa kaqninkunamantawan: ‘Pipas payta llamiykuqqa otaq ima kaqnintapas wañunqapunin’, nispa.
14 Isaactaq Filistea runakuna ukhupi kallpachakurqan, askha kapuqniyoq kapurqan, torokunata, ovejakunata, camellokunata, asnokunata, askha wasikunatapas.
15 Filistea runakunaq hallp'anpi tarpuspa pachak kutita tarpurqan, Isaactaq sinchi hatun kapurqan, Filistea runakunataq paymanta envidiakurqanku.
16 Abrahampa kamachinkuna Abrahampa kawsasqan p'uytukunata t'oqosqanku llapa p'uytukunataqa, Abrahampa wañupusqan qhepamanmi Filistea runakuna hark'arqanku, hinaspan allpawan hunt'aykurqanku.
17 Abimelectaq Isaacta nirqan: ‘Ñoqaykumanta ripuy, qanqa ñoqaykumanta aswan atiyniyoqmi kanki’, hinan Isaacqa qanchis kaq semana qallariy watapi chaymanta lloqsispa Gerar wayq’okunapi tiyarqan.
18 Hinaspan yapamanta t’oqorqanku taytan Abrahampa kamachinkunaq t’oqosqanku unu p’uytukunata, taytan Abraham wañupuqtintaq Filistea runakuna wisq’arqanku, hinaspan taytan Abrahampa sutinta suticharqan.
19 Hinan Isaacpa kamachinkuna wayq’opi p’uytuta t’oqospa kawsaq unuta tarirqanku, Gerar llaqtapi michiqkunan Isaacpa michiqninkunawan ch’aqwarqanku: ‘Unuqa ñoqaykupaqmi’, nispa. Isaactaq chay p'uytuta suticharqan ‘Qhepaman’, ñoqaykuwan qhellichakusqankurayku.
20 Iskaykaq p’uytuta t’oqorqanku, chay p’uytutapas ch’aqwarqanku, paytaq suticharqan ‘Emigo’ nispa. Hinan chaymanta hatarispa huk p’uytuta t’oqorqanku, chayraykutaq mana ch’aqwarqankuchu, hinaspan suticharqan ‘cuarto’ nispa, Isaactaq nirqan: ‘Kunanqa Señormi espaciota qowarqanku, chaymi hallp’api mirarqayku’, nispa.
21 Chaymantataq, tawa chunka tawayoq jubileo p’unchaypi, ñawpaq kaq semanapi, Juramento Pukyuman wicharqan.
22 Chay tuta, ñawpaq killa mosoq killa p’unchaypi, Señor Diosqa payman rikhurimuspa nirqan: ‘Ñoqan kani taytaykiq Abrahampa Diosnin. ama manchakuychu, qanwanmi kashani, saminchasqayki, mirayniykitapas kay pacha rit'i hina mirachisaq, kamachiy Abrahamrayku’, nispa.
23 Chaypin huk altarta ruwaran, chay altartaqa taytan Abrahammi ñawpaqta ruwaran, Señor Diospa sutinta waqyaspataq taytan Abrahampa Diosninman sacrificiota haywarirqan.
24 Hinaqtinmi huk p’uytuta t’oqospa kawsaq unuta tarirqanku.
25 Isaacpa kamachinkuna huk p’uytuta t’oqospa mana unuta tarirqankuchu, rispataq Isaacman willarqanku mana unuta tarisqankuta, Isaactaq nirqan: ‘Kunan p’unchaymi Filisteakunaman jurarqani, kaymi willawarqanku’, nispa.
26 Hinaqtinmi chay cheqastaqa Juramento Pukyu sutiwan suticharqan. Chaypin jurarqan Abimelecman, amigon Ahuzatman, kamachikuq Ficolmanpas Otaq ejercitonmanpas.
27 Chay p’unchaymi Isaacqa yacharan paykunawan allipunakunanpaq prometekusqanta.
28 Chay p’unchaymi Isaacqa Filistea runakunata ñakaspa nirqan: ‘Filisteokuna ñakasqa kachun llapa suyukunamanta phiñakuy p’unchaykama, phiñakuy p’unchaykama. Diosqa paykunata asichichun, ñakayman, phiñakuyman, phiñakuyman ima ruwachun huchasapakunaq makinpi mana judío runakunaq makinpi, Kitim runakunaq makinpipas.
29 Pipas awqanpa, Kitim runakunaq espadanmanta ayqekuqqa, chanin nacionqa hanaq pacha ukhumanta taripaypi saphichakuchun. kay pachapi tukuy mirayninkupi wawaykunaq awqankuna awqankuna ima kanqaku.
30 Manan pipas puchuqninqa saqenqachu, nitaq pipas juzgasqa phiñakuy p'unchaypi qespichisqachu kanqa. Kay pachamanta chinkachiypas, saphichakuypas, qarqosqapas, Filistea runakunaq mirayninmi (waqaychasqa), Manañataqmi kay Caftorimkunapaqqa kay pachapiqa huk sutipas nitaq huk muhupas puchunqachu.
31 Hanaq pachaman wichariptinpas, Chaymantapas uraykachisqam kanqa, kay pachapi kallpasapaña kaptinpas, chaymantam aysasqa kanqa, nacionkunapa chawpinpi pakakuptinpas, chaymantam sapinmanta qarqusqa kanqa. Sepulturaman uraykamuptinpas, chaypiqa hatun huchachasqam kanqa, chaypiqa manam hawkalla kanqachu.
32 Preso apasqa kaqtinqa, wañuyta maskhaqkunaq makinwanmi ñanpi wañuchinqaku, Manan sutinpas miraypas puchunqachu enteron hallp'a pachapi. Wiñay ñakasqamanmi ripunqa’, nispa.
33 Chhaynataq hanaq pacha tablakunapi paymanta qelqasqa, grabasqa ima, taripay p’unchaypi payman ruwanankupaq, kay pachamanta saphichasqa kananpaq.

25 RAKI

1 Kay semanaq iskay kaq watapin kay jubileo killapi, Rebecaqa churin Jacobta waqyaspa [2109 AM] payta nirqan: ‘Waway, ama Canaán ususinkunamanta warmita casarakuychu, wawqeyki Esaú hina, paymi Canaán ususinkunamanta iskay warmiwan casarakurqan, paykunan almayta k’arakta phiñachirqanku llapan qhelli ruwasqankuwan, llapan qhelli ruwasqankuwan qhelli huchapi puriypas, munapayaypas, manataqmi chanin kaypas kanchu, (rurasqanku) millay kasqanrayku.
2 Noqa, churiy, anchatan munakuyki, sonqoypas, munakuyniypas sapa p’unchaypi, sapa tuta p’unchaypi ima, saminchasunki.
3 Kunantaq churiy, kunkayta uyariy, mamaykiq munayninta ruway, amataq kay hallp’aq ususinkunamanta warmita casarakuychu, aswanpas taytaypa wasillanmanta, taytaypa ayllunkunamantawan. Taytaypa wasinmanta warmita casarakunki, Ancha Hatun Diosmi saminchasunki, churiykikunapas chanin miraymi, ch'uya miraymi kanqa’, nispa.
4 Hinan Jacobqa maman Rebecata nirqan: ‘Qhawariy, mamay, isqon semanayoqmi kani, manan reqsinichu nitaq mayqen warmitapas llamiykurqanichu, nitaqmi piwanpas casarakurqanichu, nitaqmi yuyaykunipaschu Canaán ususinkunamanta warmita casarakunaypaqpas’, nispa.
5 Mamay, yuyarini taytayku Abrahampa rimasqanta, paymi kamachiwarqan ama Canaán ususinkunamanta warmita casarakunaypaq, aswanpas taytaypa wasinmanta aylluymantawan warmita casarakunaypaq.
6 Ñawpaqtaqa uyarirqanin wawqeyki Labanpa ususinkuna nacesqanta, chaymi paykuna ukhupi warmita casarakunaypaq sonqoyta churarqani.
7 Kayraykutaq espirituypi cuidakurqani huchallikuymanta otaq tukuy ñanniypi waqllichisqa kasqaymanta tukuy kawsayniy p’unchaykunapi; Munapayaymanta, qhelli huchamantawan, taytay Abrahamqa askha kamachikuykunatan qowarqan.
8 Hinataq, tukuy kamachiwaqtinpas, kay iskay chunka wata wawqeyqa ñoqawan ch’aqwashan, sapa kutitaqmi rimapayawarqan, niwarqantaq: ‘Wawqey, iskay esposaypa pananta casarakuy’; ichaqa manan munanichu paypa ruwasqanman hina ruwayta.
9 Mamay, ñawpaqeykipin jurani, tukuy kawsayniypi Canaán miraypa ususinkunamanta mana warmita casarakunaypaq, manataqmi wawqeypa ruwasqanman hinachu millayta ruwasaq.
10 Ama manchakuychu mamay; seguro kay, munayniykita ruwaspa chaninpi purisaq, amataq wiñaypaq ñanniykunata waqllichisaq’, nispa.
11 Chaymantataq hanaq pachaman uyanta hoqarispa makinpa dedonkunata mast’arirqan, siminta kicharispataq Ancha Hatun Diosta saminchargan, paymi hanaq pachata kay pachatapas kamarqan, paymantaq graciasta qorqan yupaycharqan ima.
12 Hinaspan nirqan: ‘Alabasqa kachun Señor Dios, ch’uya sutinpas wiñaypaq saminchasqa kachun, paymi Jacobta qowarqan ch’uya churinta ch’uya muhuta hina; payqa Qanpapunin, mirayninpas wiñaypaqmi kanqa, llapan miraykunapipas.
13 Señor Diosníy, payta saminchay, chanin kaymanta saminchayta simiypi churay, saminchanaypaq’, nispa.
14 Chay ratotaq chanin kay espiritu siminman uraykamuqtin, iskaynin makinta Jacobpa umanman churaspa nirqan.
15 Saminchasqan kanki, chanin kaypa Wiraqochan, wiñay-wiñay Diospas, Saminchasunki llapa miraykunamantapas. Churiy, chanin kay ñanta qosunki, Chanin kaytataq mirayniykiman rikuchichun.
16 Kawsayniykipi churiykikunata askhayachichun, Wata killapi hayk’a killakuna kasqanman hinataq hatarichunku. Churinkupas hanaq pacha ch'askakunamanta aswan askha kachun, Lamar qocha rit'imantapas aswan askha kachun.
17 Kay sumaq hallp'ata paykunaman qochun -Abrahanman, qhepanpi mirayninkunamanpas qosaq nispa nisqanman hina- Wiñaypaqtaq hap'ichunku.
18 Qanpaq (nacekusaq) churiy, kawsayniypi saminchasqa wawakunata, Saminchasqa ch’uya muhutaq llapan mirayniyki kachun.
19 Mamaykiq espirituntataq kawsasqanpi samarirqanki, Wachakuqniykiq wiksanmi kay hinata saminchasunki, [Munakuyniy] ñuñuykunapas saminchasunki Simiypas qalluypas anchata alabasunki.
20 Kay pachapi mirariy, mast'ariy, Miraykitaq wiñaypaq hanaq pachapi, kay pachapi kusikuypi hunt'asqa kachun; Mirayki kusikuchun, Hawka kay hatun p'unchawpitaq thak kachun.
21 Sutiykipas mirayniykipas tukuy pachakama takyachun, Ancha Hatun Diostaq paykunaq Diosninku kachun, Chanin-kay Diostaq paykunawan tiyachun, Paykunawantaq ch'uya wasiqa tukuy pachapaq hatarichisqa kachun.
22 Saminchasqa kachun saminchasuqniykipas, llullakuspa ñakaqniykipas, ñakasqa kachun’, nispa.
23 Hinan payqa much'aykuspa nirqan: ‘Kay pachaq Wiraqochan munakusunki Mamaykiq sonqonpas, munakuyninpas qanwan kusikusunki, saminchasunki ima’, nispa. Hinaspan saminchayta saqepurqan.

26 RAKI

1 Kay semanaq qanchis kaq watapin Isaacqa kuraq Churin Esauta waqyaspa nirqan: ‘ Waway, machuñan kani, qhawariytaq ñawiypas pisiyashan, manataqmi yachanichu wañunay p’unchayta.
2 Kunantaq cazaq armaykikunata hap’iy quiverniykita arcoykitawan, hinaspa chakraman lloqsiy, hinaspa cazaway hinaspa hap’iway (venison), waway, hinaspataq sumaq q’apayniyoq aychata ruwapuway, almaypa munasqanman hina, hinaspa apamuway mikhunaypaq, almaypas manaraq wañushaqtiy saminchasunki’, nispa.
3 Ichaqa Rebecaqa uyarirqanmi Isaac Esaúwan rimashaqta.
4 Esaútaq temprano chakraman rirqan cazananpaq, hap’inanpaq, taytanman wasinman pusamunanpaq.
5 Rebecataq churin Jacobta waqyaspa payta nirqan: ‘Qhawariy, uyarirqanin taytayki Isaac wawqeyki Esauwan rimashaqta: “Maskachiway, misk’i mikhunata ruwapuway, chaytataq apamuway”, nispa
6 Manaraq wañushaspa Señorpa ñawpaqenpi mikhuspa saminchaykiman." Kunantaq churiy, kamachisqayman hina kunkayniyta kasukuy: Ovejaykiman riy, hinaspa iskay allin cabrakunata apamuway, chaykunatataq taytaykipaq sumaq q'apayniyoq mikhunata ruwasaq, munasqanman hina, hinaspan taytaykiman apamunki (chayta) taytaykiman

mikhunanpaq, manaraq wañushaspa Señorpa ñawpaqenpi saminchasunaykipaq, qanpas saminchasqa kanman', nispa.
7 Jacobtaq maman Rebecata nirqan: 'Mamay, manan hark'asaqchu taytaypa mikhunantapas, kusichiwananpaqpas, aswanpas manchakuni mamay, kunkayta reqsispa llamiyta munawananta', nispa.
8 Qanmi yachanki llañullaña kasqayta, wawqey Esaupas chukchayoqmi kasqayta, chaymi mana allin ruwaq hina rikhurimusaq, mana kamachiwasqantataq ruwasaq, paytaq phiñakuwanqa, ñakaytapas apamusaq, manataq saminchatachu', nispa.
9 Maman Rebecataq payta nirqan: 'Waway, ñakayniyki kachun, kunkayllata uyariy', nispa.
10 Jacobtaq maman Rebecaq kunkanta kasukuspa rispa iskay allin wira cabrakunata apamuspa mamanman pusamurqan, mamantaq munasqanman hina ~k'ask'a aychata~ ruwarqan.
11 Rebecataq kuraq churin Esaupa sumaq paranta hap'ispa, sullk'a churin Jacobta p'achacharqan (chaykunawan), uñakunaq qarantataq makinman churarqan, kunkanpa sut'i kaq partenkunamanwan.
12 Hinaspan wawan Jacobpa makinman haywarirqan mikhunata t'antatawan.
13 Jacobtaq taytanman haykuspa nirqan: 'Ñoqaqa churiykin kani, kamachiwasqaykiman hinan ruwarqani, sayarispa tiyaykuy hap'isqaymanta mikhuy, taytay, almayki saminchawananpaq', nispa.
14 Hinaqtinmi Isaacqa churinta nirqan: '¿Imaynataq chhayna usqhayllata tarirqanki, waway?
15 'Chay Jacobtaq nirqan: 'Diosniyki <Señor> tarichiwasqanrayku', nispa.
16 Isaactaq payta nirqan: Asuykamuy, waway, Esaú wawaychus kanki icha manachus icha manachus chayta sientenaypaq', nispa.
17 Hinaqtinmi Jacobqa taytan Isaacman asuykuran, hinan payta sientespa nirqan: 'Chay kunkaqa Jacobpa kunkanmi, makinkunataq ichaqa Esaupa makinkuna', nispa.
18 Jesusqa manan repararqanchu, hanaq pachamanta hamuq tiempon karqan reparay atiyninta horqonanpaq, Isaactaq mana repararqanchu, makinkunaqa wawqen Esaú hina chukchayoqmi karqan, chaymi saminchargan.
19 Paytaq niran: '¿Qanchu churiy Esaú? ' hinaspan nirqan: 'Churiykin kani', hinaspan nirqan: 'Asuykamuway hap'isqaykimanta mikhunaypaq, waway, almay saminchasunaykipaq', nispa.
20 Payman asuykamuspataq mikhurqan, vinotapas apamuspataq ukyarqan.
21 Taytan Isaactaq payta niran: 'Waway, asuykamuspa much'aykuway', nispa.
22 Hinaqtinmi Jesusqa asuykuspa much'aykurqan. Hinaspan p'achanpa q'apayninta asnarqan, hinaspan saminchaspa nirqan: 'Qhawariy, wawaypa q'apayninqa Señorpa saminchasqan <hunt'a> chakraq q'apaynin hinan,' nispa.
23 Wiraqocha qosunki hanaq pacha runtuta, kay pacha runtuta, askha trigota, aceitetawan: Llaqtakuna servisunkichis, Llaqtakunataq k'umuykusunkichis.
24 Wawqeykikunaq patronnin kay, Mamaykiq churinkunapas k'umuykuchunku. Wiraqocha saminchawasqan, taytay Abrahamta saminchasqan llapan saminchaykuna kachun; Wiñaypaqmi qanman mirayniykimanpas qosqa kay: Ñakasqa kachun ñakaqniyki, saminchasqa kachun saminchasuqniykipas', nispa.
25 Isaac churin Jacobta saminchayta tukuqtin, Jacobtaq taytan Isaacmanta lloqsipuqtin hina pakakurqan, wawqen Esautaq cazasqanmanta haykumurqan.
26 Hinaspapas sumaq q'apayniyoq mikhunata ruwarqan, hinaspan taytanman apamurqan, hinaspan taytanta nirqan: 'Taytay hatarispa millp'an aychata mikhuchun, almayki saminchawananpaq', nispa.
27 Taytan Isaactaq payta niran: '¿Pitaq kanki? 'Hinaspataq payta nirqan: 'Ñoqan kani phiwi churiyki, churiyki Esaú, kamachiwasqaykiman hinan ruwarqani', nispa.
28 Isaactaq sinchita musphaspa nirqan: 'Pitaq cazaq, hap'ispa apamuwarqan, manaraq hamushaspa llapanta mikhuspa samincharqani, (hinallataq) wiñaypaq saminchasqa kanqa, llapa mirayninkunawan ima', nispa.
29 Esauqa taytan Isaacpa nisqanta uyarispan sinchi k'arak qapariywan qaparispa taytanta nirqan: 'Ñoqatapas, taytay, saminchaway', nispa.
30 Hinaspan payta nirqan: 'Wawqeykiqa q'otukuspan hamurqan, saminchayniykitapas qechupurqanmi', nispa. Hinaspan nirqan: 'Kunanqa yachanin imarayku Jacob sutiyoq kasqanmanta, qhawariychis, payqa kay iskay kutitan rantinpi churawarqan: nacekuy derechoyta qechuwarqan, kunantaq saminchayniyta qechuwarqan', nispa.
31 Paytaq niran: '¿Manachu huk bendicionta waqaychawarqanki, taytay?', nispa. Isaactaq kutichispa Esauta nirqan: 'Qhawariy, patroykimanmi churarqani, llapa wawqenkunatapas kamachipaqmi qorqani, askha trigowan, vinowan, aceitewan ima kallpacharqani: ¿Imatataq kunan ruwasaq churiyki?', nispa.
32 Esaútaq taytan Isaacta nirqan: '¿Huk saminchayllachu kanki, taytay? Saminchaway, (hasta) ñoqatapas, taytay: '
33 Esautaq kunkanta uyarikuspa waqarqan. Hinan Isaacqa payta nirqan: 'Qhawariy, kay pacha runtumanta karun tiyasqaykiqa kanqa, hanaq pacha runtumantataq karun kanqa, nispa.
34 Espadaykiwanmi kawsanki, Wawqeykitapas servinki. Hatunña kaspa, yugonta kunkanmanta chhaphchispa, wañuykama huchallikunki, mirayniykitaq hanaq pacha ukhumanta saphichasqa kanqa', nispa.
35 Esauqa Jacobta manchachirqan taytanpa saminchasqanrayku, hinan sonqonpi nirqan: 'Kunanqa taytaymanta llakikuy p'unchaykuna hamuchun, wawqey Jacobta wañuchinaypaq', nispa.

27 RAKI

1 Kuraq churin Esaupa nisqankunatan Rebecaman mosqoypi willaranku, hinan Rebeca kacharqan sullk'a churin Jacobta waqyamunanpaq.
2 Payta nirqan: 'Qhawariy, wawqeyki Esauqa vengakunqa wañuchisunaykipaq,' nispa.
3 Kunan, chhaynaqa, waway, rimasqayta kasukuy, sayarispataq ayqekuy wawqey Labanman Harán llaqtaman, hinaspataq pisi p'unchaykuna paywan qhepakuy wawqeykiq phiñakuynin kutirinankama, phiñakuynintataq qanmanta horqonankama, llapan ruwasqaykikunatapas qonqapunankama; chaymanta kachamuspa pusamusqayki', nispa.

4 Jacobtaq niran: ‘Manan manchakunichu; wañuchiyta munaptinqa wañuchisaqmi’, nispa.
5 Paymi ichaqa payta nirqan: ‘Ama huk p’unchayllapichu iskaynin churiykunata qechuwasaq’, nispa.
6 Jacobtaq maman Rebecata nirqan: ‘Qhawariy, yachankin taytay machuyapusqanta, manataq rikunchu ñawinkuna q’omer kasqanrayku, payta saqepuqtiyqa millaymi kanqa payta saqespa qanmanta karunchakusqayrayku, taytaytaq phiñakuspa ñakawanqa’, nispa. Manam risaqchu; kachamuwaptinqa, chayllam risaq’, nispa.
7 Rebecataq Jacobta nirqan: ‘Yaykuspaymi paywan rimasaq, paymi kachasunki’, nispa.
8 Rebecataq yaykuspa Isaacta nirqan: ‘Esaupa casarakusqan Hetpa iskaynin ususinkunaraykun millakuni kawsayniyta. Jacobtaq kay hina hallp'aq ususinkunamanta warmita hap'ikapunman chayqa, imapaqtaq kawsasaq, Canaán suyupa ususinkunaqa millay runakunan kanku’, nispa.
9 Isaactaq Jacobta waqyaspa samincharqan, yuyaychaspataq niran: ‘Ama casarakuychu mayqen Canaán ususinmantapas.
10 Hatarispayki Mesopotamia llaqtaman riy, mamaykiq taytan Betuelpa wasinman, hinaspa mamaykiq wawqen Labanpa ususinkunamanta casarakuy.
11 Tukuy-atiyniyoq Diosmi saminchasunki, mirachisunki, mirachisunki, nacionkunaq t’aqan kanaykipaq, taytay Abrahampa saminchayninta qosunki, qanman, qhepaykipi miraykikunamanpas, chaypi tiyasqayki hallp’ata, Abrahamman Diospa qosqan llapa hallp’atapas herenciata chaskinaykipaq: riy, churiy, thak-kaypi’, nispa.
12 Isaactaq Jacobta kacharqan Mesopotamia llaqtaman, Jacobpa maman Rebecapa wawqen Siria Betuelpa churin Labanman.
13 Jacob Mesopotamia llaqtaman rinanpaq hatarisqan qhepamanmi Rebecaqa churinpa sonqonta llakikurqan, hinan waqarqan.
14 Isaactaq Rebecata nirqan: ‘Pañay, ama waqay Jacobmanta waqaychu. Payqa thak-kaypi ripun, thak-kaypitaq kutimunqa, nispa.
15 Ancha Hatun Diosmi tukuy mana allinkunamanta waqaychanqa, paywantaq kanqa. imaraykuchus Payqa manan tukuy p’unchayninkunata saqenqachu;
16 Yachanin maymanpas risqanpi tukuy imapi allin kawsananta, thak-kaypi kutimunankama, thakpi payta rikunanchiskama.
17 Ñañay, ama manchakuychu, chanin ñanpi kashan, hunt'asqa runataqmi, hunt'aqmi, manataqmi chinkanqachu. Ama waqaychu’, nispa.
18 Isaactaq Rebecata churin Jacobrayku sonqocharqan, samincharqantaq.
19 Jacobqa tawa chunka tawayoq jubileo p’unchaypi iskay kaq semanaq ñawpaq watanpi Harán llaqtaman ripurqan, chaymi urqukunapi Luz llaqtaman chayarqan, chaymi Betel llaqtaman, kay semanaq qallariy killa mosoq killa p’unchaypi, [2115 AM] ch’isiyaq chay cheqasman chayaspa, chay tuta ñanmanta ñanmanta inti haykuy ladoman kutirispa, chaypi puñurqan. Inti chinkaykusqanrayku.
20 Chay cheqasmanta huknin rumita hap'ispa <umanman> sach'a ukhuman churarqan, sapallan purishaspataq puñurqan.
21 Chay tuta musqukuqtintaq, kay pachapi huk escalera sayashaqta rikurqan, chay escalerataq hanaq pachaman chayashasqa, hinan Señorpa angelninkuna chay pataman wichaspa uraykamushaqta rikurqan.
22 Hinaspan Jacobta niran: ‘Ñoqan kani Abrahampa, taytaykiq, Isaacpa Diosninpas. Puñusqayki hallp'ata qanmanmi qosaq, qhepaykiq mirayniykikunamanpas, nispa.
23 Mirayniykitaq hallp’a hallp’a hina kanqa, inti haykuy ladoman, inti lloqsimuy ladomanpas, wichayman, uraymanpas, qanpin mirayniykipiwan llapa suyukunaq ayllunkuna saminchasqa kanqaku.
24 Qhawariytaq, qanwan kasaq, maymanpas rispaykitaq waqaychasqayki, thak kay hallp’amantaq kutichimusqayki; Manan saqesaqchu tukuy ima willasqaykunata ruwanaykama’, nispa.
25 Hinan Jacobqa puñusqanmanta rikch’arispa nirqan: ‘Cheqaqtapunin kay cheqasqa Señor Diospa wasin, manan yacharqanichu’, nispa. Hinaspan mancharikuspa nirqan: ‘Manchakuypaqmi kay cheqas mana hukchu, aswanpas Diospa wasinllan, kaytaq hanaq pacha punkupas’, nispa.
26 Hinaqtinmi Jacobqa tutamanta hatarispa umanpa uranpi churasqan rumita hap’ispa señalta hina sayarichirqan, hinaspan chay pataman aceiteta hich’arqan. Hinan chay cheqastaqa Betel sutiwan suticharqan. ichaqa chay lugarpa sutinmi karqan Luz qallariypi.
27 Hinaqtinmi Jacobqa Señor Diosman prometekurqan: ‘Sichus Señor ñoqawan kanqa, kay risqaypitaq waqaychawanqa, t’antata mikhunaypaq p’achatawan churawanqa, chhaynapi taytaypa wasinman thak-kaypi kutimunaypaq chayqa, Señor Diosmi kanqa, kay rumitaq kay cheqaspi señal kananpaq sayarichisqay rumiqa Señor Diospa wasin kanqa, llapa qowasqaykipas”, nispa noqa, chunka kaq partenta qosqayki, Diosniy’, nispa.

28 RAKI

1 Hinaqtinmi Jesusqa Inti lloqsimuy lado hallp’aman chayaran, Rebecaq wawqen Labanman, paywan kashaspataq huk semanata payta serviran ususin Raquelpaq.
2 Kimsa kaq semanapi [2122 AM] ñawpaq watapitaq payta nirqan: ‘Qanchis watata servisqay warmiyta qoway ’; Labantaq Jacobta nirqan: ‘Esposaykita qosqayki’, nispa.
3 Labantaq fiestata ruwaspa kuraq ususin Leata casarakuspa Jacobman qorqan, sirvientan Zilpatataq sirvienta kananpaq qorqan. Jacobtaq mana yacharqanchu, Raquel kananpaq yuyaykusqanrayku.
4 Hinaqtinmi Jesusqa payman haykuspa, payqa Lea kashasqa. Jacobtaq Labanwan phiñakuspa nirqan: ‘¿Imanaqtintaq chhaynata ruwawanki? ¿Manachu Raquelrayku servirqayki, manataq Learaykuchu? ¿Imanasqataq mana allinta ruwawanki?
5 Ususiykita pusay, ñoqataq risaq; Mana allinta ruwawasqaykiraykum’, nispa. Jacobqa Raqueltan astawan munakuran Leamantaqa. Leaq ñawinkunaqa pisi kallpayoqmi kasqa, rikch'ayninmi ichaqa ancha sumaq rikch'ayniyoq kasqa. ichaqa Raquelqa sumaq ñawiyuq, sumaq, ancha sumaq rikch’ayniyuq.
6 Labantaq Jacobta nirqan: ‘Chay llaqtanchispiqa manan chhaynachu sullk’ataqa kuraqpa ñawpaqenman qoyqa’, nispa. Hinaspapas manan allinchu kay ruwayqa; chhaynataqmi hanaq pacha tablakunapi ordenasqa kashan,

qelqasqataq kashan, ama pipas sullk'a ususinta kuraqpa ñawpaqenpi qonanpaq; ichaqa kuraq runan ñawpaqta qon, qhepantataq sullk'ata -chayta ruwaqtaq hanaq pachapi huchata churanku, manataqmi pipas chanin runachu kayta ruwaq, kay ruwayqa Wiraqochaq ñawpaqenpi millay kasqanrayku.
7 Israelpa mirayninkunata kamachiy ama kayta ruwanankupaq. amayá sullk'atapas hap'ichunkuchu, nitaq qochunku manaraq kurakta qoshaspa, ancha millay kasqanrayku.
8 Labantaq Jacobta nirqan: 'Kay fiestaq qanchis p'unchaynin pasachun, hinan Raquelta qosqayki, qanchis watatawan serviwanaykipaq, ñawpaq semanapi hina ovejaykunata michinaykipaq', nispa.
9 Leapa qanchis p'unchay fiestan pasasqan p'unchaypin Labanqa Jacobman Raquelta qorqan qanchis watatawan servinanpaq, Zilpa panan Bilha Raquelmantaq sirvienteta qorqan.
10 Chaymantapas qanchis watatawanraqmi Raquelpaq servirqan, Leata yanqapaq qosqa kasqanrayku.
11 Señor Diosmi Leapa wiksanta kicharirqan, hinan Jacobqa huk qhari wawata wachakurqan, hinaspan sutinwan suticharqan Rubén, isqon kaq killapa chunka tawayoq p'unchayninpi, kinsa semanaq qallariy watapi. [2122 pachamanta].
12 Raquelpa wiksanmi ichaqa wisq'asqaña kasharqan, Señor Diosqa rikurqanmi Leata cheqnisqa kashasqanta, Raquel munakusqantawan.
13 Yapamantan Jacobqa Leaman haykurqan, paytaq wiksallikurqan, Jacobtaq iskay kaq qhari wawata wachakurqan, paytaq Simeón sutiwan suticharqan, chunka kaq killa iskay chunka hukniyoq p'unchaypi, kinsa kaq watapiwan. [2124 pachamanta].
14 Hinaqtinmi Jacobqa Leaman yapamanta haykuspa wiksallikurqan, hinaspan kinsa kaq qhari wawata wachakurqan, paytan suticharqan Leví nispa, kay semanaq soqta kaq wata qallariy killa mosoq killapi. [2127 pachamanta].
15 Hinaqtinmi Jacobqa yapamanta payman haykuspa wiksallikuspa tawa kaq qhari wawata wachakurqan, tawa kaq semanaq ñawpaq watanpi, kinsa kaq killapa chunka phisqayoq p'unchayninpi Judá nispa suticharqan. [2129 pachamanta].
16 Tukuy chaykunarayku Raquel Leata envidiakurqan, mana wachakusqanrayku, Jacobtataq nirqan: 'Wawaykuna qoway', nispa. Jacobtaq niran: '¿Wiksaykiq rurunkunatachu hark'arqayki? ¿Qantachu saqerparirqayki?', nispa.
17 Raquelqa Jacobpaq tawa churikunata Lea wachakusqanta rikuspa, Rubenta, Simeonta, Levíta, Judámanwan, payta niran: 'Sirvientey Bilhaman riy, paytaq wiksallikunqa, wawata wachakuwanqa', nispa. (Hinaspa (payman) kamachin Bilhata warminman qorqan).
18 Hinan Jesusqa payman haykuspa wiksallikuspa huk qhari wawata wachakurqan, soqta kaq killa isqon p'unchaypi, kinsa kaq semanapi soqta kaq watapi Danta suticharqan. [2127 pachamanta].
19 Hinaqtinmi Jacobqa iskay kaq kutipi Bilha llaqtaman rirqan, hinan payqa wiksallikurqan, Jacobtaq huk qhari wawata wachakurqan, Raqueltaq suticharqan Naftali nispa, qanchis kaq killapa phisqa kaq p'unchayninpi tawa kaq semanapi iskay kaq watapi. [2130 pachamanta].
20 Leataq mana wachakuq kashaspa mana wachakusqanta rikuspa, Raquel envidiakurqan, kamachin Zilpatapas Jacobman qoykurqan, wiksallikuspataq huk qhari wawata wachakurqan, Leataq pusaq killa chunka iskayniyoq killapi tawa kaq semanapi kinsa kaq watapi Gad sutiwan suticharqan. [2131 pachamanta].
21 Hinaqtinmi Jesusqa wakmanta payman haykuspa wiksallikuspa iskay kaq qhari wawata wachakurqan, tawa kaq semanapi phisqa kaq watapi chunka hukniyoq killapa iskay kaq p'unchayninpin Leaqa Aser sutiwan suticharqan. [2133 pachamanta].
22 Jacobtaq Leaman haykurqan, paytaq wiksallikurqan, hinaspan huk qhari wawata wachakurqan, hinaspan payta suticharqan Isacarta, phisqa kaq killa tawa kaq p'unchaypi, tawa kaq semanapi tawa kaq watapi,[2132 AM] hinaspataq huk enfermeraman qorqan.
23 Jacobtaq yapamanta payman haykurqan, hinaspan wiksallisqa iskay (wawakunata) wachakurqan, huk qhari wawata huk warmi wawata, churintataq suticharqan Zabulon, ususintataq Dina nispa, qanchis kaq killa qanchis kaq killapi, tawa kaq semana soqta kaq watapi. [2134 pachamanta].
24 Wiraqochataq Raquelta khuyapayakuspa wiksanta kicharirqan, hinan wiksallikuspa huk qhari wawata wachakurqan, tawa kaq killa mosoq killa p'unchaypi, soqta kaq watapi, tawa kaq semanapi, Joseta suticharqan. [2134 pachamanta].
25 Jose nacesqan p'unchaykunapitaq Jacobqa Labánta nirqan: 'Esposaykunata churiykunatawan qoway, taytay Isaacman risaq, wasiytapas ruwanaypaq, nispa. Iskay ususiykikunapaq servisqay watakunatan tukuruni, taytaypa wasinmanñataqmi risaq', nispa.
26 Labantaq Jacobta nirqan: 'Pagoykita chaskispa ñoqawan qhepakuy, ovejaykunatataq wakmanta michiway, pagayniykitapas hap'iy', nispa.
27 Hinaqtinmi paykunapura rimanakurqanku, payman paganapaq, yana, manchayoq, yuraq naceq corderokunata, uñakunatawan paganapta.
28 Llapan ovejakunan imaymana marcasqa q'ewisqa, ch'iqchiyoq, yana yanatawan wachamurqanku, hinaspan wakmanta wachamurqanku kikin corderokunata, llapa ovejakunataq Jacobpa karqanku, mana kaq ovejakunataq Labánpa karqanku.
29 Jacobpa kaqninkunaqa llumpay miraruspanmi torokuna, ovejakuna, asnokuna, camellokuna, sirvientekuna, sirvientakuna ima kapurqan.
30 Hinaqtinmi Labanqa churinkunapiwan Jacobta envidiakurqanku, hinan Labanqa ovejankunata qechupurqan, hinaspan millay yuyaywan qhawarqan.

29 RAKI

1 Raquel Joseta wachakuqtintaq, Labanqa ovejankunata rutuq rirqan. Paymanta kimsa p'unchaw puriyta karunchakusqankurayku.
2 Jacobtaq rikurqan Labanpa ovejankunata rutunanpaq rishaqta, hinan Jacobqa Leata Raqueltawan waqyaspa paykunata nirqan Canaán suyuman paywan kuska hamunankupaq.

3 Paykunamanmi willaran mosqoypi tukuy imata rikusqanmanta, taytanpa wasinman kutipunanpaq tukuy ima nisqantapas, paykunataq nirqanku: ‘Mayman risqaykimanpas qanwanmi risaqku’, nispa.
4 Jacobtaq taytan Isaacpa Diosninta, taytanpa taytan Abrahampa Diosnintawan samincharqan, hinaspan hatarispa warminkunata wawankunatawan sillaykukuspa llapa kaqninkunata hap’ispa mayuta chimpaspa Galaad hallp’aman chayarqan, Jacobtaq imachus munasqanta Labanmanta pakarqan, manataq willarqanchu.
5 Tawa kaq semanaq qanchis kaq watapin Jacobqa Galaad ladoman kutirirqan, iskay chunka hukniyoq killapi. [2135 AM] Labantaq qatiykachaspa Jacobta tarirqan Galaad orqopi kinsa kaq killapi, chunka kinsayoq killapi.
6 Wiraqochataq mana saqerqanchu Jacobta k’irinanta; Tuta musquypi rikhurimusqanrayku. Labantaq Jacobta rimapayarqan.
7 Chunka phisqayoq p’unchaypitaq Jacobqa Labanpaq, llapa paywan hamuqkunapaqwan fiestata ruwarqan, Jacobtaq chay p’unchay Labanman jurarqan, Labanpas Jacobmanpas, manan mayqenninkupas millay yuyaywan Galaad orqota hukninman chimpanankupaq.
8 Hinaspan chaypi huk montónta ruwaran testigo kananpaq. chayraykun chay cheqaspa sutin sutichasqa: ‘Testigokunaq Monton’, kay montón sutiwan.
9 Ichaqa manaraq Galaad hallp'ata Refaim runakunaq hallp'an nispa suticharqanku. Refaim runakunaq hallp'anmi karqan, Refaim runakunataq (chaypi) nacerqanku, hatunkaray runakuna, chunka, isqon, pusaq qanchis metrokama sayayniyoq.
10 Ammón runakunaq hallp'anmantapacha Hermón orqokama, qhapaq suyunkutaq karqan Carnaim, Astarot, Edrei, Misur, Beón ima.
11 Wiraqochataq paykunata ch’usaqyachirqan millay ruwayninkurayku; ancha millay millaymi karqanku, amor runakunataq paykunaq rantinpi tiyarqanku, millay huchasapa, manataqmi kunan p’unchaypi runakuna kanchu llapan huchanku hunt’asqata ruwaq, manañataqmi kay pachapi unay kawsayniyoqchu kanku.
12 Jacobtaq Labanta kacharqan, inti lloqsimuy lado Mesopotamia suyuman, Jacobtaq Galaad suyuman kutipurqan.
13 Hinan isqon kaq killapi, chunka hukniyoq killapi Jaboc mayuta chimparqan. Chay p'unchaymi wawqen Esaú payman asuykuran, paywan allipunakuspataq Seir hallp'aman ripurqan, Jacobtaq karpakunapi tiyarqan.
14 Kay jubileo p’unchaypi phisqa kaq semana qallariy watapitaq Jordán mayuta chimpaspa Jordán mayu chimpapi tiyarqan, hinaspan ovejankunata michirqan montón lamar-qochamanta Betsankama, Dotánkama, Acrabín sach’a-sach’akama.
15 Hinaqtinmi taytan Isaacman kacharqan tukuy ima kaqninkunata, p’achanta, mikhunanta, aychanta, ukyanata, lecheta, mantequillata, quesota, wakin dátilkunatawan.
16 Maman Rebecatapas watapi tawa kutita, killakuna chawpipi, yapuymanta cosechamantawan, tarpuy pachamanta paramanta (tiempo) chawpipi, chiri killamanta primaverakama, Abrahampa torrenman.
17 Isaacqa Juramento Pukyumanta kutimuspa taytan Abrahampa torrenman wichaspa, churin Esaumanta t'aqasqa chaypi tiyasqa.
18 Jacob Mesopotamia llaqtaman ripusqan p’unchaykunapin Esauqa Ismaelpa ususin Mahalat warmiwan casarakurqan, hinaspan taytanpa llapa ovejankunata warminkunatawan huñurqan, hinaspan Seir orqoman rirqan, hinaspan taytanta Isaacta saqerqan Juramento Pukyupi.
19 Isaactaq Juramento Pukyumanta lloqsispa Hebrón orqokunapi tiyaran taytan Abrahampa torrenpi.
20 Chaymantaq Jacobqa sapa kuti taytanman mamanmanpas tukuy apachisqankunata apachimurqan, llapan necesitasqankuman hina, Jacobtataq samincharqanku tukuy sonqonkuwan tukuy almanwan ima.

30 RAKI

1 Soqta kaq semanaq ñawpaq watanpitaq tawa kaq killapi thaklla rirqan Siquem llaqtaq inti lloqsimuy ladonpi Salem llaqtaman.
2 Chaypin Jacobpa ususin Dinata aparqanku, Hamorpa churin Hamorpa churin, Hev runa, chay suyupi kamachikuq, paywan puñuspa qhellicharqan, payqa chunka iskayniyoq watayoq sipaschallaraqmi karqan.
3 Hinan taytanta wawqenkunatawan valekurqan warmiman qosqa kananpaq. Jacobtaq churinkunapiwan Siquem runakunarayku phiñakurqanku. panankuta Dinata qhellichasqankurayku, millay yuyaywan paykunata rimaspa q’otuspa q’otuspa engañarqanku.
4 Simeonwan Levíwantaq qonqayllamanta Siquem llaqtaman hamuspa Siquem llaqtapi llapa runakunata juzgarqanku, chaypi tarisqanku runakunatataq wañuchirqanku, manataqmi huk runallapas chaypi qheparqanchu.
5 Chhaynatataq amaña kunanmantapacha ruwasqachu kachun, Israelpa ususin qhellichasqa kananpaq; Hanaq pachapi juzgasqaña kashan, Israel llaqtata p'enqachisqankurayku Siquemita llapa runakunata espadawan wañuchinankupaq.
6 Wiraqochataq paykunata Jacobpa churinkunaq makinman qorqan, espadawan wañuchinankupaq, paykunaman juzganankupaq, Israelpi manaña chhaynata ruwakunanpaq, Israelpi huk doncella qhellichasqa kananpaq.
7 Israelpi pipas ususinta otaq pananta mana judío runakunaq mirayninmanta kaq qhariman qoyta munaqqa wañunqapunin, rumikunawantaq ch’aqenqaku. Israelta p'enqaypi churasqanrayku; Chay warmitataq ninawan ruphachinqaku, taytanpa wasinpa sutinta p'enqachisqanrayku, Israelmantataq saphichasqa kanqa.
8 Kay pachapi tukuy miray p'unchaykunapiqa ama Israel llaqtapiqa wasanchakuq warmipas nitaq qhelli kaqtapas tarichunchu. Israelqa Wiraqochapaqmi ch'uya, llapa qhellichaq runapas wañunqapunin, rumiwanmi rumiwan ch'aqenqaku.
9 Kay hinatan hanaq pacha tablakunapi qelqasqa kashan Israelpa llapa mirayninkunamanta: Qhellichaqqa wañupunqapunin, rumikunawantaq ch'aqesqa kanqa.
10 Kay Kamachikuy Simipiqa manan p'unchaykuna tukukunchu, nitaq pampachaypas nitaq hucha pampachaypas, aswanqa ususinta qhellichakuq runaqa llapa Israel runakunaq chawpinpin saphichasqa kanqa,

mirayninta Molocman qosqanrayku, mana manchakuspa qhellichananpaq llank'asqanrayku.
11 Qan, Moises, Israelpa mirayninkunata kamachiy, hinaspa paykunata kallpachay, ama ususinkuta mana judío runakunaman qonankupaq, manataq mana judío runakunaq ususintapas churinkupaq hap'inankupaq, Wiraqochaq ñawpaqenpiqa millakuypaqmi kayqa.
12 Chayraykun Kamachikuy Simipi qelqamuykichis Siquemi runakunaq Dina contra llapa ruwasqankuta, Jacobpa churinkunaq nisqankutapas: 'Manan ususiykutaqa qosaqkuchu mana señalasqa runaman, nispa. Chaymi ñoqaykupaqqa k'amiwarqanku', nispa.
13 Israelpaq, kawsaqkunapaq, mana judío runakunaq ususinta hap'iqkunapaqpas k'amiymi. Israelpaqqa qhelli, millaytaqmi.
14 Israel nacionqa manan kay qhelli kaymanta kacharichisqachu kanqa, mana judío runakunaq ususinmanta warmiyoq kaqtin, otaq mayqen ususintapas mana judío runaman qoqtinqa.
15 Muchuymi kanqa muchuy, ñakaytaq ñakay, hinallataq llapan taripaypas, muchuypas, ñakaypas payman chayamunqa, sichus kayta ruwanqa, otaq ñawinta pakanqa qhelli ruwaqkunamanta, otaq Wiraqochaq ch'uya cheqasninta qhellichaqkunamanta, otaq ch'uya sutinta qhellichaqkunamanta, (chay hinaqa) llapan llaqtan juzgasqa kanqa tukuy qhelli kayninmanta, qhellichasqa kayninmantawan qari.
16 Manataqmi runakunata respetanqakuchu [nitaq runakunatapas qhawarinqakuchu], manataqmi makinmanta chaskinqakuchu rurukunata, sacrificiokunata, ruphachina sacrificiokunata, wirakunatapas, nitaq misk'i q'apaytapas chaskinqakuchu, chhaynapin Israelpi sapanka qhari otaq warmi ch'uya cheqaspi qhellichakunqa.
17 Chayraykun kamachirqayki: 'Israelkunaman kay willakuyta testigo: qhaway Siquemita runakunaq churinkunaq makinpi imayna kasqankuta, Jacobpa iskay churinkunaq makinman entregasqa kasqankuta, ñak'arichisqa kasqankutataq wañuchirqanku, chanin kanankupaqtaq paykunaman qelqasqa kashan.
18 Levipa mirayninmi sacerdote kanankupaq, Leví runakuna kanankupaqpas akllasqa karqanku, paykunapas ñoqayku hina Señor Diospa ñawpaqenpi servinankupaq, Levipas churinkunapiwan wiñaypaq saminchasqa kanankupaq. Israelpa contranpi llapa hatariq runakunata chanin-kayta, juzgayta, vengakuyta ima ruwananpaqmi tukuy sonqowan munarqan.
19 Chay hinapin hanaq pacha tablakunapi qelqarqanku llapa runakunaq Diosninpa ñawpaqenpi saminchaykunata chanin-kaytawan.
20 Yuyarinchistaqmi chay runaq kawsasqan pachapi, watapi tukuy tiempopi, hunt'asqan chanin-kayta; waranqa miraykama chayta qelqanqaku, paymanpas qhepanmanta mirayninkunamanpas chayamunqa, hanaq pacha tablakunapitaq qelqasqa kashan amigon chanin runa hina.
21 Tukuy kay willakuytan qanpaq qelqarqani, kamachirqanitaqmi Israelpa mirayninkunaman ninaykichispaq, ama huchallikunankupaq, nitaq kamachikuykunata p'akinankupaq, nitaq paykunapaq churasqa rimanakuytapas p'akinankupaq, (aswanqa) chayta hunt'anankupaq, amigokuna hina qelqasqa kanankupaqwan.
22 Ichaqa huchallikuspanku tukuy imapi qhelli ruwaykunata ruwaqtinkuqa, hanaq pacha tablakunapin qelqasqa kanqaku awqan kasqankuta, hinan wañusqa kanqaku, ch'usaqyachisqa kanankupaq, kay pachamanta saphichasqa kanankupaqwan.
23 Jacobpa churinkuna Siquemta wañuchisqanku p'unchaypin hanaq pachapi allinpaq qhawarisqa qelqapi qelqasqa karqan, huchasapakunata chaninta, chanin kaqkunata, vengakusqankumantawan, chay qelqaqa saminchananpaqmi qelqasqa karqan.
24 Siquempa wasinmanta ñañan Dinata horqomuspankutaq Siquem llaqtapi llapa kaqkunata, ovejakunata, toronkuta, asnonkuta, llapa qhapaqninkuta, llapa ovejankunatapas aparqanku, hinaspan llapankuta aparqanku taytanku Jacobman.
25 Hinaqtinmi Jesusqa paykunata k'amiran, chay llaqtapi tiyaqkunata, Canaán runakunata, Ferez runakunatawan manchakusqanrayku.
26 Siquem muyuriq llaqtakunapitaq Señor Diosta mancharikurqanku, manataqmi Jacobpa churinkunata qatipanankupaq hatarirqankuchu. manchakuymi paykunaman urmaykusqa.

31 RAKI

1 Mosoq killa p'unchaypitaq Jacobqa wasinpi llapa runakunata rimapayarqan. nispanku: 'Ch'uyanchakuychis, p'achaykichistapas cambiaychis, sayarispataq Betel llaqtaman risun, chaypin prometerqani wawqey Esaumanta ayqekusqay p'unchaypi, paymi ñoqawan kashaspa thak kay hallp'aman pusawarqan, qankuna ukhupi kaq wak llaqtayoq dioskunatataq wikch'upurqankichis', nispa.
2 Hinaqtinmi mana reqsisqa dioskunata, ninrinkupi kaq dioskunata, kunkankupi kaq idolokunatapas saqepurqanku, Raquel taytan Labanmanta suwasqan idolokunatapas, Jacobman llapanta qorqan. Hinaspan chaykunata ruphachispa p'akispa ch'usaqyachirqan, Siquem hallp'api encina sach'a ukhupi pakarqan.
3 Qanchis kaq killa mosoq killapin Betel llaqtaman rirqan. Puñusqan cheqaspin huk altarta sayarichirqan, chaypin huk pilarta sayarichirqan, hinaspan taytan Isaacman willarqan sacrificiota haywananpaq, maman Rebecamanwan hamunanpaq.
4 Isaactaq niran: 'Churiy Jacob hamuchun, manaraq wañushaspa payta rikusaq', nispa.
5 Jacobtaq taytan Isaacman, mamanta Rebecamanwan rirqan, taytan Abrahampa wasinman, iskay churinkunatawan pusaspa, Levíta, Judatawan, chaymantataq taytan Isaacman, mamanta Rebecamanwan rirqa.
6 Rebecataq torremanta ñawpaqman lloqsimurqan Jacobta much'aykuspa abrazananpaq. Espiritunqa kawsarirqanmi: 'Qhawariy, churiyki Jacob hamurqan', nispa. hinaspan much'aykurqan.
7 Chay warmiqa iskaynin churinkunata rikuspa, paykunata reqsispa niran: '¿Wawaychu, ¿kaychu churiykikuna?', nispa. hinaspan paykunata abrazaykuspa much'aykurqan, samincharqantaq: 'Qankunawanmi Abrahampa miraynin allin reqsisqa kanqa, kay pachapitaq saminchasqa kankichis', nispa.

8 Jacobtaq taytan Isaacman haykurqan, chaypi puñusqan cuartoman, iskaynin churinkunapas paywan kasharqanku, hinaspan taytanpa makinta hap'ispa k'umuykukuspa much'aykurqan, Isaactaq churin Jacobpa kunkanman k'askakuspa kunkanpi waqarqan.
9 Tutayaqmi Isaacpa ñawinmanta lloqsipurqan, hinan Jacobpa ishkay churinkunata, Levíta, Judatawan rikuspa niran: '¿Kay churiykikunachu, waway? paykunapas qan hinan kanku', nispa.
10 Hinaspan payta nirqan cheqaqtapuni churinkuna kasqankuta: 'Cheqaqtapunin repararqanki cheqaqtapuni churinkuna kasqankuta', nispa.
11 Paykunaman asuykuspankutaq, kutirispa much'aykuspa iskayninkuta abrazaykurqan.
12 Profecía espiritun siminman haykurqan, hinaspan Levita paña makinmanta hap'irqan Judá llaqtatataq lloq'e makinmanta.
13 Ñawpaqtaqa Leviman kutirispa, ñawpaqta saminchayta qallarirqan, hinaspan payta nirqan: Llapallanpa Diosnin, tukuy pachaq Señornin, qanta wawaykikunatapas tukuy pachakunapi saminchasunki.
14 Wiraqocha qanman, mirayniykimanwan hatun kayta, hatun k'anchaytawan qosunki, hinaspataq qantapas mirayniykitapas, llapan aychamanta, payman asuykuchichun santuarionpi servinaykichispaq, qayllapi angelkuna hina, ch'uya runakuna hinawan. .
15 Paykunan kanqaku juezkuna, umallikuna, Jacobpa mirayninkunaq umallinkuna ima. Paykunaqa chanin kaypin Wiraqochaq siminta rimanqaku, Chanin kaypitaq llapan taripayninkunata juzganqaku. Hinaspan Jacobman willanqaku ñanniykunata Israelmanpas ñanniykunata. Wiraqochaq saminchayninmi siminkupi qosqa kanqa Munasqa runakunaq llapa muhunta saminchanankupaq.
16 Mamaykiqa Leví sutiwanmi sutichasunki, chanintan sutichasunki. Wiraqochawan hukllachasqa kanki, Jacobpa llapa churinkunaq compañerontaq kanki; Mesanqa qanpa kachun, Qanpas churiykikunapas chaymanta mikhunkichis; Mesaykipas tukuy miraykama hunt'a kachun, Mikhuyniykipas ama wiñay-wiñaypaq pisiyachun.
17 Llapa cheqnisuqniykikuna ñawpaqeykipi urmaykuchunku, llapa awqaykikuna saphichasqa kachunku, chinkapuchunku. Saminchasqa kachun saminchasuqniyki, ñakasqa kachun llapa ñakaq suyukunapas', nispa.
18 Hinaspan Judá llaqtata nirqan: 'Señor Dios kallpata atiytawan qosunki llapa cheqnikuqniykikunata saruykunaykipaq; Jacobpa churinkunapa kamachiqninmi kanki. Sutiykipas, churiykikunapa sutinpas lloqsimuspa tukuy hallp'akunata, suyukunata purichun. Hinaptinmi mana judío runakunaqa uyaykipi mancharikunqaku, Llapan nacionkunapas khatatatanqaku.
19 Qanpin Jacobpa yanapaynin kanqa, Israel runakunaq qespichisqan qanpin tarikunqa.
20 Chanin kasqaykimanta hatunchasqa tronopi tiyaspaykiqa, ancha munakusqaykipa mirayninkunapaqmi hatun thak kay kanqa. Saminchasqa kachun saminchasuqniyki, Llapa cheqnikuqniykikuna, ñak'arichiqniykikuna, ñakaqniykikunapas saphichasqa kanqaku, kay pachamantataq ch'usaqyachisqa kanqaku, ñakasqataqmi kanqaku', nispa.
21 Kutirispataq hukmanta much'aykurqan, abrazaykuspataq anchata kusikurqan. Churin Jacobpa churinkunata cheqaqta rikusqanrayku.
22 Chakinpa chawpinmanta lloqsispataq k'umuykukuspa k'umuykukurqan, hinaspan paykunata saminchaspa taytan Isaacwan chay tuta samarqan, kusisqataq mikhurqanku ukyarqanku ima.
23 Jacobpa iskaynin churinkunatan puñuchirqan, hukninta paña ladonpi huknintataq lloq'e ladonpi, chaymi chaninpaq qhawarisqa karqan.
24 Jacobtaq tutapi tukuy imata taytanman willarqan, Señor Diospa khuyapayakuyninta, tukuy ñanninkunapi allinyachisqanmanta, tukuy mana allinkunamantapas hark'asqanmantawan.
25 Isaactaq taytan Abrahanpa Diosninta saminchargan, payqa manan kamachin Isaacpa churinkunamanta khuyapayakuyninta chanin kaynintapas saqerqanchu.
26 Tutamantan Jacobqa taytan Isaacman willarqan Señorman promesa ruwasqanmanta, rikusqan rikusqanmantawan, altarta hatarichisqanmantawan, prometesqanman hina Señor Diospa ñawpaqenpi sacrificiota haywananpaq tukuy imapas listoña kashasqanmantawan, asnoman sillachinanpaq hamusqanmantawan.
27 Isaactaq churin Jacobta nirqan: 'Manan qanwan riyta atiymanchu. Ñoqaqa machuñan kani, manataqmi ñanta aguantayta atiymanchu, waway, thak-kaypi riy. kunan p'unchay pachak soqta chunka phisqayoq watayoqmi kani; Manañan puriyta atiymanñachu; mamaykita (asnoman) churay hinaspa kachariy qanwan rinanpaq.
28 Yachanin, churiy, ñoqarayku hamusqaykita, kunan p'unchay saminchasqa kachun kawsashaqta rikuwasqaykimanta, ñoqapas qantapas rikurayki, churiy.
29 Allinta kawsaspa prometekusqaykiman hina hunt'awaq; prometekusqaykitapas ama saqeychu; prometesqa kasqaykimantan cuentata qosqa kanki; kunanqa usqhaylla hunt'ay, tukuy imata ruwaq, payman prometesqaykiman kusikuchun', nispa.
30 Hinaspan Rebecata nirqan: 'Wawayki Jacobwan kuska riy', nispa. Rebecataq churin Jacobwan kuska rirqan, Deborataq paywan kuska Betel llaqtaman rirqanku.
31 Jacobtaq yuyarirqan taytanpa iskay churinkunata Levíta Judátapas saminchasqanmanta, hinaspan kusikuspa ñawpaq taytankunaq Diosninta saminchargan.
32 Hinaspan nirqan: 'Kunanqa yachanin wiñaypaq suyakuyniyoq kasqayta, wawaykunapas llapanpa Diosninpa ñawpaqenpi', nispa. chhaynataq iskayninmanta ordenasqa kashan; hanaq pacha tablakunapitaq paykunaman wiñaypaq testigo hina qelqanku imaynatas Isaac paykunata saminchargan chayta.

32 RAKI

1 Chay tutan Betelpi tiyaran, Levitaq musqukuran Ancha Hatun Diospa sacerdote kananpaq churasqankuta, paytapas churinkunapiwan wiñaypaq. Puñusqanmanta rikch'arispantaq Wiraqochata saminchargan.
2 Jacobtaq tutamantanta hatarirqan, kay killa chunka tawayoq p'unchaypi, paywan kuska hamuqkunamanta huk diezmota qorqan, runakunamanta, uywakunamantawan,

qorimanta, sapa mankamanta, p’achamantawan, ari, llapanmanta diezmota qorqan.
3 Chay p'unchaykunapin Raquel churin Benjamínwan wiksallikurqan. Jacobtaq churinkunata yuparqan, hinan Leviqa Señor Diospa makinman urmaykurqan, taytantaq sacerdote p'achawan p'achachispa makinta hunt'aykurqan.
4 Kay killa chunka phisqayoq p’unchaypin altarman apamurqan wakakuna ukhumanta chunka tawayoq torokunata, iskay chunka pusaqniyoq carnerokunata, tawa chunka isqonniyoq ovejakunata, qanchis corderokunata, iskay chunka hukniyoq cabrakunatawan, sacrificio altarpi ruphachina sacrificiota hina.
5 Kayqa karqan ofrendan, chunkamanta hukninta qonanpaq promesa ruwasqanman hina, ruru sacrificiokunawan, ukyana sacrificiokunawan ima.
6 Nina ruparuqtintaq, nina patapi inciensota ruphachirqan, gracias ofrendapaqtaq iskay torokunata, tawa carnerokunata, tawa ovejakunata, tawa cabrakunata, huk watayoq iskay ovejakunata, iskay cabritokunatawan. chhaynataq sapa p’unchay qanchis p’unchay ruwaran.
7 Paypas llapa churinkunapiwan runankunapiwanmi qanchis p’unchay kusisqa chaypi mikhusharqanku, Señor Diostapas saminchasharqanku, graciasta qosharqanku ima, paymi tukuy ñak’ariyninmanta qespichirqan, promesantapas qorqan.
8 Llapan ch’uya uywakunatan diezmota qorqan, ruphachina sacrificiotataq haywarirqan, qhelli uywakunatan ichaqa churin Leviman qorqan (mana), hinaspan llapa runakunaq almanta qorqan.
9 Levitaq Betelpi sacerdote kapurqan taytan Jacobpa ñawpaqenpi chunka wawqenkunamanta aswan allinpaq, chaypitaq sacerdote karqan, Jacobtaq promesanta ruwarqan, chhaynapin diezmota Señorman yapamanta diezmota qorqan, ch'uyancharqantaq, ch'uyancharqantaq.
10 Kayraykutaq hanaq pacha tablakunapi ordenasqa kashan, diezmota yapamanta diezmota qonankupaq kamachikuy hina, watanmanta wata Wiraqochaq ñawpaqenpi mikhunankupaq, sutin tiyananpaq akllasqa kasqan cheqaspi, kay kamachikuymanpas manan hayk’aqpas p’unchaykuna tukukuy kanchu wiñaypaq.
11 Kay ordenanzaqa qelqasqa kashan, ajllasqa kasqan cheqaspi, Wiraqochaq ñawpaqenpi iskay kaq diezmota mikhuspa, watanmanta wata hunt’akunanpaq, manataqmi imapas chaymantaqa qhepanqachu kay watamanta qhepa watakama.
12 Watapi muhutaqa watapi muhu huñuna p'unchawkama mikhunqaku, vinotataq vino p'unchawkama, aceitetataq pachan p'unchawkama.
13 Llapan puchuqpas machuyasqapas qhelli hina qhawarisqa kachun, ninawan ruphachisqa kachun, qhelli kasqanrayku.
14 Chhaynataq santuariopi kuska mikhuchunku, amataq machuyananta saqechunku.
15 Torokunamanta ovejakunamantapas llapa diezmokunatan Wiraqochapaq ch'uya kanqa, sacerdotenpataqmi kanqa, chaytan sapa wata ñawpaqenpi mikhunqaku. imaraykuchus chhaynatan ordenasqa, grabasqataq hanaq pacha tablakunapi diezmomanta.
16 Qhepan tutataq, kay killapa iskay chunka iskayniyoq p’unchayninpi, Jacob yuyaykurqan chay cheqasta hatarichinanpaq, patiotataq perqawan muyurinanpaq, ch’uyanchananpaq, ch’uyanchananpaqwan wiñaypaq, pay kikinpaq wawankunapaqwan.
17 Hinan Señor Diosqa tuta payman rikhurimuspa samincharqan, hinaspan nirqan: ‘Manan Jacob sutiykichu kanqa, Israel sutiwanmi sutichasunkiku’, nispa.
18 Paytataq yapamanta nirqan: ‘Ñoqan kani Wiraqocha hanaq pachata kay pachata kamaq, mirachisqaykin, llumpaytataqmi mirachisqayki, reykunapas qanmantan lloqsimunqaku, maymanpas runakunaq churinkunaq chaki sarusqantataq juzganqaku, nispa.
19 Mirayniykimanmi qosaq hanaq pachaq uranpi kaq hallp’ata, paykunan llapa nacionkunata munasqankuman hina juzganqaku, chay qhepamantaq lliw hallp’ata hap’ikapunqaku, wiñaypaqtaq herenciata chaskinqaku’, nispa.
20 Hinaqtinmi Jesusqa paywan rimayta tukuran, paymantataq wichariran. Jacobtaq hanaq pachaman wichanankama qhawarqan.
21 Hinaqtinmi Jesusqa tutamanta rijurispa, hanaq pachamanta huk angel uraykamushaqta, qanchis tablakunata hap’ispa, Jacobman qorqan, hinaspan chaykunata leespa yacharqan chaypi qelqasqakunata, chaykunan paymanwan churinkunamanwan tukuy tiempopi pasananta.
22 Hinaqtinmi chay tablakunapi llapa qelqasqakunata rikuchispa nirqan: ‘Ama kay cheqastaqa hatarichiychu, amataq wiñaypaq ch’uya cheqasman tukuchiychu, amataq kaypi tiyaychu. imaraykuchus manan kaychu chay lugarqa. Taytayki Abrahanpa wasinman rispa taytayki Isaacwan kuska tiyay taytayki wañukunankama.
23 Egipto nacionpin thak-kaypi wañunki, kay hallp'apin Abrahamwan Isaacwan kuska ñawpaq taytaykikunaq aya p'ampananpi p'ampasqa kanki.
24 Ama manchakuychu, rikusqaykiman hina, leesqaykiman hina, kay hinan kanqa; hinaspa tukuy imata qawasqaykiman hina hinaspa leesqaykiman hina qillqay’, nispa.
25 Hinan Jacobqa nirqan: ‘Señor, ¿imaynataq yuyariyman llapa leesqayta rikusqaytawan? ‘Hinaspataq payta nirqan: ‘Tukuy imatan yuyarichisqayki’, nispa.
26 Hinaqtinmi Jesusqa paymanta lloqsispa, puñusqanmanta rikch’arispa, tukuy leesqankunata, rikusqantawan yuyarispa, llapa leesqankunata, rikusqan simikunatawan qelqarqan.
27 Chaypin huk p’unchaytawan fiestata ruwarqan, chaypin ñawpaq p’unchaykunapi sacrificiota haywasqanman hina sacrificiota haywarqan, suticharqantaq ‘Yapay’, kunan p’unchay yapakusqanrayku, ñawpaq p’unchaykunatapas ‘Fiesta’ nispa suticharqan.
28 Chhaynataq sut’inchasqa karqan, hanaq pacha tablakunapitaq qelqasqa kashan, chayraykun payman rikuchikurqan chayta raymichananpaq, qanchis p’unchay raymiman yapananpaqwan.
29 Chaytaqa suticharqanku ‘Yapakuy’, fiesta p’unchaykuna ukhupi qelqasqa kasqanrayku, watapi hayk’a p’unchaykuna kasqanman hina.
30 Kay killa iskay chunka kinsayoq p’unchaypi tutamantan Debora Rebeca ñuñuq warmin wañupurqan, hinan llaqta ukhupi p’amparqanku mayu patapi encina sach’a uranpi, hinaspan kay cheqasta suticharqan: ‘Debora mayu’, encina sach’atataq suticharqan: ‘Debora waqasqan encina’ nispa.

31 Rebecataq wasinman kutipurqan taytan Isaacman, Jacobtaq carnerokunata, ovejakunata, cabrakunatawan kacharqan, taytanpa munasqanman hina mikhunata wakichinanpaq.
32 Kabratan hallp'aman chayanankama mamanpa qhepanta rirqan, chaypitaq tiyarqan.
33 Raqueltaq tutapi huk qhari wawata wachakurqan, hinaspan suticharqan ‘Llakikuyniypa Churin’ nispa. Wachakuspanmi ñakarirqa, taytanmi ichaqa Benjamín sutiwan suticharqa, pusaq kaq killapa chunka hukniyuq punchawninpi, soqta kaq semanapa punta kaq punchawninpi. [2143 pachamanta].
34 Raqueltaq chaypi wañupurqan, chaymi p'ampasqa karqan Efrat hallp'api, Belén llaqtapi, Jacobtaq Raquelpa aya p'ampanan patapi, sepulturanpa hawanpi ñanpi huk pilarta ruwarqan.

33 RAKI

1 Jacobtaq rispa Magdaladraef llaqtaq uray ladonpi tiyaran. Chunka kaq killa mosoq killa p'unchaypin taytan Isaacman rirqan warmin Leawan.
2 Rubenmi rikuran Raquelpa sirvienta Bilhata, taytanpa concubin, pakallapi unuwan bañakushaqta, hinan payqa munakuran.
3 Tuta pakakuspataq Bilhaq wasinman haykuspa wasinpi camapi sapallan puñushaqta tarirqan.
4 Hinaqtinmi Jesusqa paywan puñuykuspa, rikch’arispa rikurqan, Rubentaq camapi puñushaqta rikurqan, p’achanpa patanta kichaspa hap’ispa, qaparispa, repararqan Ruben kashasqanmanta.
5 Hinaqtinmi warmiqa p’enqakuspa paymanta makinta kacharipurqan, hinan payqa ayqekurqan.
6 Hinaqtinmi Jesusqa sinchita waqaran, manataqmi pimanpas willaranchu.
7 Jacob kutimuspa maskhaqtintaq payta nirqan: ‘Manan qanpaqqa ch’uyachu kani, qanmantaqa qhellichasqañan kani, nispa. Rubenmi qhellichawarqan, tutataq ñoqawan puñurqan, puñusharqanitaqmi, manataqmi repararqanichu p'achayta kicharikuspa ñoqawan puñunankama’, nispa.
8 Hinaqtinmi Jacobqa sinchita phiñakurqan Rubenwan, Bilhawan puñusqanrayku, taytanpa p'achantapas kicharikusqanrayku.
9 Jacobtaq manaña asuykamurqanchu Ruben qhellichasqanrayku. Pipas taytanpa p'achanta qataykuqqa llumpay millaymi, Señor Diospa ñawpaqenpi millakuypaq kasqanrayku.
10 Chayraykun hanaq pacha tablakunapi qelqasqa kashan, ordenasqataqmi kashan, qariqa ama taytanpa warminwan puñunanta, manataq taytanpa p'achanta p'achachinanchu, kayqa qhelli, taytanpa warminwan puñuq runapas, warmipas, kay pachapi qhelli ruwaykunata ruwasqankurayku.
11 Diosninchispa ñawpaqenpiqa manan ima qhellipas kanqachu, pay kikinpaq akllakusqan suyupiqa.
12 Yapamantataq, iskay kaq kutipi qelqasqa kashan: ‘Ñakasqa kachun taytanpa warminwan puñuqqa, taytanpa p’enqayninta sut’inchasqanrayku’; Señor Diospa llapa ch'uya runakunantaq nirqanku: ‘Chayna kachun; chhayna kachun’, nispa.
13 Moises, Israel runakunata kamachiy kay simita hunt'anankupaq. imaraykuchus (implican) wañuy muchuchiy; manataqmi qhellichu, manataqmi kanchu wiñaypaq hucha pampachay kay ruwaq runata pampachanapaq, ichaqa wañuchisqa, wañuchisqa, rumiwan ch’aqesqa, Diosninchis runakunaq chawpinmantataq saphichasqa kanan.
14 Israelpiqa manan pipas chhaynata ruwaqqa kay pachapi huk p’unchayllapas kawsananchu, millay millay qhelli kasqanrayku.
15 Ama ninkumanchu: Rubenmanmi kawsayta pampachayta qorqanku taytanpa concubinwan puñusqan qhepaman, qosayoqña kashaspapas, qosan Jacobpas kawsasharqanraqmi.
16 Chay pachakamaqa manan rikuchisqachu karqan kamachikuy simipas, taripaypas, kamachikuy simipas llapanpaq hunt’asqa kayninpi, aswanpas p’unchayniykikunapin (rikuchikusqa) pachakunaq, p’unchaykunaq kamachikuynin hina, wiñay miraykunapaqtaq wiñaypaq kamachikuy simi hina.
17 Kay Kamachikuy Simipaqqa manan p'unchaykuna tukukunchu, manataqmi hucha pampachaypas kanchu, aswanpas iskayninkun llaqta ukhupi saphichasqa kananku.
18 Qan, Moises, Israelpaq qelqay (chayta) chayta hunt’anankupaq, kay simikunaman hina ruwanankupaq, manataq wañuyman huchallikunankupaq; Señor Diosninchismi juez, payqa manan runakunata respetanchu, manataqmi regalokunatapas chaskinchu.
19 Kay rimanakuy simikunatataq paykunaman willay, uyarinankupaq, kasukunankupaqpas, hinallataq paykunamanta cuidasqa kanankupaq, manataq hallp’amanta thunisqa, saphichasqa ima kanankupaq; Diosninchispa ñawpaqenpi kay pachapi ruwaqkunaqa qhelli, millay, qhelli, qhelli, qhelli ruwaymi.
20 Kay pachapi qhelli hucha ruwasqankumanta aswan hatun huchaqa manan kanchu; Israel nacionqa Señor Diosninpaq ch’uya llaqtan, herenciayoq llaqtataqmi, sacerdote hina, reypa llaqtan, (Paypa) kaqninpaqpas; Ch'uya nacionpa chawpinpiqa manan chhayna qhellikunaqa rikhurinqachu.
21 Kay soqta kaq semanapi kinsa kaq watapi [2145 AM] Jacobqa llapa churinkunapiwan rirqanku, hinaspan Abrahampa wasinpi tiyarqanku, taytan Isaacpa maman Rebecaq qayllanpi.
22 Jacobpa churinkunaq sutinmi karqan: Piwi churin Ruben, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulon, Leapa churinkuna. Raquelpa churinkunam karqa José hinaspa Benjamín. Bilhapa churinkunam karqa Dan hinaspa Neftalí. Zilpapa churinkunam karqa Gad hinaspa Aser. Jacobpa sapallan ususin Leapa ususin Dinataq.
23 Hinaspan paykunaqa Isaacman Rebecamanwan k’umuykukurqanku, paykunata rikuspataq Jacobta llapa churinkunatawan samincharqanku, Isaactaq anchata kusikurqan, sullk’a churin Jacobpa churinkunata rikuspa, paykunata saminchasqanrayku.

34 RAKI

1 Kay tawa chunka tawayoq jubileo killapa soqta kaq watapin Jacobqa churinkunata kacharqan ovejankuta

michinankupaq, kamachinkunatapas paykunawan kuska Siquem pastokunaman.
2 Amor runakunaq qanchis reyninkunan paykuna contra huñunakurqanku, sach'a-sach'a ukhupi pakakuspa paykunata wañuchinankupaq, uywankutapas hap'inankupaq.
3 Jacobpas Levípas, Judápas, Josepas taytanku Isaacwan kuska wasipi kasharqanku. Espiritunqa llakisqa kasqanraykun mana saqerpariyta atirqankuchu, Benjamintaq sullk'a kasharqan, chayraykutaq taytanwan qhepakurqan.
4 Hinan hamurqanku Tafu llaqtaq reyninkuna, Aresa llaqtaq reyninkuna, Seragán llaqtaq reyninkunapas, Selo llaqtaq reyninkunapas, Gaas llaqtaq reyninkunapas, Betorón llaqtaq reyninkunapas, Maanisakir llaqtaq reyninkunapas, Canaán suyupi sach'a-sach'akunapi tiyaqkunapas.
5 Hinaspan Jacobman willarqanku: 'Qhawariy, amor runakunaq reyninkunan churiykikunata muyuykuspanku uywankutapas suwarunku', nispa.
6 Wasinmanta hatarispa, kinsa churinkunawan, taytanpa llapa kamachinkunawan, kikin kamachinkunawan ima, espadakunata apaspa soqta waranqa runakunawan paykuna contra rirqanku.
7 Siquem pastokunapitaq wañuchirqan, ayqeqkunatataq qatiykacharqan, espadawantaq wañuchirqan, 'Aresata, Tafuta, Sareganta, Selota, 'Amanisakirta, Ga[ga]'astawan wañuchirqan, hinaspan uywankunata kutichipurqan.
8 Paykunata atipaspataq paykunaman impuesto paganankupaq churarqan, allpankumanta phisqa ruru rurukunata, hinaspan Robel llaqtata Tamnatares llaqtata hatarichirqan.
9 Paykunawan thak-kaypi kutispa paykunawan allipunakurqan, paykunataq kamachinkuna kapurqanku, churinkunapiwan Egiptoman uraykamunanku p'unchaykama.
10 Kay semanaq qanchis kaq watapin [2149 AM] Joseta kacharqan wawqenkunaq allin kawsayninmanta yachananpaq wasinmanta Siquem hallp'aman, hinaspan paykunata tarirqan Dotan hallp'api.
11 Paykunata q'otuspanku wañuchinankupaq rimanakurqanku, ichaqa huk yuyayninkuta cambiaspa Ismaelmanta qhatuqkunaman venderqanku, hinaspan Egiptoman uraykachirqanku, hinaspan venderqanku Potifarman, payqa Faraonpa eunuconmi karqan, payqa wayk'uq umalliqmi karqan, Elew llaqtapi sacerdote.
12 Jacobpa churinkunan huk cabritota wañuchispa Josepa p'achanta yawarman challpurqanku, qanchis kaq killapa chunka kaq p'unchayninpitaq taytanku Jacobman apachirqanku.
13 Chay tutantinmi llakikurqan, ch'isiyaq apamusqankurayku, wañusqanmanta llakikuspataq fiebrewan hap'ichikurqan, hinaspan nirqan: 'Millay animalmi Joseta mikhurqan', nispa. Chay p'unchaytaq wasinpi llapa runakuna [paywan kuska waqarqanku, paykunataq] chay p'unchayntin paywan llakisqa, llakisqa ima kasharqanku.
14 Hinan churinkuna ususinwan hatarirqanku consuelanankupaq, ichaqa manan munarqanchu churinrayku consuelota.
15 Chay p'unchaymi Bilhaqa Joseq wañupusqanta uyarirqan, hinan paymanta llakikuspa wañupurqan, Qafratef llaqtapi tiyashaspa, ususin Dinapas wañupurqan Jose wañupusqan qhepaman.
16 Huk killallapin Israel nacionman kinsa llakikuna hamurqan. Hinan Raquelpa sepulturanpa chimpanpi Bilhata p'amparqanku, Dinatapas. ususinta, chaypi p'amparqanku.
17 Huk watataq Josemanta waqarqan, manataqmi saqerqanchu, 'wawaymanta llakikuspa aya p'ampanaman uraykamusaq', nispa.
18 Chayraykun Israelpa mirayninkunapaq ordenasqa kashan qanchis kaq killapa chunka kaq p'unchayninpi ñak'arichinankupaq -Josemanta waqachiq willakuy taytan Jacobman hamusqan p'unchaypi- qanchis kaq killapa chunka kaq p'unchayninpi huk cabrawan huchankumanta huchankumanta huchankumanta pampachanankupaq; churin Josemanta taytankuq munakuyninta llakichisqankurayku.
19 Kunan p'unchaytaq churasqa kashan huchankumanta, llapan huchallikusqankumanta, llapan pantasqankumantawan llakikunankupaq, chay p'unchaypi huk kutita watapi ch'uyanchakunankupaq.
20 Jose wañupuqtintaq Jacobpa churinkuna casarakurqanku. Rubenpa warminpa sutinmi 'Ada; Simeonpa warminpa sutinmi Canaán llaqtamanta 'Adlba'a. Levipa warminpa sutinmi Melca, Arampa ususinkunamanta, Tarepa mirayninkunamanta. Judápa warminpa sutinmi karqa Canaán llaqtayuq Betasuel. Isacarpa warminpa sutinmi karqan Hezaqa, Zabulonpa warminpa sutintaq Ni'iman. Danpa warminpa sutinmi karqan 'Egla; Neftalípa warminpa sutinmi karqan Mesopotamia llaqtamanta Rasu'u. Gadpa warminpa sutintaq Maka. Aserpa warminpa sutintaq 'Ijona; Josepa warminpa sutinmi karqan Egipto nacionmanta Asenat. Benjaminpa warminpa sutintaq, 'Ijasaka'.
21 Simeontaq yuyayman kutirikuspa Mesopotamiamanta iskay kaq warmita wawqenkuna kananpaq casarakurqan.

35 RAKI

1 Tawa chunka phisqayoq jubileo p'unchaypa ñawpaq kaq watapin Rebecaqa churin Jacobta waqyaspa taytanmanta wawqenmantawan kamachirqan tukuy kawsasqan p'unchaykunapi paykunata yupaychananpaq.
2 Jacobtaq niran: 'Ñoqaqa kamachiwasqaykiman hinan tukuy imata ruwasaq; Kaymi noqapaq hatunchay, hatun kay, hinallataq Wiraqochaq ñawpaqenpi chanin kay kanqa, paykunata hatunchanaypaq.
3 Qanpas mamay, yachankin nacesqaymanta kunankama, llapan ruwasqaykunata, llapan sonqoypi kaqkunatapas, llapanmanta allinta yuyaykusqayta.
4 Hinaspa, ¿imaynataq kay kamachiwasqaykitaqa mana ruwaymanchu, taytayta wawqeytapas hatunchanaypaq!
5 Mamay, willaway ima qhelli ruwaykunatachus ñoqapi rikuwarqanki, ñoqataq chaymanta t'aqakusaq, khuyapayakuwanqan', nispa.
6 Hinan payta nirqan: 'Waway, manan tukuy p'unchayniypi rikurqanichu qhelli ruwaykunata, aswanpas (sapallan) chanin ruwaykunata', nispa. Chaywanpas cheqaqta willasqayki, churiy: kunan wata wañusaq, kay watataq kawsayniypi mana kawsasaqchu; Wañusqay p'unchaytan mosqoypi rikurqani pachak phisqa chunka

phisqayoq watamanta aswanta mana kawsanayta, kawsanay p'unchaykunatan hunt'arqani, nispa.
7 Jacobtaq mamanpa nisqanwan asikuran. maman wañunanta nisqanrayku; kallpanta hap'ispataq paypa chimpanpi tiyasharqan, manataqmi kallpanpi pisi kallpachu karqan; Yaykuspan lloqsispa rikurqan, kirunkunapas sinchi kallpayoqmi kasharqan, manataqmi ima onqoypas llamiykusqachu kawsasqan p'unchaykunapi.
8 Jacobtaq payta nirqan: 'Mamay, saminchasqan kani, p'unchayniy kawsayniyki p'unchaykunaman qayllaykamuqtin, kallpaypas kallpayki hina ñoqawan qhepakuqtin, manataq wañunkichu, wañusqaykimanta yanqallamanta asikuwasqaykirayku', nispa.
9 Hinan Isaacman haykuspa nirqan: 'Hukllatan mañakuyki: Esauta jurachiy Jacobta ama k'irinanpaq, amataq cheqnikuspa qatipananpaqpas, nispa. Qanmi yachanki Esaupa yuyaykusqankunata wayna-sipas kashasqanmantapacha qhelli kashasqanmanta, manataqmi paypi allinkachu kan. Wañusqayki qhepamanmi wañuchiyta munan, nispa.
10 Qanmi yachanki wawqen Jacob Harán llaqtaman ripusqanmantapacha kunankama tukuy ima ruwasqanta. Ovejaykikunatan pay kikinman aparqan, ñawpaqeykimantataq llapa kapuqniykikunata apapurqan, nispa.
11 Hinaqtinmi noqaykumanta mañakuspayku rogakuqtiykupas, payqa khuyapayawaqniyku runa hina ruwarqan.
12 Paytaq qan contra phiñakun, hunt'asqa chanin churiyki Jacobta saminchasqaykirayku; imaraykuchus manan ima millaypas kanchu aswanpas allin kayllan, Haranmanta hamusqanmantapachan kunankamapas manan imatapas suwawanchischu, payqa sapa kutillanmi tiemponpi tukuy imata apamuwanchis, makinmanta hap'iqtinchistaq tukuy sonqonwan kusikun, saminchawaqtinchistaq, Harán llaqtamanta hamusqanmantapachataq kunankama mana t'aqanakuwanchischu, sapa kutitaqmi wasinchispi qhepakushan hatunchawaspanchis', nispa.
13 Isaactaq payta nirqan: 'Ñoqapas yachani, rikunitaqmi Jacobpa ruwasqankunata, tukuy sonqonwan hatunchawasqanchista. Esautan ichaqa Jacobmantapas aswanta munakurqani, phiwi churin kasqanrayku. kunanmi ichaqa Jacobta astawan munakuni Esaumantapas, imaymana millay ruwaykunata ruwasqanmanta, manataqmi chanin ruwaypas kanchu, tukuy ruwayninkunaqa mana chaninmi, maqanakuymi, [manataqmi chanin kaypas kanchu.
14 Kunantaq sonqoy llakisqa kashan llapa ruwasqanmanta, manataqmi paypas nitaq mirayninpas qespichisqachu kanan, paykunan kanku kay pachamanta ch'usaqyachisqa kaqkuna, hanaq pacha ukhumantataq saphichasqa kanqaku, Abrahampa Diosninta saqerparisqanrayku, warminkunaq qhepanta ripusqanrayku, qhelli kasqankumanta, pantasqankumantawan, paywan wawankunapiwan.
15 Qanmi kamachiwanki wawqen Jacobta mana wañuchinanpaq, jurachinaypaq; juraspapas jurasqanta mana hunt'anqachu, manataqmi allintachu ruwanqa, aswanpas mana allinllatan ruwanqa.
16 Ichaqa wawqen Jacobta wañuchiyta munaspaqa Jacobpa makinmanmi qosqa kanqa, manataqmi makinmanta ayqenqachu, [makinmanmi uraykamunqa].
17 Ama Jacobta manchakuychu. Jacobpa waqaychaqninqa hatunmi, atiyniyoqmi, hatunchasqataqmi, Esaupa waqaychaqninmantaqa aswan alabasqataqmi', nispa.
18 Rebecataq kacharqan Esauta waqyamunanpaq, paytaq payman hamurqan, paytaq payta nirqan: 'Waway, huk mañakuytan ruwanaypaq, waway, chayta hunt'anaykipaq prometekusqaykiman hina', nispa.
19 Hinaspan nirqan: 'Tukuy ima niwasqaykitapas ruwasaqmi, manataqmi mañakusqaykitaqa mana chaskisaqchu', nispa.
20 Hinan payta nirqan: 'Wañusqay p'unchaypi, taytaykiq maman Sara qayllapi hap'iwaspa p'ampawanaykichispaq, Jacobwantaq munanakunaykichispaq, manataq mayqenniykichispas hukkuna hukkunawan mana allinta munanakunaykichispaq, aswanpas munanakuyllatan munanaykichispaq, hinallataq (chay hinaqa) t'ikarinkichis, churiykuna, hallp'a chawpipitaq hatunchasqa kankichis, manataqmi mayqen awqapas qankunamanta kusikunkichischu, hinaspataq qankuna kankichis Llapa munakuqniykikunapaq samincha, khuyapayakuypas', nispa.
21 Paytaq niran: 'Tukuy ima niwasqaykitapas ruwasaq, wañupusqayki p'unchaytaq taytaypa maman Sara qayllapi p'ampasqayki, tullunkuna tulluykikunaq qayllanpi kananpaq munasqaykiman hina', nispa.
22 Jacob, wawqey, hinallataq, llapan aychamanta aswanta munakusaq; imaraykuchus manan llapa teqsimuyuntinpi wawqeyqa kanchu aswanpas payllatan, kayqa manan hatun meritochu ñoqapaq munakuqtiyqa; Paymi wawqey, cuerpoykipi kuska tarpusqa kaspaykutaq wiksaykimantapacha lloqsimurqayku, wawqeyta mana munakusaq chayqa, ¿pitataq munakusaq?
23 Noqapas, noqa kikiymi valekuykichis Jacobta noqamanta, churiykunamantawan kallpachanaykichispaq, yachanipuni noqapi, churiykunapipas rey kananta, taytay saminchasqan p'unchaypi payta aswan hatunman tukuchiwarqan, ñoqataq urayman churawarqan.
24 Juraykitaqmi payta munakunaypaq, manataqmi tukuy kawsayniypi mana allintachu pay contra munasaq, aswanpas allinllatan munasaq', nispa.
25 Hinaspan Jesusqa juraran tukuy chaykunamanta. Hinaspan Jacobta Esaúpa qayllanpi waqyaspa kamachirqan, Esaúman nisqanman hina.
26 Paytaq niran: 'Munasqaykiman hinan ruwasaq; creeway, manan ima mana allinpas ñoqamantachu nitaq churiykunamantapas Esaú contraqa hamunqachu, manataqmi imapipas ñawpaqtaqa kasaq, aswanpas munakuyllapin', nispa.
27 Chay tutan wawankunapiwan mikhurqanku ukyarqanku, chay tutataq wañupurqan, kinsa jubileo, huk semana huk watayoq, iskay churinkuna Esauwan Jacobwan, taytankuq maman Saraq qayllanpi iskay machaypi p'amparqanku.

36 RAKI

1 Kay semanapi soqta kaq watapi [2162 AM] Isaacqa iskaynin churinkunata Esaúta Jacobtawan waqyachirqan, paykunataq payman hamurqanku, hinaspan paykunata nirqan: 'Churiykuna, taytaykunaq ñannintan risaq, taytaykunaq kasqan wiñay wasiman,' nispa.
2 Chayraykun taytay Abrahampa qayllanpi p'ampaykuway, Het runa Efronpa chakranpi iskay machaypi, chaypin

Abrahamqa p'ampananpaq sepulturata rantirqan. kikiypaq t'oqosqay aya p'ampanapi p'ampaykuwaychis.
3 Kaytataq kamachiykichis, churiykuna, kay pachapi chanin-kayta, chanin-kaytawan ruwanaykichispaq, Abrahanman mirayninmanwan Wiraqochaq llapa nisqankunata qankunaman apamunaykichispaq.
4 Wawqeykuna, wawqeykichiskunata, munanakuychis almanta munakuq runa hina, sapankaykichistaq maskhachun wawqenpa allinninpaq kaqta, kay pachapitaq kuska ruwaychis. almanku hina munanakuchunku.
5 Idolokunamanta rimaspaqa kamachiykichismi, yuyaychaykichistaqmi chaykunata wikch'upunaykichispaq, cheqnikunaykichispaq, amataq munakunaykichispaq, paykunata yupaychaqkunapaq, k'umuykukuqkunapaqpas q'otukuywan hunt'asqa kasqanrayku.
6 Yuyariychis, churiykuna, taytaykichis Abrahampa Wiraqochan Diosninta, hinallataq imaynatas noqapas payta yupaycharqani chanin kaypi kusikuywantaq payta servirqani, mirachisunkichis, muhuykichistataq hanaq pacha ch'askakuna hina askhayachisunkichis, kay pachapitaq takyachisunkichis chanin kay planta hina, chaytaq mana wiñaypaqchu saphichasqa kanqa llapan miraykunaman.
7 Kunantaq hatun juramentota jurachisqayki -manan kanchu chaymanta aswan hatun juramento sutiwan k'anchariq, hatunchasqa, hatun, k'anchariq, admirakuypaq atiyniyoq, hanaq pachata, kay pachata, llapan imaymanakunatapas kuska kamaq- Payta manchakuspa yupaychanaykichispaq.
8 Sapankataq wawqenkuta munakuywan chanin kaywan munakunankupaq, manataq wawqen contra millayta munanqakuchu kunanmantapacha wiñaypaq tukuy kawsayniykichis p'unchaykunapi, llapan ruwasqaykichispi t'ikarinaykichispaq, manataq ch'usaqyachisqa kanaykichispaq.
9 Mayqenniykichispas wawqen contra mana allinta yuyaykunkichis chayqa, yachaychis kunanmantapacha wawqen contra mana allinta yuyaykuqqa makinman urmaykunqa, kawsaq runakunaq hallp'anmantataq saphichasqa kanqa, mirayninpas hanaq pacha ukhumanta chinkapunqa.
10 Ichaqa ch'aqway p'unchaypi, k'amikuy p'unchaypi, phiñakuypi, phiñakuypi, phiñakuy p'unchaypi, Sodoma llaqtata ruphachisqanman hina nina rawraq ninawan, chhaynallatataqmi hallp'antapas llaqtantawan llapa kaqninkunata ruphachinqa, runaq wawankunaq wanachiy qelqanmantataq ch'usaqyachisqa kanqa, manataq kawsay libropi qelqasqachu kanqa, aswanpas ch'usaqyachinapaq churasqa kasqanpi, wiñaypaqtaq ripunqa execración nisqa; ahinapin huchachayninkuqa wiñaypaq mosoqyachisqa kanqa cheqnikuypi, k'amiypi, phiñakuypi, ñak'ariypi, phiñakuypi, muchuchiypi, onqoypipas wiñaypaq.
11 Wawqeykuna, wawqenta k'iriyta munaqqa juzgasqa kasqanman hinan niykichis, willaykichispas.
12 Chay p'unchaymi llapan kaqninkunata iskayman rakirqan, hinaspan aswan hatun t'aqata qorqan phiwi churinman, torreta, llapan muyuriqninpi kaqkunatapas, Juramento Pukyupi Abrahampa llapa kaqninkunatapas.
13 Hinaspan nirqan: 'Kay aswan hatun t'aqataqa phiwi churikunamanmi qosaq', nispa.
14 Esautaq nirqan: 'Jacobmanmi venderqani, Jacobmantaqmi ñawpaq kaq derechoyta qorqani. payman qosqa kachun, manan huk simillapas chaymanta rimanaypaq kanchu, paypaq kasqanrayku', nispa.
15 Hinaqtinmi Isaacqa nirqan: –Kunan p'unchay samincha kachun, churiykuna, mirayniykichispas, samaykachiwasqaykirayku, sonqoypas manan nanasqachu kashan piwi kaymanta, mana chayqa millay ruwaykunata ruwawaqchis, nispa.
16 Ancha Hatun Dios chanin-kayta ruwaq runata wiñaypaq saminchachun', nispa.
17 Paykunata kamachispa saminchaspa tukurqan, ñawpaqenpitaq kuska mikhurqanku ukyarqanku, huk yuyaylla kasqankuraykutaq kusikurqan, paymanta lloqsispataq chay p'unchay samarispa puñurqanku.
18 Chay p'unchaytaq Isaacqa kusikuspa puñunanpi puñusharqan. wiñay-wiñay puñuytataq puñurqan, pachak pusaq chunka watayoqtaq wañurqan. Iskay chunka pichqayuq semanata, pichqa watatawan tukurqa; Chaymi iskaynin churin Esauwan Jacobwan pamparurqaku.
19 Esauqa Edom hallp'a Seir orqokunaman rispa chaypi tiyaran.
20 Jacobtaq Hebrón orqokunapi tiyaran, taytan Abrahampa tiyasqan hallp'an torrepi, tukuy sonqonwan, rikukuq kamachikuykunaman hinataq Wiraqochata yupaycharqan, mirayninkunaq p'unchayninkunata rakisqanman hina.
21 Warmin Leataq tawa chunka phisqayoq jubileo iskay kaq semanapi tawa kaq watapi wañupurqan, [2167 AM] hinaspan p'amparqan maman Rebeca qayllapi iskay machaypi, taytanpa maman Saraq aya p'ampananpa lloq'e ladonpi
22 Llapa churinkunapas churinkunapas warmin Leamanta waqanankupaqmi hamurqaku, panan Raquel wañukuptin anchata kuyasqanmanta.
23 payqa hunt'asqa, chaninmi karqan tukuy ruwayninkunapi, Jacobtataq yupaycharqan,paywan kawsasqan p'unchaykunapitaq mana siminmanta uyarirqanchu k'arak simita, llamp'u sonqo, thak sonqo, chanin, yupaychasqa ima kasqanrayku.
24 Kawsayninpi tukuy ruwasqankunata yuyarispataq sinchita waqarqan; Paytaqa tukuy sonqonwan tukuy almanwanmi munakuran.

37 RAKI

1 Jacobpa, Esaupa taytan Isaac wañukusqan p'unchaypin, [2162 AM] Esaupa churinkuna uyarirqanku Isaac sullk'a churin Jacobman kuraqpa partenta qosqanmanta, chaymi sinchita phiñakurqanku.
2 Hinaspan taytankuwan ch'aqwarqanku: '¿Imanaqtintaq taytayki Jacobman kurakpa partenta qospa paskasunki, qanpas kurakña Jacobtaq sullk'aña kanki chaypas?', nispa.
3 Hinaspan paykunata nirqan: 'Ñawpaq kaq derechoyta Jacobman huk huch'uy q'oñi lentejawan vendesqayrayku, taytaytaq cazanaypaq, hap'inaypaq, imatapas apamunaypaq kachamuwasqay p'unchaypi, imatapas mikhunaypaq, saminchawananpaq ima, q'otukuspa hamuspa taytayman mikhunata ukyanatawan apamurqan, taytaytaq saminchaspa makinpa uranpi churawarqan', nispa.
4 Kunantaq taytanchis jurachiwanchis, ñoqanchistapas paytapas, ama wawqen contrapas mana allinta

yuyaykunanchispaq, sapankanchistaq wawqenwan munanakuypi thakpi kawsananchispaq, manataqmi ñanninchista waqllichinanchispaq', nispa.
5 Paykunataq nirqanku: 'Manan uyarisqaykikuchu paywan allipunakunanchispaq. kallpanchisqa aswan hatunmi, paymantapas aswan atiyniyoqmi kanchis; contranpi rispa wañuchisaqku, hinaspa churinkunatawan wañuchisaqku, nispa. Manataq ñoqaykuwan riyta munankichu chayqa, ñoqaykupas mana allintan ruwasaqku, nispa.
6 Kunantaq uyariwayku: Aramman, Filisteaman, Moabman, Amónman ima kachamusunchis, hinaspan akllakusun maqanakuypi munakuq runakunata, pay contra rispa paywan maqanakusun, manaraq kallpayoq kashaqtintaq kay pachamanta wañuchisun', nispa.
7 Taytankutaq paykunata nirqan: 'Ama riychischu, amataq paywan maqanakuychischu, paqtan payman urmaykunkichis,', nispa.
8 Paykunataq nirqanku: 'Kaypas, wayna-sipas kasqaykimantapacha kunankamapas imayna ruwasqaykin, yugoykimanmi kunkaykita churashanki', nispa.
9 Kay simikunataqa manan kasusaqkuchu', nispa. Hinaspan Aram llaqtaman, Aduram llaqtamanpas taytankuq amigonman kacharqanku, waranqantin maqanakuq runakunatataq contratarqanku.
10 Moabmanta Amón miraymantawan, waranqa akllasqa runakuna, Filisteamanta waranqa akllasqa maqanakuq runakuna, Edommanta, Horeamantawan waranqa akllasqa maqanakuq runakuna, Kitimmanta awqaq soldadokuna.
11 Hinaspan taytankuta nirqanku: Paykunawan kuska rispa pusay, mana chayqa wañuchisqaykikun', nispa.
12 Hinan phiñakuywan phiñakuywan hunt'aykusqa, churinkuna ñawpaqman rinanpaq hikutasqankuta rikuspa, wawqen Jacobpa contranpi pusananpaq.
13 Chay qhepamanmi ichaqa yuyarirqan wawqen Jacob contra sonqonpi pakasqa llapa mana allinkunata; manataqmi yuyarirqanchu taytanman mamantawan jurasqanta, tukuy p'unchayninkunapi wawqen Jacob contra mana ima mana allinta yuyaykunanpaq.
14 Tukuy chaykuna kashaqtinpas, Jacobqa manan yacharqanchu maqanakuq paywan hamusqankuta, warmin Leamantataq waqasharqan, tawa waranqa maqanakuq runakunawan, maqanakuq akllasqa qharikunawanwan torreman ancha qayllaman asuykunankukama.
15 Hinaqtinmi Hebrón llaqtayoq runakuna payman kacharqanku: 'Qhawariy, wawqeyki qan contra maqanakunanpaq hamurqan, tawa waranqa espadawan watasqa, escudokunata armakunatawan apashanku', nispa. Esaumantapas Jacobta astawan munakusqankurayku. Chaymi paykunaqa nirqanku; Jacobqa Esaúmantapas aswan khuyapayakuq, khuyapayakuq runan karqan.
16 Jacobtaq ichaqa mana creeyta munarqanchu torreman asuykunankama.
17 Hinaspan torreq punkunkunata wisq'arqan. Chaymi awqanakuy pampakunapi sayarispa wawqen Esauwan rimapayarqan: 'Wañuq warmiyrayku sonqochawanaykipaq hamuwasqaykiqa ancha allinmi', nispa. ¿Kaychu taytaykiman, mamaykimanpas manaraq wañukuchkaptinku jurasqaykiqa? Juramentotaqa p'akirqankin, taytaykiman jurasqayki ratopin huchachasqa karqanki', nispa.
18 Hinan Esaú kutichispa nirqan: 'Manan runakunaq wawankunapas nitaq kay pachapi animalkunapas chanin kanankupaq juramentota ruwankuchu, juraspa jurasqankuqa, wiñaypaqmi juramentota ruwarqanku. Ichaqa sapa p'unchaymi mana allinta yuyaykunku, imaynatas sapankanku awqanta awqantapas wañuchinkuman chayta.
19 Wiñaypaqmi ñoqatapas wawaykunatapas cheqnikunki. Hinaspapas manan kanchu qanwan wawqe-panantin kay watasqa kayta qhawayqa.
20 Uyariy kay willasqay simikunata: Jabalí qaranta t'ikrayta atinman, chukchankunatapas millma hina llamp'uyachiyta atinman, Otaq umanta waqrakunata t'ikarimunman, ciervo otaq oveja waqrakuna hina, Hinaqtinmi qanwan wawqe-panantin watasqa kasqayta qhawasaq, Sichukuna mamanmanta t'aqakuqtinkutaq, mana ñoqapaq wawqechu karqanki.
21 Atoqkuna corderokunawan mana mikhunankupaq, mana maqanakunankupaqpas, Sonqonku allinpaq qhawariqtinkutaq, sonqoypi thak kay qanwan kanqa.
22 León toroq amigon kaspa paywan thak-kaypi kapunman, paywan huk yugowan watasqa kaspa yapuqtinqa, qanwanmi thak-kaypi ruwasaq, nispa.
23 Cuervo raza hina yuraqyapuqtintaq, yachay munakusqayta, thak-kaypi kashasqayta, Saphichasqa kanki, churiykikunapas saphichasqa kanqaku, Manataqmi thak kayniyki kanqachu', nispa.
24 Jacobtaq rikuspa, sonqonwan, tukuy almanwan ima millay munayniyoq kashasqanmanta, hinallataq sallqa jabalí hina t'oqyaspa wañuchiq lanzaman hamuspa, manataq kutirispa hamusqanmantawan;
25 Hinaqtinmi Jesusqa kamachinkunamanpas kamachinkunamanpas niran, paytapas llapa compañeronkunatapas atacanankupaq.

38 RAKI

1 Chay qhepatataq Judá runaqa taytan Jacobta nirqan: 'Taytay, arcoykita k'umuykuspa flechaykikunata kachaspa awqaykita wikch'uykuspa awqaykita wañuchiy, nispa. atiyniyoqtaq kanki, manan wawqeykita wañuchisaqkuchu, qan hina kasqanrayku, qan hinataqmi (kay) hatunchayta qosun', nispa.
2 Hinaqtinmi Jacobqa arconta k'umuykuspa flechata kachaspa wawqen Esauta (paña sinqanpi) maqaspa wañuchirqan.
3 Hinaspan hukmanta flechata kachaspa 'Adoran Arameo runata lloq'e sinqanpi waqaykurqan, hinaspan qhepaman qarqospa wañuchirqan.
4 Chaymantataq Jacobpa churinkuna, kamachinkunapiwan lloqsirqanku, torreq tawa ladonpi t'aqa t'aqaman t'aqakuspa.
5 Judá runakunataq ñawpaqman lloqsirqanku, Neftalí, Gadpas paywan kuska phisqa chunka kamachinkunatawan torreq uray ladonpi, hinaspan ñawpaqenkupi llapa tarisqankuta wañuchirqanku, manataqmi huk runallapas ayqekurqanchu.
6 Leviwan Danwan Aserwantaq torreq inti lloqsimuy ladonta lloqsirqanku, phisqa chunka (runakuna) paykunawan kuska, hinaspan Moabpi, Amónpi maqanakuq runakunata wañuchirqanku.
7 Rubenpas Isacarpas Zebulonpas chay torreq wichay ladonman lloqsirqanku, phisqa chunka runakunawan kuska,

hinaspan Filistea runakunaq maqanakuq runakunata wañuchirqanku.
8 Rubenpa churin Simeón, Benjamín, Enoc, torreq inti haykuy ladonta lloqsirqanku, phisqa chunka (qharikunata) paykunawan kuska, hinaspan Edom llaqtamanta horea runakunatawan tawa pachak qharikunata wañuchirqanku, paykunaqa kallpasapa maqanakuq runakunan karqanku. Soqta pachaktaq ayqekurqanku, Esauq tawa churinkunataq paykunawan ayqekurqanku, hinaspan taytankuta wañuchisqata saqerqanku, ‘Aduram orqoman urmaykusqanman hina.
9 Jacobpa churinkunan qatiparqanku Seir orqokama. Jacobtaq wawqenta ‘Aduram orqopi p’amparqan, hinaspan wasinman kutipurqan.
10 Jacobpa churinkunan Seir orqokunapi Esaupa churinkunata sinchita mat’ipayarqanku, kunkankuta k’umuykukuspataq Jacobpa churinkunaq kamachin kapurqanku.
11 Hinan taytankuman kacharqanku (tapukunankupaq) paykunawan allipunakunankupaq icha wañuchinankupaqchu.
12 Hinaqtinmi Jacobqa churinkunaman willaran allipunakunankupaq, paykunawantaq allipunakurqanku, kamachi kay yugotataq paykunaman churarqanku, chhaynapin Jacobman churinkunamanwan impuesto pagarqankupuni.
13 Hinaspan Jacobman impuesto pagasharqanku Egiptoman uraykamunankama.
14 Edompa churinkunaqa, Jacobpa chunka iskayniyoq churinkunaq kamachi kanankupaq yugota churasqankumanta, kunankamapas manan saqerparinkuchu.
15 Edom suyupi kamachikuq reykunan Israelpa mirayninkunata manaraq kamachikushaqtin [kunankama] Edom suyupi kamachikurqanku.
16 Beorpa churin Balaqtaq Edom llaqtapi kamachikurqan, llaqtanpa sutintaq Danaba karqan.
17 Balaq wañupuqtintaq paypa rantinpi kamachikurqan Boser llaqtamanta Zarapa churin Jobab.
18 Jobabtaq wañupurqan, paypa rantinpitaq Temán suyumanta Asam kamachikurqan.
19 Asam wañupurqan, Baradpa churin Adattaq Moab chakrapi Madián runakunata wañuchirqan, paypa rantinpi kamachikurqan, llaqtanpa sutintaq Avit karqan.
20 Hinan ‘Adath wañupurqan, Salmantaq, ‘Amaseqamanta, paypa rantinpi kamachikurqan.
21 Salmantaq wañupurqan,Raabot llaqtamanta Saultaq paypa rantinpi kamachikurqan.
22 Saultaq wañupurqan, Acborpa churin Baelunantaq paypa rantinpi kamachikurqan.
23 Hinan Acborpa churin Baelunan wañupurqan, paypa rantinpitaq Adat kamachikurqan, warminpa sutintaq karqan Mataratpa ususin, Metabedzaabpa ususin.
24 Paykunan Edom suyupi kamachikurqanku.

39 RAKI

1 Jacobtaq Canaán suyupi taytanpa tiyasqan hallp'api tiyaran. Kaykunaqa Jacobpa mirayninkunam.
2 Joseqa chunka qanchisniyoq watayoqmi kasharan Egipto nacionman uraykamuqtinku, Faraonpa eunucon Potifartaq rantiran.
3 Hinaspan Joseta churarqan llapa wasinkunata, Señorpa saminchayninmi Egipto runaq wasinman Joserayku hamurqan, Señortaq tukuy ruwasqanpi allinta yanaparqan.
4 Egipto runaqa tukuy imatan Josepa makinman entregarqan. Wiraqocha paywan kashasqanta rikurqan, tukuy ruwasqanpitaq Wiraqocha allinta yanaparqan.
5 Joseq rikch'ayninpas sumaq rikch'ayniyoqmi karqan [ancha sumaq rikch'ayniyoqtaqmi karqanpas], patronninpa warminpas ñawinta hoqarispa Joseta rikuspa payta munakuspa valekurqan paywan puñunanpaq.
6 Ichaqa manan almanta entregarqanchu, yuyarirqantaq Wiraqochata, taytan Jacobpa leesqan simikunatawan Abrahampa rimasqankunamanta, ama pipas qosayoq warmiwan qhelli huchapi purinanpaq; paypaq wañuy muchuchiy hanaq pachakunapi Ancha Hatun Diospa ñawpaqenpi churasqa kasqanmanta, huchantaq Wiñay Qelqakunapi sapa kuti Wiraqochaq ñawpaqenpi qelqasqa kanqa.
7 Hinan Joseqa chay simikunata yuyarispa mana munarqanchu paywan puñuyta.
8 Hinaqtinmi Jesusqa huk wata ruegakurqan, ichaqa manan munarqanchu, manataqmi uyariyta munarqanchu.
9 Ichaqa abrazaykuspan wasi ukhupi hap’iykuran paywan puñunanpaq obligananpaq, wasi punkukunata wisq’aspataq allinta hap’irqan; ichaqa p'achanta makinpi saqespa punkuta p'akispa hawaman ayqekurqan.
10 Warmitaq paywan mana puñunanta rikuspa patronninpa qayllanpi k’amirqan: ‘Munasqayki hebreo kamachiykiqa kallpachayta munawarqan ñoqawan puñunanpaq; Hinan kunkayta hoqariqtiymi ayqekuspa p’achanta makiypi saqerqan hap’iykushaqtiy, hinaspan punkuta p’akikurqan’, nispa.
11 Egipto runaqa Josepa p'achantapas p'akisqa punkutapas rikuspa, warminpa nisqanta uyarispa, reypa wisq'asqan presokunata carcelman wisq'aykurqan.
12 Hinan carcelpi kasharqan. Wiraqochataq Joseyman qorqan carcelpi guardiakunaq umalliqninpa ñawpaqenpi khuyapayakuytawan, Wiraqocha paywan kashasqanta rikusqanrayku, Wiraqochataq tukuy ruwasqankunata allinyananpaq ruwasqanmantawan.
13 Hinaqtinmi Jesusqa tukuy imaymanata makinman hap’iykuran, carcelpi guardiakunaq umallinpas manan yacharanchu paywan kashasqanmanta, Joseqa tukuy imata ruwasqanmanta, Wiraqochataq hunt’asqata ruwaran.
14 Hinaspan iskay wata chaypi qhepakurqan. Chay p'unchaykunapin Egipto nacionpa reynin Faraonqa phiñakurqan iskay eunucokuna contra, cosecha ruwaqpa umalliqnin contra, t'anta ruwaq umalliqpa contranpi, hinaspan paykunata carcelman wisq'aykuran.
15 Carcelpi guardiakunaq umallinmi Joseta churarqan paykunata servinanpaq. Hinan paykunaq ñawpaqenpi servirqan.
16 Hinaqtinmi iskayninku mosqoypi mosqokurqanku, manoq umalli, t’anta ruwaq umalliqpas, hinan Joseman willarqanku.
17 Paykunaman t’ikrasqanman hinan paykunaman pasarqan, Faraontaq mayordona umalliqta, t’anta ruwaqpa umalliqnintawan kutichipurqan, Joseq paykunaman t’ikrasqanman hina.
18 Ichaqa carcelpi mayordomo umalliqmi Joseta qonqapurqan imachus pasananta willaqtinpas, manataqmi

yuyarirqanchu Faraonman willananpaq Joseypa willasqanmanta, qonqapusqanrayku.

40 RAKI

1 Chay p'unchaykunapitaq Faraonqa huk tutallapi iskay mosqoykunata mosqokurqan, llapan hallp'api yarqaymanta, hinaspan puñusqanmanta rikch'arispa Egiptopi llapa mosqoykunata t'ikraqkunata, layqakunatawan waqyaspa iskay mosqoyninta willarqan, manataqmi (chaykunata) willayta atirqankuchu.
2 Hinan umalliq mayordomoqa Joseta yuyarispa reyman rimarirqan, carcelmantataq horqomurqan, iskay mosqoynintataq ñawpaqenpi willarqan.
3 Hinaspan Faraonpa ñawpaqenpi nirqan iskaynin mosqokusqanqa huklla kasqanmanta, hinaspan payta nirqan: 'Qanchis wata hamunqa (chaypin) lliw Egipto hallp'api askha mikhunata mikhunqa, qanchis wata yarqaymantataq, chay yarqay mana llapan suyupichu karqan', nispa.
4 Kunantaq Faraonqa Egipto suyuntinpi umallikunata churachun, mikhunata huñuchun sapanka llaqtakunapi askha p'unchaykunapi, qanchis wata yarqaymantataq mikhuy kanqa, yarqaymantataq hallp'aqa mana chinkanqachu, sinchi millaymi kanqa', nispa.
5 Hinan Señor Diosqa Faraonpa qayllanpi Joseta khuyapayarqan, hinan Faraonqa kamachinkunata nirqan. Kay runa hina yachayniyoq allin yuyayniyoq runataqa manan tarisunchu, Señor Diospa espiritunmi paywan kashan', nispa.
6 Hinaqtinmi Jesusqa llapa gobiernonpi iskay kaq carretaman churarqan, Egipto suyuntinpi kamachikuqta kamachirqan, Faraonpa iskay kaq carretanpitaq sillaykuchirqan.
7 Hinaspan p'achachirqan byssus p'achawan, hinaspan kunkanman qori cadenawan churarqan, hinaspan (huk willakuq) ñawpaqenpi willarqan ' 'El 'El wa 'Abirer', hinaspan makinman anillota churaspa llapa wasinpi kamachikuqta churarqan, hatunchaspataq payta nirqan. 'Tronollapin qanmanta aswan hatun kasaq', nispa.
8 Joseqa llapan Egipto suyuta kamachirqan, Faraonpa llapa kamachikuqninkunapas, llapa kamachinkunapas, llapan reypa ruwayninta ruwaqkunapas payta munakurqanku, chaninpi purisqanrayku, mana hatunchakuq, mana hatunchakuq kasqanrayku, manataqmi runata respetarqanchu, manataqmi regalokunatapas chaskirqanchu, ichaqa chaninpi juzgarqan llapa chay suyupi llapa runakunata.
9 Egipto hallp'ataq Joserayku Faraonpa ñawpaqenpi thak kasharqan, Señor Diosqa paywan kashaspan llapa mirayninkunapaq khuyapayarqan khuyapayananpaq, llapa payta reqsiqkunaq ñawpaqenpi, paymanta uyariqkunaq ñawpaqenpi, Faraonpa qhapaq suyunpas allin ordenasqa kasharqan, manataqmi Satanaspas nitaq millay runapas (chaypiqa) karqanchu.
10 Reytaq Joseta suticharqan Sefantifán nispa, hinaspan Joseman qorqan Heliopolis llaqtapi sacerdoteq ususin Potifarpa ususinta.
11 Joseqa Faraonpa ñawpaqenpi sayashaqtinmi kinsa chunka watayoq kasharqan [Faraonpa ñawpaqenpi sayashaqtin].
12 Chay watapin Isaac wañupurqan. Hinataq, Joseq iskay mosqoyninpa sut'inchayninpi nisqan hina, nisqan hina, qanchis wata miray karqan llapan Egipto hallp'api, Egipto hallp'ataq askha ruruchirqan, huk tupuy (ruray) chunka pusaqniyoq pachak tupuy.
13 Hinan Joseqa sapa llaqtakunapi mikhunata huñurqan trigo hunt'aykunankama, manaña yupayta atispa, askha kasqanta tupunankupaq.

41 RAKI

1 Tawa chunka phisqayoq jubileo p'unchaypi, iskay kaq semanapi, iskay kaq watapitaq, [2165 AM] Judá phiwi churin Erta casarakurqan, Arampa ususinkunamanta Tamar sutiyoq warmita.
2 Paymi ichaqa cheqnikurqan, manataqmi paywan puñurqanchu, maman Canaán llaqtayoq ususinkunamanta kasqanrayku, mamanpa ayllunmanta warmita casarakuyta munasqanrayku, taytan Judá ichaqa mana munarqanchu.
3 Judá nacionpa phiwi churin Erqa millay runan karan, chaymi Señor Diosqa wañuchiran.
4 Judátaq wawqen Onanta nirqan: 'Wawqeykiq warminman haykuspa qosaykiq wawqenpa ruwananta hunt'ay, hinaspa wawqeykipaq miraykunata wiñachiy', nispa.
5 Onanqa yacharqanmi chay muhuqa mana paypachu kananta, (aswanqa) wawqenpa sapallan kananta, hinan wawqenpa warminpa wasinman haykuspa muhuta pampaman hich'aykurqan, Wiraqochaq ñawpaqenpitaq millay karqan, paytataq wañuchirqan.
6 Judátaq nuesan Tamarta nirqan: 'Taytaykiq wasinpi viuda hina qhepakuy, churi Sela wiñanankama, ñoqataq warmiman qosqayki', nispa.
7 Paytaq wiñarqan; Judápa warmin Bedsuelmi ichaqa churin Selata mana casarakunanpaq saqirqachu. Judá runaq warmin Bedsueltaq wañupurqan [2168 AM] kay semanaq phisqa kaq watapi.
8 Soqta kaq watapitaq Judá runakunaqa Timna llaqtapi ovejankunata rutuq rirqan. [2169 AM] Hinaspan Tamarta nirqanku: 'Qhawariy suegroykiqa Timna llaqtamanmi rishan ovejankunata rutunanpaq', nispa.
9 Hinaqtinmi viudanpa p'achanta p'achakuspa, velowan p'achakuspa, Timna llaqtaman riq punkupi tiyaykurqan.
10 Judá llaqtaqa rishaspan chay warmita tarirqan, hinaspan yuyaykurqan rabona warmi kananpaq, hinaspan nirqan: 'Qanman haykumuway', nispa. Hinan payta nirqan Yaykumuy', nispa, nispa.
11 Paytaq payta nirqan: 'Qawaway pagay', nispa. hinaspan payta nirqan: 'Manan imapas makiypi kanchu, aswanpas dedoypi kaq anillollan, collarniy, makiypi kaq k'aspiypas', nispa.
12 Paytaq payta nirqan: 'Qawaykuway alquilerniyta kachamuwanaykikama', paytaq niran: 'Huk cabritota kachamusqayki', nispa. Hinan chaykunata qorqan, hinan payqa payman haykurqan, paywantaq wiksallikurqan.
13 Judátaq ovejankunaman rirqan, hinaspan taytanpa wasinman rirqan.
14 Judá runaqa michiqninpa makinpi huk cabritota kacharqan, payqa manan tarirqanchu. Hinan chaypi tiyaq runakunata tapurqan: '¿Maypitaq kaypi kashaq rabona

warmiri kashan?', nispa. Paykunataq nirqanku: 'Kaypiqa manan kanchu rabona warmiqa ñoqaykuwan kuska', nispa.
15 Hinan kutimuspa willarqan, mana tarisqanmantataq nirqan: 'Chay llaqtapi runakunata tapurqani, paykunan niwarqanku: "Manan kaypiqa kanchu rabona warmi", nispa. ', nispa.
16 Hinaspan nirqan: 'Chaykunata waqaychachun, ama asikunapaq hinachu kasunman', nispa. Kimsa killa hunt'aykuqtintaq, wiksallisqa kasqan sut'i rikukurqan, hinan Judá llaqtata nirqanku: 'Suñaki Tamar qhelli huchapi wiksallisqa kashan', nispa.
17 Judátaq taytanpa wasinman rispa taytanta wawqenkunatawan nirqan: 'Apamuspa ruphachichunku, Israel llaqtapi qhelli ruwaykunata ruwasqanrayku', nispa.
18 Ruphachinankupaq pusamuqtinkun suegronman apachirqan anillota, collarta, k'aspitawan: 'Reqsiy piqpa kasqankuta, paywanmi wiksallisqa kashani', nispa.
19 Judátaq reqsikuran, hinaspan nirqan: 'Tamarqa noqamanta aswan chaninniyoqmi', nispa.
20 Chayrayku ama ruphachichunku' Chayraykutaq mana Selaman qosqachu karqan, manataqmi payman asuykusqachu.
21 Chay qhepatataq iskay qhari wawakunata wachakurqan, Pérez [2170 AM] Zerawan, kay iskay kaq semanapi qanchis kaq watapi.
22 Hinaqtinmi qanchis wata miray hunt'akurqan, chaymantan Joseqa Faraonman rimarqan.
23 Judátaq reqsikurqan chay ruwasqan millay kasqanta, nuesanwan puñusqanrayku, chaymi payqa cheqnikuqpaq qhawarirqan, hinaspan reqsikurqan huchallikusqanmanta, pantasqa kasqanmantawan, churinpa p'achanta kicharikusqanrayku, huchallikusqanmantataq Señorpa ñawpaqenpi waqayta rogakuyta qallarirqan.
24 Hinan mosqoyniykupi nirqayku pampachasqa kashasqanmanta, tukuy sonqowan rogakusqanrayku, waqasqanrayku, manaña wakmanta ruwasqanmantawan.
25 Paymi pampachayta chaskirqan huchanmanta mana yachayninmantawan kutirisqanrayku, Diosninchis ñawpaqepi sinchita huchallikusqanrayku; pipas chhaynata ruwaqpas, suegranwan puñuqpas ninawan ruphachichun chaypi ruphachinanpaq, paykuna patapi qhelli kaypas qhellichasqapas kasqanrayku, ninawan ruphachichunku.
26 Israel runakunata kamachinki ama paykuna ukhupi qhelli kachun, pipas nuesanwan otaq suegranwan puñuqqa qhellikunatan ruwaran. Ninawan kañachunku paywan puñuq runata, hinallataq warmitapas, Israelmanta phiñakuytapas muchuchiytapas kutichipunqa.
27 Judá runamanmi nirqayku iskaynin churinkuna mana paywan puñusqankumanta, chayraykun miraynin iskay kaq miraypaq allin takyasqa kasharqan, manataqmi saphimantachu qarqosqa kayta munarqan.
28 Ichaqa sapallan ñawillanpin rispa castigota maskharqan, Abrahampa juzgasqanman hina, churinkunaman kamachisqanman hina, Judá runaqa ninawan ruphachiyta munarqan.

42 RAKI

1 Tawa chunka phisqayoq jubileoq kinsa kaq semananpa ñawpaq watanpitaq yarqay kay hallp'aman hamuyta qallarirqan, parataq mana munarqanchu kay pachaman qoyta, manan imapas urmarqanchu.
2 Kay pachaqa mana imayoqmi kapurqan, Egipto suyupin ichaqa mikhunata kasharqan, qanchis wata askha kashaqtinmi Joseqa chay hallp'a muhuta huñuspa waqaycharqan.
3 Egipto runakunataq Joseman hamurqanku mikhunata qonanpaq, hinan payqa huk watayoq mikuykunata waqaychana wasikunata kicharirqan, hinaspan chay hallp'a runakunaman qoriwan venderqan.
4 <Canaan hallp'api yarqay sinchitapuni kasharqan>, Jacobtaq Egiptopi mikhunata uyarispa chunka churinkunata kacharqan Egiptopi mikhunata maskhanankupaq. Benjaminta ichaqa manan kacharqanchu, <Jacobpa chunka churinkuna>taq <Egiptoman> chayarqanku (chayman).
5 Hinaqtinmi Joseqa paykunata reqsirqan, ichaqa manan reqsirqankuchu, hinaspan paykunata rimaspa tapurqan, hinaspan paykunata nirqan; '¿Manachu qhamiyaqkuna kankichis, manachu hamurqankichis chay hallp'aq asuykuyninta t'aqwiriq? 'Hinaspataq paykunata guardiaman churarqan.
6 Chay qhepatataq wakmanta kacharichirqan, Simeonllatataq wisq'arqan, isqon wawqenkunatataq qarqorqan.
7 Sasachankuman trigota hunt'achirqan, qorikunatapas bolsankuman churarqan, ichaqa manan yacharqankuchu.
8 Hinan sullk'a wawqenkuta pusamunankupaq kamachirqan, taytanku kawsashasqanmanta, sullk'a wawqenkutawan willasqankurayku.
9 Egipto suyumanta lloqsispa Canaán suyuman chayarqanku. Hinaspan taytankuman willarqanku tukuy ima pasasqanta, hinallataq llaqta kamachiq paykunaman k'arakta rimapayasqanmanta, Benjamín llaqtata pusamunankukama Simeonta hap'isqanmantawan.
10 Jacobtaq niran: '¡Wawaykunatan qechuwarankichis! Joseqa manan kanchu, Simeonpas manan kanchu, Benjamíntapas qechunkichismi. Ñoqamanmi chayamurqa millay ruwaynikiqa.
11 'Hinaspataq nirqan: 'Wawayqa manan qanwan kuskachu uraykamunqa, mana chayqa onqokunmanmi; Mamanku iskay qhari wawakunata wachakurqan, huknintaq chinkapun, kaytapas ñoqamanta qechunkichismi, nispa. Sichus ñanpi fiebrewan hap'ichikunman chayqa, machuyasqaytan llakikuywan wañuyman uraykachiwaqchis', nispa.
12 Hinaqtinmi Jesusqa rikurqan qolqenku sapankanku bolsankupi kutichipusqanta, chayraykun payta kachamuyta manchakurqan.
13 Canaán hallp'api, Egipto hallp'allapi llapan hallp'akunapitaq yarqayqa astawan yapakurqan, Egipto hallp'allapichu, askha Egipto wawakuna muhunkuta waqaychaspa mikhunankupaq, Joseta muhuta huñuspa waqaychana wasikunaman churaspa, yarqay watakunapaq waqaychaspa ima muhunkuta waqaychaspa.
14 Egipto nacionmanta runakunaqa yarqay kashaqtinmi chaywan mikhurqanku.
15 Israel nacionmi ichaqa chay nacionpi sinchita yarqay kashaqta, manataqmi qespichimushaqta rikuspa, churinkunata nirqan: 'Riychis, mana wañunanchispaq mikhunata maskhamuwayku', nispa.

16 Hinaspan niranku: ‘Manan risaqkuchu; mana sullk’a wawqenchis ñoqaykuwan rinqa chayqa, manan risaqkuchu’, nispa.
17 Israel runakunataq rikurqanku paykunawan kuska mana kachaqtinqa, llapanku yarqaymanta wañunankuta
18 Rubentaq niran: ‘Makiyman qoykuway, manataq kutichimusaqchu chayqa, almanpa rantinpi iskaynin churiykunata wañuchiy’, nispa.
19 Hinan payta nirqan: ‘Manan qanwanqa rinqachu’, nispa. Judátaq asuykamuspa niran: ‘Ñoqawan kachamuway, manataq qanman kutichimusaqchu chayqa, tukuy kawsasqay p’unchaykuna ñawpaqeykipi huchachakusaq’, nispa.
20 Paykunawan kuska kacharqan kay semanaq iskay kaq watanpi [2172 Am] killa qallariy p’unchaypi, hinaspan Egipto hallp’aman hamurqanku llapa riqkunawan, makinkupitaq regalokunata hap’irqanku, stacte, almendrakuna, terebinto nueces, ch’uya miel ima.
21 Hinaspan Josepa ñawpaqenpi sayarirqanku, hinan wawqen Benjaminta rikurqan, payta reqsispataq paykunata tapuran: ¿Kaychu sullk’a wawqeykichis?’, nispa. Paykunataq nirqanku: ‘Paymi’, nispa. Hinaspan nirqan Señor Dios khuyapayasunki, waway!’, nispa.
22 Hinan wasinman kacharqan, Simeontataq paykunaman pusamurqan, paykunapaqtaq mikhunata ruwarqan, paykunataq makinkupi apamusqanku regalota haywarirqanku.
23 Paypa ñawpaqenpi mikhurqanku, hinaspan llapankuman qorqan huk t'aqata, Benjaminpa mikhunanmi ichaqa qanchis kuti aswan hatun karqan mayqenninkumantapas.
24 Hinaqtinmi paykunaqa mikhurqanku, ukyarqanku, sayarispataq asnonkuwan qhepakurqanku.
25 Hinan Joseqa huk planta yuyaykurqan, chhaynapi paykuna ukhupi thak kawsay yuyaykuychus atipashan icha manachus chayta yachananpaq, hinaspan wasinta qhawaq mayordomota nirqan: ‘Llapa bolsankuta mikhunata hunt’achiy, hinaspa qolqenkuta kutichipuy vasonkuman, hinallataq vasoyta, qolqemanta vasota ukyasqayta, sullk’akunaq bolsanman churaspa kachapuy’, nispa.

43 RAKI

1 Hinan Joseqa Josepa nisqanman hina ruwarqan, hinaspan llapa bolsankuman mikhunata hunt'achirqan, qollqenkutataq bolsankuman churarqan, vasotapas Benjaminpa bolsanman churarqan.
2 Tutamantañataqmi ripurqanku, chaymanta ripusqanku qhepamantaq Joseqa wasinpi mayordomota nirqan: ‘Qatiy, phawaylla hap’iy, kay hinata nispa: “Allinmi mana allinta kutichiwarqankichis, wiraqochaypa ukyasqan qolqe vasotan suwawarqankichis”, nispa. Hinaspa sullk'a wawqenkuta kutichimuway, hinaspa (paytaqa) usqhaylla pusamuy manaraq taripay tiyanayman rishaqtiy’, nispa.
3 Paykunaq qhepanta phawaykuspataq kay rimaykunaman hina paykunata nirqan.
4 Paykunataq nirqanku: ‘Dios amachachun kamachiykikuna kayta ruwanankupaq, wiraqochaykiq wasinmanta ima unutapas suwanankuta, ñawpaq kutipi sakuykupi tarisqayku qolqetapas, chaytan ñoqaqa kamachiykikuna Canaán hallp’amanta kutichimurqayku’, nispa.
5 Chhaynaqa, ¿imaynatataq ima utenlotapas suwasunman? Qhawariy, kaypin ñoqaykupas sacoykupas maskhashayku, maypipas noqayku ukhupi kaq runaq bolsanpi vasota tarinki chayqa, wañuchisqa kachun, ñoqaykupas asnoykupas señorniykitan servisaqku’, nispa.
6 Hinaspan paykunata nirqan: ‘Manan chhaynachu, piwanchus tarisqay runallatan kamachita hina hap’isaq, hinaspan thak-kaypi wasiykichisman kutipunkichis’, nispa.
7 Hinaqtinmi Jesusqa vasonkupi maskhasharqan, kuraqmanta sullk'amantawan, Benjaminpa bolsanpi tarisqa.
8 P’achankuta llik’ikuspa asnonkuta q’epichakuspa llaqtaman kutispa Josepa wasinman chayarqanku, llapankutaq paypa ñawpaqenpi pampaman k’umuykukurqanku.
9 Hinan Joseqa paykunata nirqan: ‘Mana allintan ruwarqankichis’, nispa. Hinaspan niranku: ‘¿Imatan nisun, imaynatataq defiendekusun? Señorninchismi repararqan kamachinkunaq huchallikusqankuta; Qhawariy, wiraqochanchispa kamachinkuna, asnoykupas.
10 ‘Hinaqtinmi Joseqa paykunata nirqan: ‘Ñoqapas Señor Diostan manchakuni. Qankunañataq wasiykichisman riychis, wawqeykichistaq kamachiy kachun, mana allinta ruwasqaykichisrayku. ¿Manachu yachankichis huk runa copanwan kusikusqanta, ñoqa hina kay copawan kusikusqanta? Chaywanpas suwawarqankichismi’, nispa.
11 Judátaq nirqan: ‘Señorniy, kamachiyki huk simillatapas rimachun señorniypa ninrinpi iskay wawqenkunatan taytaykuman wachakurqan kamachiykiq maman: hukninmi ripurqan chinkasqa, manataq tarisqachu, payllataq mamanmanta puchuq, kamachiykitaq taytanchis payta munakun, kawsayninpas watasqa kashan kay kawsaywan (muchacha).
12 Taytayku kamachiykiman rispayku, wayna mana ñoqaykuwan kashaqtin, wañupunqa, taytaykutapas llakisqa wañuyman uraykachisaqku.
13 Aswanpas noqa kamachiyki, wiraqochaypa kamachin hina waynaq rantinpi qhepakusaq, waynatataq wawqenkunawan ripusaq, kamachiyki taytaykupa makinpin seguro kapurqani, manataq kutichimusaqchu chayqa, kamachiykiqa wiñaypaqmi taytaykupa huchanta uyarinqa’, nispa.
14 Hinaqtinmi Joseqa rikurqan llapanku allin kaypi kasqankuta, manataqmi pay kikinta hark'akuyta atirqanchu, hinaspan paykunaman willarqan Jose kasqanmanta.
15 Hinaqtinmi Jesusqa hebreo rimaypi paykunawan rimaspa kunkankuman k'umuykuspa waqarqan.
16 Ichaqa manan payta reqsispa waqayta qallarirqanku. Hinaspan paykunata nirqan: ‘Ama waqaychischu, aswanpas usqhaylla taytayta pusamuwaychis. Qankunaqa rikunkichismi simin rimashasqanta, wawqey Benjamínpa ñawinpas rikusqanta.
17 Qhawariychis, kay iskaykaq wata yarqaymanta, hinallataq phisqa wataraq mana cosechayoq, mana sach’akuna ruruyoq, nitaq yapusqa.
18 Usqhaylla uraykamuychis, wasiykichispas, ama yarqaymanta wañunaykichispaq, amataq kapuqniykichismanta llakisqa kanaykichispaq, Señor Diosmi ñawpaqeykichista kachamuwarqan, askha runakuna kawsanankupaq imakunatapas allichanaypaq.
19 Taytayman niy kawsashasqayta, qankunaqa rikunkichismi, Señor Diosqa Faraonpa taytan hina

churawasqanta, wasintapas, Egipto suyuntinpi kamachikuqtawan.
20 Señor Diospa qowasqan qhapaq kasqayta, hatunchayniymantawan taytayman willay', nispa.
21 Faraonpa siminpa kamachisqanman hinan carretakunata, ñanpi mikhunata ima qorqan, llapankumanpas qorqan imaymana colorniyoq p'achakunata qolqetawan.
22 Taytankuman apachimurqan p'achata, qolqeta, chunka asnokunatawan, chaykunan trigo aparqanku, hinan paykunata kacharqan.
23 Hinaspan taytankuman willarqanku Joseqa kawsashasqanmanta, kay pachapi llapa suyukunaman trigo tupushasqanmanta, Egipto suyuntinpi kamachikuq kasqanmantawan.
24 Taytankutaq mana creerqanchu, yuyayninpi musphasqa kashasqanrayku. ichaqa Joseq kachamusqan carrokunata rikuspa espiritunpa kawsaynin kawsarirqan, hinaspan nirqan: 'Jose kawsaqtinqa ñoqapaqqa aypanmi; Manaraq wañuchkaspaymi payta qawamusaq', nispa.

44 RAKI

1 Israelqa kinsa kaq killa mosoq killa p'unchaypin wasinmanta Harán llaqtamanta lloqsipurqan, hinaspan Juramento Pukyu ñanninta rirqan, hinaspan kay killa qanchis p'unchaypi taytan Isaacpa Diosninman sacrificiota haywarqan.
2 Jacobtaq Betelpi musqukusqanta yuyarispa Egiptoman uraykamuyta manchakurqan.
3 Hinataq, Joseman willayta kachananpaq yuyaykushaspa, mana uraykamunanpaq, qanchis p'unchay chaypi qhepakurqan, ichapas huk rikuyta rikunman qhepananpaq otaq uraykamunanpaq.
4 Ñawpaq rurukuna cosecha raymitataq mawk'a trigowan ruwarqan, Canaán suyupiqa manan huk makillapas muhullapaschu karqan [chay suyupi], yarqayqa llapa animalkunata, wakakunata, pisqukunatapas, runakunatapas.
5 Chunka soqtayoq p'unchaypitaq Señor Diosqa payman rikhurimuspa nirqan: 'Jacob, Jacob', nispa. Paytaq nirqan: 'Kaypin kashani', nispa. Hinaspan payta nirqan: 'Ñoqan kani ñawpa taytaykikunaq Diosnin, Abrahampa Isaacpa Diosnin; ama manchakuychu Egiptoman uraykamuyta, chaypi hatun suyuta ruwasaq qanwan kuska uraykamusaq, hinaspataq (hukmanta) wicharichisqayki, kay hallp'apin p'ampasqa kanki, Josetaq makinta ñawiykiman churanqa.
6 Ama manchakuychischu; Egiptoman uraykamuy', nispa.
7 Hinan churinkuna, churinkunaq churinkunapiwan sayarirqanku, taytankutapas kaqninkunatawan carretakunapi churarqanku.
8 Kay kinsa killa chunka soqtayoq p'unchaypin Israelqa Juramento Pukyumanta sayarispa Egipto suyuman rirqan.
9 Israel nacionmi Judá llaqtata wawan Joseman kacharqan Gosen hallp'ata t'aqwirinanpaq, Joseqa wawqenkunamanmi niran payman hamuspa chaypi tiyanankupaq.
10 Kaymi karqan aswan sumaq (allpa) Egipto suyupi, hinallataq paypa qayllanpi, llapankupaq (paykunapaq) hinallataq uywakunapaqpas.
11 Chaymi Jacobpa churinkuna Egiptoman riq taytanku Jacobwan kuska.
12 Israelpa Piwi Churin Ruben; Chaymi churinkuna Enoc, Palu, Hezrón, Carmi-pichqa.
13 Simeón churinkunapiwan; Paypa churinkunapa sutinmi: Jemuel, Jamin, Oad, Jaquin, Zohar, Saul, qanchis warmipa churin.
14 Leví churinkunapiwan. Churinkunapa sutinmi: Gerson, Coat, Merari-tawa.
15 Judá churinkunapiwan; Churinkunapa sutinmi: Sela, Pérez, Zara-tawa.
16 Isacarpas churinkunapiwan. Churinkunapa sutinmi: Tola, Phua, Jasub, Simrón-pichqa.
17 Zebulon churinkunapiwan. Churinkunapa sutinmi: Sered, Elon, Jahleel-tawa.
18 Mesopotamia llaqtapi Jacobpa churinkuna, Leapa Jacobpa wachakusqan churinkuna, soqta, huknin ñañan Dina, Leapa churinkunapa lliw almankuna, churinkuna, taytanku Jacobwan kuska Egiptoman riq churinkunapas iskay chunka isqunniyuqmi karqaku, taytanku Jacobpas kimsa chunka watayoqmi karqaku.
19 Jacobpa warmin Leapa sirvientan Zilpapa churinkuna, Jacobpa churinkuna Gadta Asurtawan.
20 Paywan kuska Egiptoman riq churinkunaq sutinmi. Gadpa churinkuna: Zifión, Hagi, Suní, Ezbón, <Eri>, Areli, Arodi, pusaq.
21 Aserpa churinkunan karqan: Imna, Isva, <Ishvi>, Beria, Sera, soqta panankuna.
22 Llapallankum chunka tawayuq karqaku, Leapa llapallankuñataqmi tawa chunka tawayuq karqaku.
23 Jacobpa warmin Raquelpa churinkunam karqa Josewan Benjamínwan.
24 Joseqa manaraq taytan Egiptoman hamushaqtinmi Egiptopi nacerqan, Heliopolis llaqtapi sacerdote Potifarpa ususin Asenatpa wachakusqanta, Manasés, kinsa kinsa Efraín.
25 Benjamínpa churinkuna: Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim, Ard-11.
26 Raquelpa llapallan almakunan chunka tawayoq karqanku.
27 Jacobpa wachakusqan Jacobpa warmin Raquelpa sirvientan Bilhapa churinkunam karqa Dan hinaspa Neftalí.
28 Paykunawan kuska Egiptoman riq churinkunaq sutinmi. Danpa churinkunam karqa Hushim, Samon hinaspa Asudi. hinaspa 'Ijaka, hinaspa Salomon-suqta.
29 Egiptoman haykusqanku watapin wañurqanku, Dan Hushim sapallantaq puchurqan.
30 Neftalipa churinkunaq sutinmi karqan Jahziel, Guni, Jezer, Salum, 'Iv.
31 Yarqay watakuna qhepaman naceq Ivtaq Egipto nacionpi wañupurqan.
32 Raquelpa llapallan almakunan ishkay chunka soqtayoq karanku.
33 Jacobpa Egiptoman riqkunaqa qanchis chunka runakunan karanku. Paykunan wawankuna, wawankunaq wawankuna, llapanku qanchis chunka, ichaqa phisqa runakunan Egiptopi wañurqanku Josemanta ñawpaqtaraq, manataq wawayoqchu karqanku.
34 Canaán suyupitaq iskay Judá churinkuna wañurqanku, Er, Onan, mana wawayoq karqanku, Israel runakunataq wañuq runakunata p'amparqanku, qanchis chunka mana judío nacionkuna ukhupitaq yupasqa karqanku.

45 RAKI

1 Israel llaqtaqa Egipto suyuman, Gosen hallp'aman, tawa p'unchay [2172 AM] mosoq killa p'unchaypi rirqan. killapi, tawa chunka pichqayuq jubileopa kimsa kaq semananpa iskay kaq watapi.
2 Joseqa taytan Jacobwan tupaq Gosen hallp'aman rirqan, taytanpa kunkanman k'umuykuspa waqarqan.
3 Israeltaq Joseta nirqan: ‘Kunanqa wañupusaq rikusqaymantapacha, kunantaq Israelpa Señor Diosnin saminchasqa kachun Abrahampa Diosnin, Isaacpa Diosninpas, paymi mana khuyapayakuyninta khuyapayakuynintapas hark’arqanchu kamachin Jacobmanta.
4 Ñoqapaqqa allinmi kawsashaqtiy uyaykita rikuspay; ari, cheqaqmi Betelpi rikusqay rikuyqa. Wiñay-wiñaypaq Señor Diosniy saminchasqa kachun, sutinpas saminchasqa kachun’, nispa.
5 Hinaqtinmi Joseqa wawqenkunapiwan taytankuq ñawpaqenpi t’antata mikhuspa vinota ukyarqanku, Jacobtaq ancha kusikuywan kusikurqan, Joseta wawqenkunawan kuska mikhushaqta, ñawpaqenpi ukyashaqta rikuspa, payta waqaychaq, chunka iskayniyoq churinkunatapas waqaychaq tukuy imaymanata kamaqta samincharqan.
6 Joseqa taytanman wawqenkunamanmi qorqan Gosen hallp'api, Raméses llaqtapi, tukuy muyuriqpi tiyanankupaq. Israeltaq churinkunapiwan Gosen hallp'api tiyarqanku, Egipto suyumanta, Israelmantawan aswan allin kaq parten pachak kinsa chunka watayoq Egiptoman hamuspa.
7 Josetaq taytanta wawqenkunatawan, kapuqninkunatapas t’antawan mikhuchirqan, qanchis wata yarqay kasqankuman hina.
8 Egipto hallp’aqa yarqaymanta ñak’arirqan, chaymi Joseqa Faraonpaq llapa Egipto hallp’ata mikhunanta kutichipurqan, hinaspan Faraonpaq runakunata, uywankutapas, tukuy imatapas hap’ikapurqan.
9 Yarqay watakunan hunt’akurqan, Josetaq chay hallp’api runakunaman muhuta mikhunatawan qorqan pusaq kaq watapi tarpunankupaq, mayu llapan Egipto hallp’ata hunt’aykusqanrayku.
10 Qanchis watakunapi yarqay kasqanpin (mana) mayu patapi pisi cheqaskunallata qarparqan, kunanmi ichaqa hunt’aykusqa, Egipto runakunataq hallp’ata tarpurqanku, chay watapitaq askha trigota puqurqan.
11 Kay wataqa tawa chunka phisqayoq jubileo p’unchaypa tawa kaq semananpa ñawpaq watanmi karqan.
12 Hinaqtinmi Joseqa cosecha trigomanta phisqa t’aqata reypaq hap’ispa tawa t’aqata saqerqan mikhunankupaq muhupaqwan, hinan Joseqa kunankama Egipto suyupaq kamachikuyman churarqan.
13 Israelqa chunka qanchisniyoq watatan Egipto hallp’api kawsarqan, llapan p’unchayninkunataq kinsa jubileo, pachak tawa chunka qanchisniyoq wata, wañurqan tawa chunka phisqayoq semanaq tawa kaq watapi.
14 Israel nacionmi churinkunata manaraq wañukushaqtin samincharqan, Egipto suyupi tukuy ima pasananta willarqan. qhepa p’unchawkunapi paykunaman imachus hamunanmantataq paykunaman willarqan, saminchaspataq Joseman iskay t’aqata qorqan chay hallp’api.
15 Hinaqtinmi Jesusqa ñawpa taytankunawan puñuykuspa, Canaán hallp’api iskay machaypi p’amparqanku, taytan Abrahampa qayllanpi, Hebrón hallp’api iskay machaypi t’oqosqan aya p’ampanapi.
16 Llapan libronkunata, ñawpa taytankunaq libronkunatapas churin Leviman qorqan, chaykunata waqaychananpaq, kunankamapas wawankunapaq mosoqyachinanpaq.

46 RAKI

1 Jacob wañupusqan qhepamantaq Israelpa mirayninkunaqa Egipto hallp’api mirarqanku, hatun llaqtataq kapurqanku, huk sonqollataqmi karqanku, chhaynapin chay wawqe wawqenta munakurqanku sapanka runataq wawqenkuta yanaparqan, askhataq yapakurqanku, sinchitataq mirarqanku, chunka [2242 AM] semana watakunapi, Joseq kawsayninpa tukuy p’unchayninkunapi.
2 Manataqmi Satanaspas nitaq ima millaypas karqanchu taytan Jacobpa qhepanta kawsasqan p’unchaykunapi, llapa Egipto runakunan Israelpa mirayninkunata yupaycharqanku Josepa tukuy kawsasqan p’unchaykunapi.
3 Joseqa pachak chunka watayoq kashaspan wañupurqan. Chunka qanchisniyoq watataq Canaán suyupi tiyarqan, chunka watataq kamachi karqan, kinsa watataq carcelpi kasharqan, pusaq chunka watataq reypa kamachisqan karqan, llapan Egipto suyuta kamachirqan.
4 Hinaqtinmi Jesusqa wañuran llapa wawqenkunapas, llapa miraykunapas.
5 Hinaqtinmi Israel runakunata manaraq wañupushaspa kamachirqan Egipto suyumanta lloqsispa tullunkunata apanankupaq.
6 Tullunkunamantataq jurachirqan, yacharqanmi Egipto runakuna manaña Canaán suyupi p’ampanankuta, Canaán suyupi rey Makamaron Asiria suyupi tiyashaspa Egipto reywan wayq’opi maqanakuspa chaypi wañuchispa Egipto runakunata qatiykacharqan ‘Ermonpa punkunkama’.
7 Ichaqa manan haykuyta atirqanchu, huk mosoq reymi Egipto rey kapurqan, paymanta aswan kallpasapataq, Canaán suyuman kutipurqan, Egipto punkukuna wisq'asqa kasharqan, manataq pipas lloqsirqanchu nitaq pipas Egiptoman hamurqanchu.
8 Joseqa tawa chunka soqtayoq jubileopin wañupurqan, soqta kaq semanapi, iskay kaq watapi, hinaspan Egipto suyupi p’amparqanku, [2242 AM]taq llapa wawqenkuna wañurqanku.
9 Egipto reyqa tawa chunka qanchisniyoq jubileopin [2263 AM] Canaán reywan maqanakuq rirqan, iskay kaq watapi iskay kaq semanapi, Israel runakunataq Jacobpa mirayninpa llapa tullunkunata horqomurqanku, Joseq tullunkunallata saqespa, hinaspan chakrapi p’amparqanku orqopi iskay machaypi.
10 Yaqa llapankutaqmi Egiptoman kutipurqanku, ichaqa pisillan Hebrón orqokunapi qheparqanku, taytayki Amramtaq paykunawan qhepakurqan.
11 Canaán reytaq Egipto reyta atiparqan, Egipto llaqtaq punkunkunatapas wisq'arqan.
12 Israel runakunata ñak’arichinanpaqmi huk millay yuyayta yuyaykurqan, Egipto llaqtatataq nirqan: ‘Qhawariychis, Israelpa llaqtanqa ñoqanchismanta aswan

askharaqmi yapakurqan, aswan askhataqmi yapakurqanpas’, nispa.
13 Hamuychis, manaraq llumpay askha kashaqtinku yachaywan ruwasun, kamachi kaywantaq ñak’arichisun manaraq awqanakuy hamushaqtin, paykunapas manaraq ñoqanchiswan maqanakushaqtinku; mana chayqa enemigonchiskunawanmi huñunakuspanku hallp’anchismanta horqomunqaku, sonqonkupas uyankupas Canaán suyuman qhawarisqa kasqanrayku’, nispa.
14 Paykunata kamachiqkunata churarqan esclavitudwan ñak'arichinankupaq. Faraonpaq, Pitompaq, Raamsespaqpas allin takyasqa llaqtakunata hatarichirqanku, Egipto llaqtakunapitaq llapa perqakunata, llapa hark’akunatapas hatarichirqanku.
15 Paykunatataq sinchita kamachirqanku, aswan millaytataq paykunata ruwarqanku chayqa, astawanmi yapakurqanku, aswan askhataqmi karqankupas.
16 Egipto runakunan Israel runakunata millakurqanku.

47 RAKI

1 Qanchis kaq semanapi, qanchis kaq watapi, tawa chunka qanchisniyoq jubileo killapi, taytaykiqa Canaán suyumanta lloqsirqan, tawa kaq semanapi, soqta kaq watapi, tawa chunka pusaqniyoq jubileopi nacerqanki. Israel runakunaq ñak'ariy tiempon karqan.
2 Egipto nacionpa reynin Faraonmi kamachirqa llapallan naceq qari wawankuta mayuman wischunankupaq.
3 Qanchis killapaqmi chaykunata wikch'upurqanku nacesqayki p'unchaykama
4 Mamaykitaq kinsa killa pakasurqanki, paykunataq paymanta willarqanku. Hinaspan huk arcata ruwaspa qatawan asfaltowan qataspa mayu patapi banderakunaman churarqa, qanchis p'unchawtaq chaypi churarqasunki, mamaykitaq tuta hamuspa ñuñuchisurqanki, p'unchawtaq ñañayki Miriam pisqukunamanta hark'asunki.
5 Chay p'unchaykunapitaq Faraonpa ususin Tarmut mayupi bañakuq hamurqan, qaparisqaykita uyarispataq sipasninkunata nirqan horqomusunaykipaq, paykunataq pusamusurqanki.
6 Hinaqtinmi Arcamanta horqomusurqanki, hinaspan khuyapayarqasunki.
7 Ñañaykitaq payta nirqan: ‘¿Rispaykichu huk hebreo warmita waqyamusqayki kay wawata ñuñuchisunaykipaq, ñuñuchisunaykipaqpas?’, nispa.
8 Hinan payqa <payman> nirqan: ‘Riy’, nispa. Hinaspan mamayki Jocabedta waqyamurqan, paymi pagayninta qorqan, ñuñuchisurqanki.
9 Chay qhepamantaq, wiñasqaña kaspa, Faraonpa ususinman pusamusurqanki, churintaq kapurqanki, taytayki Amramtaq qelqayta yachachirqasunki, kinsa semana hunt’asqayki qhepamantaq reypa patioman pusarqasunkiku.
10 Kimsa semana watataq patiopi karqanki, reypa patiomanta lloqsispayki [2351-] Israelpa mirayninkunamanta kaq amigoykita [2372 AM] Egipto runata maqashaqta rikusqaykikama, wañuchispataq rit’ipi pakarqanki.
11 Iskaykaq p’unchaypitaq iskay Israel runakunawan maqanakuspa mana allin ruwaqta nirqanki: ‘¿Imaraykutaq wawqeykita maqanki?’, nispa.
12 Hinan payqa phiñakuspa phiñakuspa nirqan: ‘¿Pitaq churarqasunki kamachikuqta jueztawan? ¿Qayna punchaw Egipto runata wañuchisqaykiman hinachu wañuchiwaq?’, nispa. Chay simikunaraykun mancharikuspa ayqekurqanki.

48 RAKI

1 Tawa chunka isqonniyoq jubileo p'unchaypa kinsa kaq semanan soqta kaq watapitaq ripurqanki, hinaspan <2372 AM] Madián hallp'api tiyarqanki, phisqa semana huk wata. Iskaykaq semanapi iskay kaq semanapi Egiptoman kutirqanki, phisqa chunka jubileo p'unchaypi.
2 Qantaq yachanki imatachus [2410 AM] Sinai orqopi rimasurqanki, hinallataq imatachus kamachikuq Mastêmâ qanwan ruwayta munarqan Egiptoman kutipushaqtiyki <yanpi paywan tupasqaykipi>.
3 ¿Manachu tukuy atiyninwan Egipto runakunata juzganaykipaq, Egipto runakunata vengakunaykipaq kachasqa kasqaykita rikuspa, wañuchiyta munarqayki?
4 Makinmantan qespichirqayki, Egipto nacionpi kachamusqayki milagrokunata, milagrokunatawan ruwarqanki Faraon contra, llapa wasin contra, kamachinkunaq contranpi, llaqtan contrapiwan.
5 Israel runakunaraykun Señor Diosqa paykunata hatun vengakuyta ruwarqan, yawarpa, sapokunaq, chuspikunaq, allqo ch’uspakunaq, millay t’uqyaykunaq ima muchuyninkunawanpas wañuchirqan. uywankutapas wañuspa; runtu rumikunawantaq, chaywantaq paykunapaq wiñaq tukuy imatapas chinkachirqan; runtuwan, tutayaqwan puchuq puchuqkunata mikhuq langostakunawantaq; Runakunaq, uywakunaq phiwi churinkunaq <wañusqankuwan>, llapa idolonkumanwantaq Señorqa vengakuspa ninawan ruphachirqan.
6 Tukuy imapas makiykiwanmi kachasqa karqan, manaraq tukukushaqtin (kaykunata) willanaykipaq, Egipto reywantaq llapa kamachinkunaq ñawpaqenpi, llaqtanpa ñawpaqenpipas rimarqanki.
7 Tukuy imapas rimasqaykiman hinan pasarqan; chunka hatun manchay juiciokuna Egipto hallp'api hamurqan Israelmanta vengakunaykipaq.
8 Wiraqochataq tukuy imata ruwarqan Israel runakunarayku, Abrahamwan rimanakusqanman hina, paykunamanta vengakunanpaq, imaynan paykuna kallpawan kamachiman aparqanku hinata.
9 Mastêma kamachikuqmi qan contra sayarispa Faraonpa makinman wikch'uykuyta munarqan, Egipto layqakunatataq yanaparqan.
10 Sayarispankutaq ñawpaqeykipi ruwarqanku, cheqaqtapuni saqesqayku millay ruwaykunata, ichaqa manan saqerqaykuchu hampikunata makinkuwan ruwananta.
11 Hinan Señor Diosqa millay ulcerakunawan waqachirqan, manataqmi sayariyta atirqankuchu, ch’usaqyachisqaykurayku, mana huk señalllatapas ruwanankupaq.
12 Tukuy (kay) señalkuna, musphanakunaña karqan chaypas, manan p’enqachisqachu karqan kamachikuq Mastêmâ, kallpawan Egipto runakunata qaparisqanrayku, Egipto runakunaq llapa atiyninkunawan, carretankunawan, caballonkuwan, Egipto llaqtakunaq llapa ejercitonkunawan qatipasunaykipaq.

13 Egipto runakunawan Israel runakunawan chawpipi sayarqani, Israel runakunata paypa makinmanta, llaqtanpa makinmantawan qespichirqayku, Señor Diostaq ch'aki hallp'a hina lamar-qocha chawpinta pusamurqan.
14 Israelta qatiykachananpaq apamusqan llapa llaqtakunatataq, Señor Diosninchis paykunata wikch'uykurqan lamar-qochaq chawpinman, Israel runakunaq uranpi ukhu ukhuman, imaynan Egipto runakunapas wawankuta mayuman wikch'uykurqanku hinata paykunamanta vengakurqan 1.000.000 runakunamanta, waranqa kallpasapa kallpasapa runakunataq huk ñuñuq ch'unqasqallanmanta wañuchisqa karqanku Mayuman wikch'uykusqanku llaqtaykiq wawankunamanta.
15 Chunka tawayoq p'unchaypi, chunka phisqayoq p'unchaypi, chunka soqtayoq p'unchaypi, chunka qanchisniyoq, chunka pusaqniyoq p'unchaypi, Mastêmâ kamachikuqta Israel runakunaq qhepanpi wataspa carcelman wisq'arqanku, mana huchachananpaq.
16 Chunka isqonniyoq p'unchaypin kacharirqayku Egipto runakunata yanapanankupaq, Israel runakunata qatipanankupaq.
17 Hinan sonqonkuta rumiyachispa k'ulluchachirqan, chaymi Señor Diosninchis yuyaykurqan Egipto runakunata maqaspa lamar-qochaman wikch'uykunanpaq.
18 Chunka tawayoq p'unchaypin watarqayku Israel runakunata mana huchachananpaq, chay p'unchaymi Egipto runakunata mañakurqanku vasokunata, p'achakunata, qolqemanta vasokunata, qorimanta ruwasqa vasokunata, broncemanta vasokunatawan, Egipto runakunata suwanankupaq, chay p'unchaymi servinankupaq obligasqa kasqankumanta kutichipurqanku.
19 Israelpa mirayninkunataqa manan ch'usaq makillachu Egipto nacionmanta pusarqayku.

49 RAKI

1 Yuyariy, Pascua fiestamanta Wiraqochaq kamachisqasu kamachikuyninta, ñawpaq kaq killapa chunka tawayoq p'unchayninpi tiemponpi ruwanaykita, manaraq ch'isiyashaqtin wañuchinaykipaq, inti haykuy pachamanta chunka phisqayoq p'unchay ch'isiyaq tutamantataq mikhunankupaq.
2 Kay tuta -fiesta qallariypi, kusikuy qallariypipas- Egiptopi Pascua fiestata mikhusharqankichis, chaypachan Mastêmâpa llapa atiyninkuna kacharisqa karqanku, Egipto suyupi llapa phiwi churikunata wañuchinankupaq, Faraonpa phiwi churinmantapacha, molinopi presochasqa sirvientapa phiwi churinkama, wakakunatapas.
3 Kaymi Señorpa paykunaman qosqan señalqa: Sapanka wasimanmi, chay wasiq wasanpi huk watayoq corderopa yawarninta rikusqankuman, (chay) wasimanqa manan wañuchinankupaqchu haykunanku karqan, aswanpas (chaytan) pasananku karqan, chay wasipi kaq llapa runakuna qespichisqa kanankupaq, yawarpa señalnin wasanpi kasqanrayku.
4 Wiraqochaq atiyninkunataq Wiraqochaq kamachisqanman hina tukuy imata ruwarqanku, llapan Israel runakunaq qayllantataq pasarqanku, manataqmi chay onqoyqa paykunaman hamurqanchu, uywakunatapas, runatapas, allqotapas, paykuna ukhumanta wañuchinanpaq.
5 Egipto nacionpin sinchi millay onqoyqa karqan, Egipto nacionpipas manan huk wasipas karqanchu, chaypin waqarqanku waqarqankupas.
6 Llapan Israel runakunan Pascua cordero aychata mikhusharqanku, vinotapas ukyasharqanku, ñawpaq taytankuq Señor Diosninmanpas alabasharqanku, saminchasharqanku, graciasta qosharqanku ima, Egipto yugomanta, millay kamachi kaymantawan lloqsinankupaq.
7 Kay p'unchayta yuyariy tukuy kawsayniyki p'unchaykunapi, hinaspataq watanmanta wata hunt'ay tukuy kawsayniyki p'unchaykunapi, huk kutita watapi, p'unchayninpi, llapan kamachikuyninman hina, amataq (chaytaqa) p'unchaymanta p'unchayman, nitaq killamanta killamanpas qhepachiychu.
8 Wiñaypaq kamachikuymi, hanaq pacha tablakunapipas grabasqa llapan Israelpa mirayninkunamanta, sapa wata p'unchayninpi huk kutita, llapan mirayninkupi hunt'anankupaq; manataqmi p'unchaykunaq tukukuynin kanchu, kayqa wiñaypaq ordenasqa kasqanrayku.
9 Pipas mana qhelli kaqtin, p'unchayninpi mana qhelli sacrificiota ruwananpaq hamuspa, Señor Diospa ñawpaqenpi sumaq sacrificiota apamunanpaq, raymi p'unchaypi Señorpa ñawpaqenpi mikhunanpaq, ukyananpaqpas, ch'uya, qayllallapi kaq runaqa wañuchisqa kanqa.
10 Israel runakuna hamuspa Pascua fiestata yuyarichunku, sapa killapa chunka tawayoq p'unchayninpi, ch'isikuna chawpipi, p'unchaymanta kinsa t'aqamanta kinsa t'aqakama, p'unchaymanta iskay t'aqa k'anchayman, kinsa t'aqataq ch'isiman.
11 Kaytan Señor Dios kamachisurqanki ch'isi chawpipi hunt'anaykipaq.
12 Manataqmi atikunmanchu ima k'anchay tiempopipas wañuchiyta, aswanpas ch'isiyaq tiempopi, ch'isiyaq pachata mikhuchunku, kinsa t'aqa tutakama, llapan aychanmanta ima puchuqtapas tutamanta kinsa t'aqamantapacha ninawan ruphachichunku.
13 Manataqmi unuwan wayk'unqakuchu, nitaq q'omerllatachu mikhunqaku, aswanpas ninapi q'oñichinqaku, tukuy sonqowan mikhunqaku, umantapas ukhunwan chakintawan ninawan q'apanqaku, manataq tulluntapas p'akinqakuchu. Israelpa mirayninkunamantaqa manam ima tullupas ñut'usqachu kanqa.
14 Chayraykun Señor Diosqa Israel runakunata kamachirqan Pascua fiestata p'unchaypi p'unchaypi ruwanankupaq, manataqmi huk tullutapas p'akinqakuchu. raymi p'unchawmi, kamachisqa p'unchawpas, manataqmi p'unchawmanta p'unchawpas, killamanta killapas chimpaypas kanmanchu, ichaqa raymin p'unchawpi hunt'achisqa kachun.
15 Israelpa mirayninkunatapas kamachinki Pascua fiestata tukuy p'unchayninkupi, sapa wata, watapi huk kutita p'unchaypi churasqa p'unchaypi, chay p'unchaytaq hamunqa Wiraqochaq ñawpaqenpi kusichiq allin yuyarinapaq, manataqmi ima muchuchiypas paykunaman hamunqachu wañuchinanpaq otaq maqachinanpaq chay watapi, maypichus Pascua fiestata ruwanqaku tiemponpi tukuy imapi kamachisqanman hina.
16 Manataqmi Señor Diospa santuarionpa hawanpichu mikhunqaku, aswanpas Señor Diospa santuarionpa

ñawpaqenpin mikhunqaku, llapan Israel llaqta runakunataq tiemponpi fiestata ruwanqaku.
17 Sapa p'unchay p'unchay hamuqqa, iskay chunka watayoqmanta wichayman Señorpa ñawpaqenpi Diosniykiq ch'uya cheqasninpi mikhunqa. chhaynatan qelqasqa kashan, ordenasqataq Wiraqochaq santuarionpi mikhunankupaq.
18 Israel runakuna Canaán hallp'aman hap'inankupaq hallp'aman haykuspanku, huk ayllunkupi Señor Diospa karpanta sayarichispanku, chay hallp'api Señor Diospa santuarionta hatarichinankukama, Señor Diospa karpan chawpinpi Pascua fiestata ruwanankupaq, hinaspa watanmanta wata Señor Diospa ñawpaqenpi wañuchichunku.
19 Herencianku hallp'api Señor Diospa sutinpi wasi hatarichisqa p'unchaykunapitaq, ch'isiyaq inti haykuyta, kinsa t'aqa p'unchaypi Pascua fiestata wañuchinqaku.
20 Altarpa punkunpin yawarninta haywanqaku, wirantapas altar patapi ninamanmi churanqaku, Señorpa sutinpi ch'uyanchasqa wasiq patiopi ninawan q'oñichisqa aychanta mikhunqaku.
21 Pascua fiestataqa manan llaqtankupipas nitaq maypipas fiestata ruwayta atinkumanchu, aswanpas Señor Diospa karpanpa ñawpaqenpi, sutin tiyasqan wasiq ñawpaqenpi. Manataqmi Wiraqochamanta karunchakunqakuchu.
22 Qan, Moises, Israel runakunata kamachiy Pascua fiestapaq kamachikuykunata hunt'anankupaq, kamachisqasuykiman hina. paykunaman willay sapa wata, p'unchaynin p'unchayta, mana qonchuyoq t'anta raymitapas, qanchis p'unchay mana qonchuyoq t'anta mikhunankupaq, (hinallataq) rayminta yuyarinankupaq, sapa p'unchaytaq huk ofrendata apamunankupaq chay qanchis p'unchay kusikuypi Wiraqochaq ñawpaqenpi Diosniykiq altarninpi.
23 Qankunaqa Egiptomanta lloqsispaykichismi usqhaylla kay fiestata ruwarqankichis, Sur ch'inneqman haykunaykikama. Lamar qochapa patanpim tukurqankichik, nispa.

50 RAKI

1 Kay Kamachikuy Kamachikuyman hinataq, Elimwan Sinaiwan chawpipi kaq Sin[ai] ch'inneqpi samana p'unchaykuna p'unchaykunata willarqayki.
2 Sinai orqopi hallp'aq samana p'unchayninkunatan willarqayki, samarina p'unchaykunapitaq jubileo watata willarqayki, ichaqa manan willarqaykichu ima watatachus hallp'a hallp'aman haykunaykikama.
3 Chay hallp'aqa chaypi tiyashaspankun samana p'unchayninkunata waqaychanqa, chhaynapin yachanqaku jubileo watata.
4 Chayraykun qanpaq churarqani wata semanakunata, watakunata, jubileokunatapas: Adanpa p'unchayninkunamanta kunan p'unchaykamaqa tawa chunka isqonniyoq jubileokunan kan, [2410 AM], huk semana iskay watapas, tawa chunka wataraqmi hamunan (lit. 'karu') Señorpa kamachikuyninkunata [2450 AM] yachanaykipaq, Jordán mayuta Canaán hallp'aman chimpanankukama, inti haykuy ladoman.
5 Jubileo p'unchaykunan pasapunqa, Israel runakuna qhelli huchamanta, qhelli kaymanta, qhelli kaymanta, huchamanta, pantaymantawan ch'uyanchasqa kanankama, llapan hallp'api mana manchakuspa tiyanankama, manañataqmi Satanaspas nitaq millay runapas kanqañachu, chay pachamantapachan chay hallp'aqa wiñaypaq ch'uya kanqa.
6 Qhawariytaq samana p'unchaykunamanta kamachikuyta -qanpaqmi qelqamurqani- kamachikuyninkunaq llapa taripayninkunatapas.
7 Soqta p'unchaymi llank'anki, qanchis kaq p'unchaymi ichaqa Señor Diosniykiq samana p'unchaynin. Chaypiqa manan ima llank'anatapas ruwankichischu, qankunapas churiykichispas, kamachiykichispas, sirvienteykichispas, llapa uywaykichispas, qankunawan tiyaq wak llaqtayoqpas.
8 Pipas chay p'unchaypi ima llank'ayta ruwaqpas wañunqan: pipas chay p'unchay qhellichaqqa, pipas esposanwan puñuq, otaq pipas chaypi imatapas ruwasaq nispa niqtinqa, chayman purinqa ima rantiymantapas vendeymantapas, pipas soqta kaq p'unchaypi mana preparasqan unuta horqoqtin, pipas ima q'epitapas hoqarispa carpanmanta otaq paypamanta horqonanpaq wasi wañunqa.
9 Sábado p'unchaypiqa manan ima llank'anatapas ruwankichischu, aswanpas soqta kaq p'unchaypi wakichisqaykichista, mikhunaykichispaq, ukyanaykichispaq, samarinaykichispaqpas, samana p'unchaytapas chay p'unchaypi llapa llank'anaykichismanta waqaychanaykichispaq, hinallataq Señor Diosniykichista saminchanaykichispaq, paymi qosunkichis fiesta p'unchayta ch'uya p'unchaytawan.
10 Ancha hatunmi Señor Diospa Israelman qosqan hatunchayqa, kay fiesta p'unchaypi mikhunankupaq, ukyanankupaq, saksasqa kanankupaqpas, chaypi samarinankupaq, runakunaq wawankunaq llank'asqankumanta, ichaqa incienso ruphachiymanta, sacrificiokunata, sacrificiokunatawan Señor Diospa ñawpaqenpi p'unchaykuna samana p'unchaykuna apamusqankumanta.
11 Kay llank'ayqa samana p'unchaykunapillan Señor Diosniykiq ch'uya cheqasninpi ruwakunqa. Israel llaqtata sapa p'unchay sacrificiowan pampachanankupaq, Wiraqochaq ñawpaqenpi allin kusichisqa yuyarinapaq, sapa p'unchaytaq kamachisqaykiman hina sapa p'unchay chaskinanpaq.
12 Pipas chaypi ima llank'anatapas ruwaq, otaq puriq, otaq chakranta chakra llank'aq, wasinpi otaq huk cheqaspiña, pipas ninata rawrachiq, otaq mayqen animalmanpas sillakuq, otaq lamar-qochapi barcopi puriq, pipas imatapas maqaq otaq wañuchiq, otaq animalta otaq pisquta wañuchiq, otaq pipas animalta otaq pisquta otaq challwata hap'iq, otaq pichus ayunaspa otaq guerrata ruwan samana p'unchawkunapi:
13 Samana p'unchaypi kaykunamanta mayqentapas ruwaq runaqa wañupunqan, chhaynapin Israelpa mirayninkunaqa samana p'unchaykunata hunt'anqaku chay hallp'aq samana p'unchayninkunamanta kamachikuykunaman hina, tablakunapi qelqasqa kasqanman hina, makiyman qowasqanta, qanpaq qelqanaypaq pachakunaq kamachikuyninkunata, pachakunaq t'aqakuyninman hina. Kaywanmi hunt'akun p'unchawkuna rakinakuymanta willakuy.